

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Pavλίna Seibertová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav matematiky a kvantitativních metod

Analýza vývoje mezd v České republice

Pavλίna Seibertová

Bakalářská práce

2013

Zadávací list

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na mou práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne.....

.....
Pavčina Seibertová

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych zde poděkovala mé vedoucí bakalářské práce Mgr. Pavle Jindrové, Ph.D., za její cenné rady a připomínky a neméně také za čas a trpělivost, které mi věnovala při psaní této práce. Také bych zde chtěla poděkovat mé rodině a přátelům za podporu během studia.

ANOTACE

Práce je věnována vývoji mezd v České republice, podrobněji zaměřená na vývoj mezd v jednotlivých regionech - krajích České republiky. Postihuje období od roku 1993 až do současnosti. Srovnání bude provedeno porovnáním podnikatelské a nepodnikatelské sféry, podle pohlaví, oborů profese a průmyslových odvětví.

KLÍČOVÁ SLOVA

mzdy, kraje, práce, vývoj, rozdíl

TITLE

Analysis of Wages in the Czech Republic

ANNOTATION

The work is devoted to the development of wages in the Czech Republic, more focused on the development of wages in different regions in the Czech Republic. It affects the period from 1993 to the present. The comparison will be done by comparing the private and public sectors, gender, profession fields and industries.

KEYWORDS

wages, regions, work, development, difference

OBSAH

ÚVOD	9
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ TÝKAJÍCÍCH SE VÝVOJE MEZD A JEJICH CHARAKTERISTIKA	10
1.1 TRH PRÁCE	11
1.2 NEZAMĚSTNANOST	11
1.3 MZDA A JEJÍ DRUHY	12
1.4 INFLACE	14
1.5 HODNOTA PRÁCE A MZDOVÉ FORMY	15
1.5.1 Časová mzda a plat	15
1.5.2 Úkolová mzda	15
1.5.3 Podílová mzda	15
1.5.4 Mzdy za očekávané výsledky práce	16
1.5.5 Mzda za znalosti a dovednosti a dodatkové mzdové formy	16
1.6 ODMĚŇOVÁNÍ ZAMĚSTNANCŮ	16
1.6.1 Mzdotvorné faktory	16
1.6.2 Oceňování práce	17
1.7 DISKRIMINACE ZAMĚSTNAVATELEM	18
2 ANALÝZA VÝVOJE MEZD V ČESKÉ REPUBLICE A JEDNOTLIVÝCH REGIONECH.....	19
2.1 ANALÝZA VÝVOJE MEZD V ČESKÉ REPUBLICE	19
2.1.1 Podnikatelská a nepodnikatelská sféra	22
2.1.2 Rozdíl ve mzdách mezi muži a ženami	23
2.1.3 Struktura a vývoj mezd podle odvětví národního hospodářství	25
2.2 ANALÝZA VÝVOJE MEZD V JEDNOTLIVÝCH REGIONECH ČESKÉ REPUBLIKY	29
2.2.1 Hlavní město Praha	30
2.2.2 Středočeský kraj	32
2.2.3 Jihočeský kraj	33
2.2.4 Plzeňský kraj	35
2.2.5 Karlovarský kraj	36
2.2.6 Ústecký kraj	38
2.2.7 Liberecký kraj	40
2.2.8 Královéhradecký kraj	41
2.2.9 Pardubický kraj	43
2.2.10 Kraj Vysočina	44
2.2.11 Jihomoravský kraj	46
2.2.12 Olomoucký kraj	48
2.2.13 Zlínský kraj	49
2.2.14 Moravskoslezský kraj	50
3 PREDIKCE DO BUDOUČNA.....	53
3.1 REGRESNÍ ANALÝZA	53
3.2 VÝPOČET PREDIKCE MZDY V ČESKÉ REPUBLICE V LETECH 2012 A 2013.....	54
3.3 VÝPOČET PREDIKCE MZDY V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČR.....	55
3.4 TEST ROVNOBĚŽNOSTI DVOU REGRESNÍCH PŘÍMEK	55
3.5 SHRNTÍ	57
ZÁVĚR.....	60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	62

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Změny výše průměrné hrubé měsíční mzdy v letech 1993-2011	20
Tabulka 2: Vývoj mezd v podnikatelské a nepodnikatelské sféře v letech 1993-2011	22
Tabulka 3: Srovnání mezd žen a mužů v ČR v letech 1996-2011	24
Tabulka 4: Vývoj mezd žen a mužů v Hl. m. Praha	31
Tabulka 5: Vývoj mezd žen a mužů ve Středočeském kraji.....	33
Tabulka 6: Srovnání mezd mezi muži a ženami v Jihočeském kraji.....	35
Tabulka 7: Vývoj mezd žen a mužů v Plzeňském kraji	36
Tabulka 8: Srovnání mezd mužů a žen v Karlovarském kraji s ČR.....	38
Tabulka 9: Srovnání mezd mužů a žen v Ústeckém kraji	40
Tabulka 10: Srovnání mezd mužů a žen v Libereckém kraji	41
Tabulka 11: Vývoj mezd žen a mužů v Královéhradeckém kraji.....	43
Tabulka 12: Vývoj mezd žen a mužů v Pardubickém kraji.....	44
Tabulka 13: Vývoj mezd žen a mužů v kraji Vysočina	46
Tabulka 14: Vývoj mezd žen a mužů v Jihomoravském kraji.....	47
Tabulka 15: Srovnání vývoje mezd žena mužů v Olomouckém kraji.....	49
Tabulka 16: Srovnání vývoje mezd žen a mužů ve Zlínském kraji	50
Tabulka 17: Vývoj mezd mužů a žen v Moravskoslezském kraji	52
Tabulka 18: Výše mezd v ČR od r. 1993 do 2011	54
Tabulka 19: Predikce mezd v ČR a jejích krajích pro roky 2012, 2013.....	55
Tabulka 20: Výsledky testování rovnoběžnosti regresních přímků ČR a jednotlivých krajů	56

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Průměrná hrubá měsíční mzda mezi muži a ženami, podnik. a nepodnik. sférou v ČR.....	25
Obrázek 2: Výše mezd ve vybraných odvětvích národního hospodářství v letech 1993-2009.....	27
Obrázek 3: Mapa krajů České republiky.....	29
Obrázek 4: Srovnání vývoje mezd v Hl. m. Praha vzhledem k vývoji mezd v ČR.....	30
Obrázek 5: Vývoj mezd ve Středočeském kraji v porovnání s Hl. m. Praha a ČR	33
Obrázek 6: Srovnání vývoje mezd v Jihočeském kraji a v ČR.....	34
Obrázek 7: Vývoj mezd v Plzeňském kraji v porovnání s ČR	36
Obrázek 8: Mzdy v Karlovarském kraji v porovnání s ČR a Hl. m. Praha	38
Obrázek 9: Vývoj mezd v Ústeckém kraji ve srovnání s ČR a hl. m. Praha	39
Obrázek 10: Srovnání meziročních změn ve vývoji mezd v Libereckém kraji a ČR.....	41
Obrázek 11: Vývoj mezd v Královéhradeckém a Libereckém kraji	42
Obrázek 12: Vývoj mezd v Pardubickém kraji a v České republice.....	44
Obrázek 13: Přehled nejnižších a nejvyšších mezd v ČR	45
Obrázek 14: Srovnání vývoje mezd v Jihomoravském kraji s vývojem v ČR.....	47
Obrázek 15: Srovnání vývoje mezd v krajích s nejnižšími mzdami v ČR	48
Obrázek 16: Srovnání vývoje mezd ve Zlínském kraji a v ČR.....	50
Obrázek 17: Vývoj mezd v Moravskoslezském kraji v porovnání s Hl. m. Praha a ČR.....	51
Obrázek 18: Vývoj mezd v ČR v porovnání s lineárním trendem a s predikcemi na roky 2012, 2013.....	58

ÚVOD

Mzdy, práce či nezaměstnanost jsou pojmy, se kterými se lidé setkávají v podstatě dennodenně. Mzda již v počátcích existence člověka hrála velkou roli – v nejstarších dobách byli lidé odměňováni naturální mzdou, která jim poskytovala potravu a prostředky k životu, také se používala jako směnný prostředek při obchodě. Postupem času se práce dala ohodnotit penězi, jenže hodnota peněz se v čase mění, hodnota práce také a ekonomika se neustále vyvíjí. Tato práce je zaměřena na analýzu vývoje mezd v České republice. Ceny zboží, potravin, nemovitostí či energií se zvyšují, proto, pokud by mzdy zůstávaly stále na stejné úrovni, neměli by lidé prostředky na samotné živobytí, natož pak na jiné statky zvyšující jejich životní úroveň.

Z ekonomického hlediska je tedy potřeba, aby byly tyto údaje pravidelně sledovány. Cílem bakalářské práce je tedy zjistit, jak se výše mezd v České republice vůči ekonomické situaci vyvíjí, zda je přiměřená cenám zboží, jak jsou lidé za svou práci ohodnoceni či zda neexistují diskriminační rozdíly. Vývoj mezd bude zpracován pro období od vzniku samostatného státu České republiky, až do současnosti, konkrétně do roku 2011. Srovnání bude provedeno porovnáním podnikatelské a nepodnikatelské sféry, podle pohlaví, oborů profese a průmyslových odvětví. Dále bude v práci zpracován vývoj mezd v jednotlivých regionech České republiky.

Úvodní část práce se zabývá seznámením se základními pojmy týkajícími se zpracovávaného tématu, a to jak s pojmy ekonomickými, tak s pojmy souvisejícími přímo s tématem mzdy – jaké druhy a formy mezd existují či jakými způsoby je dnes práce zaměstnanců oceňována. Zdroje pro zpracování teoretické části jsou čerpány především z odborné knižní literatury, která se danou problematikou zabývá.

Následující část práce je pak již zaměřena na samotný vývoj mezd v České republice, a také na vývoj mezd v jejích jednotlivých regionech. Cílem je podat ucelený obraz o tom, jak se mzdy postupem času ve státě vyvíjely, v jakých letech byly nejnižší či naopak nejvyšší, zda se dají srovnávat mzdy žen a mužů, jestli existuje rozdíl mezi podnikatelskou a nepodnikatelskou sférou, či jaký je vývoj mezd v jednotlivých odvětvích národního hospodářství. Šetření bylo provedeno metodou analýzy zjištěných údajů a jejich komparací. Údaje a data byla čerpána především z internetových stránek Českého statistického úřadu a následně byla zpracovávána do vlastních tabulek či obrázků.

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ TÝKAJÍCÍCH SE VÝVOJE MEZD A JEJICH CHARAKTERISTIKA

Tato práce se zabývá vývojem mezd v České republice a jejích regionech. Než však bude započat výčet těch nejdůležitějších pojmů a skutečností, je vhodné se nyní zamyslet, co mzda vlastně pro lidi představuje a proč je pro ně tak důležitá. Jednoduše řečeno, lidé pracují, aby měli peníze na živobytí. Bez tohoto žít de facto nelze, lidé by neměli z čeho platit náklady na bydlení, jídlo. Toto jsou základní lidské potřeby, které je potřeba uspokojit. Práce samotná přitom není a nemusí být pouhým nástrojem pro obživu. Každý člověk, který pracuje, je pro společnost jakýmsi utužujícím článkem. Každý pracující člověk zde má své místo a je pro fungování společnosti potřeba. Dohromady pak pracující lidé tvoří společně fungující celek. Prací se člověk zároveň realizuje, nechává v ní něco ze sebe samého. Některé z nás práce naplňuje, některé ne. Ale bez ní se nedá žít.

Obecně si lidé vystačí s málem. Postačuje jim právě to, aby zaplatili náklady na bydlení a jídlo. Většina pracujících ale nevydělává peníze pouze pro to, aby přežili, chtějí si za vydělané peníze pořídit více statků, takových, které jejich život obohatí. Obohatí jejich život o kulturu – návštěva divadla, kina, pořízení televizoru či jednou za čas nějaká dobrá večeře. Čím více člověk vydělává, narůstá většinou jeho potřeba uspokojit ještě další potřeby. Obecně proto platí pravidlo – chce-li si člověk pořízovat více statků, je potřeba více pracovat. Znamé pořekadlo - bez práce nejsou koláče – má tedy reálný základ.

Mezi základní pojmy týkající se tématu mezd proto patří pojmy práce, nezaměstnanost, mzda a jaké druhy mezd rozeznáváme, inflace či odměňování zaměstnanců. Vždyť přece všichni z nás, kteří do práce pravidelně docházejí, chtějí být za svou práci odměněni. Práce nás k tomu motivuje a mzda je naší odměnou. Je tak náhradou za volný čas, který práci obětujeme. Člověk si práci vybírá především podle svých schopností a kvalifikace, zároveň však zvažuje, tomu pak přizpůsobuje výši mzdy, kterou za svou práci požaduje. Důležitým motivačním faktorem pak je, jaké statky by si chtěl člověk pořídit – tomu pak přizpůsobuje například dobu práce či zvyšuje své kvalifikace. Jak říká Robert Holman ve své knize Ekonomie, člověk se vlastně rozhoduje mezi volným časem (zvláštním statkem) a ostatními statky, které by si mohl za mzdu pořídit. Cena volného času představuje tedy to, čeho se člověk vzdá, pokud nebude pracovat - lze tedy říci, že mzda je cenou volného času.

1.1 Trh práce

Trh práce je tvořen tržní nabídkou práce a tržní poptávkou po práci. Funguje na principu, že zaměstnavatelé hledají výrobní faktor, tedy osoby nabízející svou práci, kteří pak za odvedenou práci očekávají svou odměnu – mzdu. Práci poptávají zaměstnavatelé a firmy hledající výrobní faktor, tedy osoby, které práci nabízejí. Existuje zde jak konkurence na straně poptávky, tak na straně nabídky, jelikož práci nabízí mnoho lidí a práci poptává mnoho firem. Tržní nabídkou práce rozumíme nabídku práce všech lidí v dané ekonomice – je daná součtem individuálních nabídek práce. Stejně tak tržní poptávka po práci je poptávka všech firem v dané ekonomice po práci – opět je dána součtem individuálních poptávek po práci. Rovnováha práce pak nastává v bodě, kdy se poptávané množství práce rovná množství nabízenému. [4]

V případě nedostatku práce na trhu budou firmy za práci nabízet větší mzdu a lidé začnou nabízet větší množství práce. V případě přebytku práce bude naopak docházet k nezaměstnanosti a mzda by v tomto případě klesala dolů. Obě situace by takto vypadaly do té doby, než by se situace na trhu práce opět vyrovnala. Mzda nejvíce ovlivňuje jak nabídku, tak poptávku po práci. Cenou za práci je nejčastěji mzda vyplácená pracovníkovi za jím odvedenou práci. Prahová mzda je taková mzda, kterou je zaměstnavatel ochoten zaměstnanci zaplatit, aniž by mu vyplácení takové mzdy způsobilo škody na zisku. Výše mzdy je taková, která se rovná hodnotě mezního produktu pracovníka. Z teorie konkurenčního trhu práce vyplývá, že rozdíly v platech odrážejí rozdíly v příslušných mezních produktech pracovníka.[3]

1.2 Nezaměstnanost

S pojmem mzda úzce souvisí téma nezaměstnanosti. Na základě toho, že člověk pravidelně dochází do práce, je odměňován mzdou. Což v případě, že je člověk bez práce, není prakticky možné. Lidé se obecně dělí na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Ekonomicky aktivním obyvatelstvem chápeme zaměstnané lidi a lidi nezaměstnané, kteří však práci aktivně hledají. Ekonomicky neaktivním obyvatelstvem jsou pak děti, důchodci, lidé na rodičovské dovolené a dále také dobrovolně nezaměstnaní lidé, kteří práci aktivně nehledají a žijí z podpory Úřadu práce či jiných vlastních zdrojů.

V případě, že existuje plná zaměstnanost, vždy existuje také určitá míra nezaměstnanosti. Tuto míru nazýváme přirozenou. Přirozená míra nezaměstnanosti je ovlivňována absolventy, kteří si hledají svou první práci, sezónností, osobami, které si hledají jakoukoli práci či těmi,

kteří hledají nové zaměstnání, protože v tom stávajícím již nejsou spokojeni z jakýchkoli důvodů - jedním z nich může být nízká mzda, a proto hledají místo, kde budou za svou práci lépe ohodnoceni. Nezaměstnanost může být způsobena také vládní politikou. Ze všech uvedených důvodů není proto možné chápat přirozenou míru nezaměstnanosti jako stabilní číslo – vždy se totiž bude měnit. [25]

Nezaměstnanost lze samozřejmě také měřit, k tomuto se používá nástroj, zvaný *míra nezaměstnanosti*. Míra nezaměstnanosti vyjadřuje procento nezaměstnaných osob vzhledem k celkovému počtu pracovních sil. Je-li míra nezaměstnanosti nízká, pracovní místa jsou snadno dostupná a mzdy se zvyšují, stejně jako se zlepšují pracovní podmínky, jelikož existuje konkurence mezi firmami v získávání a udržování zaměstnanců. V opačném případě lidé nacházejí práci těžko a dochází ke snižování mezd, zároveň je toto také ukazatelem slabé ekonomiky. [3]

Nezaměstnanost se dělí na několik druhů, podle toho, jakým způsobem ji lze měřit. Základními typy jsou:

- **frikční nezaměstnanost** – je spojená s hledáním vhodného pracovního místa pro vhodného pracovníka, jelikož trh je dynamický, mění se a vyvíjí, z toho důvodu zanikají stará pracovní místa a vznikají nová, přičemž vzniku nového místa nějakou dobu trvá, než se nové místo obsadí, jedná se o krátkodobou nezaměstnanost,
- **strukturální nezaměstnanost** – dlouhodobá nezaměstnanost existující v ekonomice rostoucí normálním tempem, je způsobená nejčastěji tím, že pracovníci nemohou najít stabilní zaměstnání z důvodu jejich nedostatečné kvalifikace či vzdělání i pro jiný druh práce, než ve kterém pracovali naposled,
- **cyklická nezaměstnanost** – vyskytuje se v období recese, kdy je mimořádně nízká výroba a vývoj hospodářství stagnuje. [3]

1.3 Mzda a její druhy

Zákoník práce používá pojem „odměňování za vykonanou práci“ pro všechny formy pracovněprávních vztahů. Zákon stanoví, že mzda, plat i odměny jsou plněním za výkon práce, ne pouze za existenci pracovněprávního vztahu. Mzda je vymezena nejen jako peněžité

plnění poskytované zaměstnavatelem zaměstnanci za práci v pracovním poměru, ale za stanovených podmínek lze poskytovat část mzdy zaměstnancům ve formě naturální mzdy¹.

Mnoha lidem úplně známo, zda a jaký rozdíl je mezi mzdou a platem. Většina je toho názoru, že se jedná o jednu a tu samou věc. Pojem plat se ale od mzdy liší tím, že je poskytován např. zaměstnanci státu, obcí, krajů, státních fondů či příspěvkovým organizacím. Mzda je naopak vždy poskytována pouze zaměstnancům v pracovním poměru². Za mzdu jsou považovány pouze takové druhy mezd, jejichž vyplacení bezprostředně souvisí s výkonem práce. Určení druhu a výše mzdy musí vždy předcházet samotnému výkonu práce, aby pak nedocházelo k nejasnostem při vyplácení mzdy – její výše by měla být ujednána v pracovní smlouvě, kterou zaměstnanec se zaměstnavatelem uzavře před samotným nastoupením k výkonu práce. Mzda je vždy splatná po výkonu práce a zaměstnavatel je povinen zaměstnanci mzdu vyplatit nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, za které vzniknul zaměstnanci nárok na mzdu. [5]

Je tedy rozlišováno několik druhů mezd:

- **minimální mzda** – jedná se o nejnižší přípustnou výši odměny, kterou může zaměstnavatel přiznat zaměstnanci za vykonanou práci. Nejsou v ní započítány žádné přesčasy či příplatky za práci o víkendech či o svátcích. Minimální mzda je brána jako univerzální nástroj pro ochranu zaměstnanců, v případě, že by jejich práci zaměstnavatel hodnotil nepřiměřeně nízko. Sazbu minimální mzdy stanoví vláda. Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, stanoví základní sazbu minimální měsíční mzdy 8.000,- Kč, hodinovou sazbu pak 48,10 Kč,
- **průměrná mzda** – je zjišťován z hrubé mzdy zúčtované zaměstnanci k výplatě a z odpracované doby v rozhodném období (předchozí kalendářní čtvrtletí). Vypočte se přepočtením průměrného hodinového výdělku na jeden měsíc podle průměrného počtu pracovních hodin připadajících na jeden měsíc v průměrném roce (365,25 dnů), [39]
- **nominální mzda** – nominální mzdou je rozuměna **peněžitá** hodnota peněz, včetně inflace, jedná se pouze o hodnotu peněz, neurčuje, kolik statků si můžeme koupit,

¹ KOCOUREK, Jiří a Ladislav TRYLČ. *Mzda, plat a jiné formy odměňování za práci v ČR*. Ostrava: ANAG, 2004. ISBN 80-7263-226-4.

² ŠUBRT, Bořivoj. *Průměrný výdělek a další obsluha mzdy a platu*. Jihlava: ANAG, 2004. ISBN 80-7263-221-3.

- **reálná mzda** – reálnou mzdou je pak myšlena, jak je také rozebráno níže, nominální mzda snížená o míru inflace, jedná se o **reálnou** hodnotu peněz, čili kolik statků si lidé za tuto mzdu mohou koupit. [3]

1.4 Inflace

V případě nízké a relativně stabilní inflace budou jak firmy, tak především zaměstnanci motivováni k lepším výkonům, jelikož lidé očekávají pokles svých reálných mezd. Zvýšení produktivity je pak jediným způsobem, jak docílit zvýšení nominální mzdy. Toto je dobré jak pro zaměstnance, tak pro zaměstnavatele, kterému zvýšení produktivity zaměstnanců přinese zisk. Lidé budou v zájmu zvýšení mezd pracovat více, jelikož pokles reálných mezd by pak pro ně znamenal, že za stejné množství vydělaných peněz v minulosti, by si nyní pořídili méně statků. Růst mezd je rozlišován dvěma způsoby - nominální zvýšení mzdy a reálné zvýšení mzdy:

- **nominální zvýšení mzdy** - nominálním růstem je možno rozumět hodnotové zvýšení mzdy. Hodnota mzdy se v tomto případě zvýší, ale jelikož se zároveň zvýší také ceny spotřebních statků, nemohou si lidé za své mzdy poříditi více statků než dříve. Proto také nebudou měnit nabízené množství práce, jelikož jim to žádný reálný užitek nepřinese.
- **reálné zvýšení mzdy** – u reálného zvýšení mezd je to oproti nominálnímu zvýšení právě naopak. V případě, že hodnota mezd poroste reálně, budou si lidé moci poříditi více statků než dříve a budou také nabízet větší množství práce. Proto tedy v případě růstu inflace budou lidé pracovat více, aby si mohli poříditi alespoň stejné množství statků jako dříve. [6]

Inflace ovšem nepůsobí na zaměstnance a zaměstnavatele pouze pozitivně. V případě inflace realizují firmy (zaměstnavatelé) větší zisk na úkor svých zaměstnanců, jelikož mají nižší reálné náklady na mzdy. Toto může vést ke snížení motivace zaměstnanců pracovat a tím poklesne produktivita jejich práce. V důsledku pak následně může dojít k nižším ziskům firem a tedy ke snížení ekonomického růstu. [6]

V rámci ovlivňování mezd inflací jsou někdy uzavírány tzv. mzdové dohody, které obsahují tzv. indexování mezd. Jedná se o dohodnutý růst mezd, který je navýšen o očekávanou inflaci. Uzavírané smlouvy jsou buď krátkodobé, nebo dlouhodobé, ani jedna z těchto variant však není ekonomicky příliš žádoucí. Krátkodobé smlouvy poskytují

účastníkům menší jistotu, u dlouhodobých je pak žádoucí předpoklad budoucí inflaci správně odhadnout, což není snadné. [4]

1.5 Hodnota práce a mzdové formy

Hodnota práce je tvořena mzdovými faktory, kterým je níže věnována samostatná podkapitola, konkrétní výše mzdy je pak dotvářena v závislosti na výkonu pracovníka pomocí *mzdových forem*. Mezi základní mzdové formy se řadí časová mzda a plat, úkolová mzda, podílová neboli provizní mzda, popř. mzda za očekávané výsledky práce či znalosti a dovednosti. Dalšími mzdovými formami jsou pak prémie, odměny, osobní ohodnocení ve formě osobního příplatku či podíly na výsledcích. [8]

1.5.1 Časová mzda a plat

Jedná se o hodinovou, týdenní nebo měsíční částku, kterou pracovník dostává za svou práci. Na tomto základě vnímají pracovníci spravedlnost a srovnatelnost systému odměňování. Hlavním úkolem této formy mezd je vytvořit strukturu a systém pro srovnatelné odměňování pracovníků závislé na jejich pracovních úkolech a výkonech. Jelikož však časová mzda nemotivuje pracovníka k podávání lepších výkonů, jsou používány např. dva či více mzdových tarifů pro stejnou práci nebo je uplatňována časová mzda s příplatkem za hodnocení výsledků práce a pracovního chování. [8]

1.5.2 Úkolová mzda

Pracovník je zde placen určitou částkou za každou jednotku práce, kterou odvede. Mzda je poté tvořena násobkem počtu odvedených jednotek práce a odměny za jednotku práce. Existuje několik dalších druhů úkolové mzdy, například v závislosti na odměňování skupiny pracovníků. Při uplatňování úkolové mzdy je třeba zajistit kontrolu množství a kvality odvedené práce, je potřeba, aby práce pracovníka byla náležitě organizačně zabezpečena a aby nebylo ohroženo zdraví a bezpečnost pracovníka jako důsledek jeho úsilí o lepší výkon.[8]

1.5.3 Podílová mzda

Odměna pracovníka je zde závislá na prodaném množství – tato forma je uplatňována především v obchodních činnostech. Lze rozlišit dva druhy této formy mzdy. Prvním příkladem je mzda tvořená přímo podílem, druhým příkladem je pak základní plat pracovníka, ke kterému pak pracovník dostává navíc provizi. [8]

1.5.4 Mzdy za očekávané výsledky práce

Přestože tento pojem není tak úplně znám, jeho význam je jednoduchý a většina jej bude znát. Jedná se o odměnu za domluvený výkon. Předpokladem zde je přesně dohodnutý očekávaný výsledek a domluva na přesném provedení a kontrole postupu práce. [8]

1.5.5 Mzda za znalosti a dovednosti a dodatkové mzdové formy

Tyto mzdové formy odměňují výkon a zásluhy a jsou to například: odměna za úsporu času, prémie (jednorázové nebo periodicky se opakující), osobní ohodnocení, podíly na výsledcích hospodaření organizace či zaměstnanecké akcie. [8]

1.6 Odměňování zaměstnanců

Odměňování zaměstnanců je známo každému pracujícímu člověku – práce rovná se odměna. Výše odměny závisí většinou především na pracovním výkonu zaměstnance, ovšem je zde spousta dalších faktorů, které výši mzdy ovlivňují, jedná se o tzv. *vnější faktory*. Mezi ně řadíme situaci na trhu práce, ekonomickou a sociální politiku vlády, kvalifikaci zaměstnanců či úroveň odměňování u konkurence. Při odměňování je důležité, aby se podnik zamyslel nad úrovní mezd v porovnání s ostatními organizacemi na trhu práce s ohledem na finanční situaci, na mzdové tarify, strukturu pracovních míst, je potřeba vážit základní otázky, zda platit za odpracovaný čas nebo za výsledky, jaké budou další zaměstnanecké výhody či jak mzdy řídit a kontrolovat. [8]

Obecně existuje názor, že odměna by měla být závislá na pracovním výkonu, protože to pak lidi motivuje k lepším výkonům. Ten však je často těžko měřitelný a ani u měřitelného pracovního výkonu nelze měřit všechny jeho složky. Jedná se o těžkou záležitost, která vyžaduje neustálou kontrolu. Mimo výkon je bráno v potaz také vzdělání zaměstnance, délka jeho praxe či doba zaměstnání v podniku. Odměna podle výkonu je motivující, není však zaručeným motivátorem – je těžké předložit realistické ukazatele výkonu. Armstrong (2002, s. 612) říká: „*Odměňování podle výkonu s největší pravděpodobností selže, je-li zaváděno samolibě a nepromyšleně na základě zjednodušeného vidění toho, čeho může dosáhnout.*“

1.6.1 Mzdotvorné faktory

Mezinárodní úřad práce vytvořil seznam faktorů, které by při odměňování měly být brány v úvahu. Mezi ně mimo jiné patří: analýza a úsudek, bystrost, děláním chyb a jejich důsledky, dovednosti, iniciativa, kontakt s lidmi a demokracie, obtížnost práce, obratnost, odpovědný přístup k práci, plnění úkolů, plánování, pracovní podmínky a rizikovost práce, řízení

a kontrola lidí, řešení problémů, úsilí, znalosti. Všechny tyto faktory tvoří tzv. vnitřní mzdovorné faktory organizace. Existují také vnější mzdovorné faktory, kterými jsou situace na trhu práce (jak vypadá odměňování v konkurenčních podnicích či zda existuje přebytek určitých úrovní kvalifikace pracovních zdrojů na trhu), a dále také platné zákony a předpisy (zde se jedná především o minimální mzdu, placenou dovolenou či povinné příplatky). Spolu s ostatními determinanty odměňování práce jako například relativní hodnota práce a pracovníka, životní náklady a životní způsob lidí v regionu a zemi či síla odborů tvoří mzdovorné faktory práce. [8]

Při odměňování zaměstnanců je také potřeba dodržovat určité zásady, aby byl systém úspěšný a spravedlivý. Odměny za práci by měli být založeny na rozdílech v požadavcích práce a pracovních podmínkách., zároveň by se úroveň odměn měla držet úrovně na trhu práce. Je potřeba dohlížet na to, že za stejnou práci náleží stejná odměna – tedy, v případě, že dvě stejná pracovní místa mají stejnou náplň práce, odměna musí být stejná a taktéž měřítko k porovnávání schopností těchto zaměstnanců by měla být stejná. Existují různé metody hodnocení práce, avšak všechny slouží k vytváření platových struktur, ne k hodnocení výkonu jednotlivých zaměstnanců. [8]

1.6.2 Oceňování práce

Co se týče oceňování práce, je zde využíváno převedení hodnoty práce do mzdového tarifu. Těchto metod existuje mnoho, osvědčilo se však, že nejvhodnější jsou ty metody, které vyhovují každému pracovníkovi. Mezi tyto metody se řadí například klasifikační metody či bodovací metody.

- **klasifikační metoda** - je postavena na vytvoření modelových tříd nebo stupňů prací, se kterými jsou pak porovnávány konkrétní práce na pracovním místě, a je jim určena relativní hodnota,
- **bodovací metoda** - je používaná nejčastěji, stanoví se různé kvantitativní bodové stupnice pro jednotlivé druhy práce, pak je určena klíčová práce, od níž se bude odvíjet hodnocení, a stanoví se kritéria hodnocení práce (tzv. placené faktory, což jsou faktory, za které je firma ochotná platit) – následně se údaje převádí do mzdového tarifu. [8]

Dále se ještě používá tzv. **metoda pořadí**, kdy jsou práce seřazovány podle náročnosti a následně jsou převáděny do současných mzdových tarifů za tyto práce – tato metoda je

nejjednodušší, nejstarší, nejméně používaná a také není úplně přesná, jelikož nestanoví základnu pro převod hodnoty práce do mzdového tarifu. [8]

Probíhají různá mzdová šetření, získávají se informace o mzdové politice, mzdových tarifech a výši odměn v různých organizacích dané lokality, odvětví či oboru. Informace pro tato šetření jsou získávány z různých zdrojů, např. pomocí odborů, výzkumnými institucemi či orgány státní správy. Je však také možné, že si organizace mzdové šetření zařídí sama. Mezi metody mzdových šetření patří například osobní rozhovor, telefonický rozhovor či dotazník. Existuje několik druhů mzdových forem – jejími úkoly je mzdově ocenit vykonanou práci zaměstnance. Mzdových forem existuje široké spektrum, je možné je různě třídit. Nejznámějšími formami jsou pobídkové formy (odměny nabízené jako k platu či časové mzdě nebo jsou samostatně přímo úměrné pracovnímu výkonu). I tyto pobídkové formy lze dále dělit, a to nejčastěji podle toho, zda jsou používány na individuální, skupinové či celoorganizační úrovni. [8]

1.7 Diskriminace zaměstnavatelem

Existující rozdíly v příjmech pracujících lidí dávají vzniknout různým pochybám o diskriminaci zaměstnanců. Výdělky se mohou lišit tím, zda jsou zaměstnanci zaměstnání v organizaci, kde fungují odbory či ne. Stále je však známo že ženy a příslušníci národnostních menšin mají v průměru stále nižší platové ohodnocení než bílí muži se stejnou výší lidského kapitálu. Dochází k tomu například tehdy, jsou-li dvě skupiny pracovníků (př. muži a ženy) stejně produktivní, ale někteří zaměstnavatelé přijímají přednostně muže a přiznávají jim vyšší mzdu než ženám. Avšak v případě, že spotřebitel ví, kdo daný výrobek vyrobil, zda muž či žena, není za daný výrobek vyrobený mužem ochoten platit více. Rozdíl v platech tak narušuje princip rovnováhy. Řešením je nabídnout ženám stejný plat, jako mužům, jelikož v případě, že firmy budou nabírat „levnější sílu“, tedy ženy, může na trhu práce dojít k nedostatku žen pracujících za nízké mzdy. [3]

2 ANALÝZA VÝVOJE MEZD V ČESKÉ REPUBLICĚ A JEDNOTLIVÝCH REGIONECH

Tato část práce se již zabývá analýzou vývoje mezd v České republice, dále pak analýzou vývoje mezd v jejích jednotlivých regionech. Vývoj mezd v České republice bude rozebrán obecně, podle toho, jak se mzdy každoročně vyvíjely, a dále pak bude porovnána podnikatelská a nepodnikatelská sféra, vývoj mezd žen vůči mzdám mužů a dále také vývoj mezd podle odvětví národního hospodářství.

2.1 Analýza vývoje mezd v České republice

Fakt, že mzdy rostou, je v posledních letech v české ekonomice opravdu nepřehlédnutelný. Každou chvíli jsou lidé obklopeni zprávami, že průměrná mzda se opět zvýšila. Následující ohled za vývojem udává přehled vývoje mezd od vzniku samostatné České republiky až do současnosti. Jaký byl vývoj průměrné mzdy a co bylo jeho příčinou? Vývoj mezd je způsoben kolísáním ekonomiky. Ať se změní inflace, HDP či nezaměstnanost, vždy se tyto skutečnosti v konečném důsledku odrazí na výši mezd. Pro srovnání budou dále v práci uvedeny rozdíly mezi podnikatelskou (soukromý sektor) a nepodnikatelskou sférou (veřejný sektor), srovnání mezd dle pohlaví a dle jednotlivých odvětví národního hospodářství.

V tabulce 1 je možné souhrnně vysledovat meziroční změny průměrné mzdy v jednotlivých letech za celé sledované období, tedy do roku 2011. Tato tabulka bude výchozím bodem pro zanalyzování situace vývoje mezd v České republice, jednotlivá data jsou čerpána z Českého statistického úřadu. Tabulka byla zároveň vlastními výpočty doplněna o bazické a řetězové indexy, díky kterým lze sledovat změny mezi jednotlivými lety vývoje mezd.

Bazické indexy slouží k analýze a k porovnávání časových řad. Změna sledovaného jevu je vyjádřena poměrem vzhledem k předem zvolenému pevnému základu (většinou je zde zvolena počáteční nebo koncová hodnota). Vzorec č. 1 zobrazuje výpočet bazických indexů. Řetězové indexy fungují na podobném principu jako bazické indexy, pouze jsou porovnávány hodnoty po sobě následující, ne tedy vzhledem k pevnému základu. Vzorec č. 2 ukazuje návod pro výpočet těchto indexů. Oba indexy jsou po vynásobení číslem 100 vyjádřeny v procentech. [37]

Vzorec pro bazické indexy (b_i):

$$b_i = \frac{x_i}{x_z} \quad (1)$$

kde x_i je i -tá hodnota znaku

x_z je předem zvolený základ

Vzorec pro řetězové indexy (\check{r}_i):

$$\check{r}_i = \frac{x_i}{x_{i-1}} \quad (2)$$

kde x_i je i -tá hodnota znaku

x_{i-1} je předem zvolený základ

[37]

Tabulka 1: Změny výše průměrné hrubé měsíční mzdy v letech 1993-2011

Rok	Průměrná mzda/měs.	Meziroční změna v Kč	Meziroční změna v % (Řetězové indexy)	Bazické indexy
1993	5 904 Kč	-	-	5904 Kč = 100
1994	7 004 Kč	1 100 Kč	18,6%	118,63
1995	8 307 Kč	1 303 Kč	18,6%	140,70
1996	9 825 Kč	1 518 Kč	18,3%	166,41
1997	10 802 Kč	977 Kč	9,9%	182,96
1998	11 801 Kč	999 Kč	9,2%	199,88
1999	12 797 Kč	996 Kč	8,4%	216,75
2000	13 594 Kč	797 Kč	6,2%	230,25
2001	14 750 Kč	1 156 Kč	8,5%	249,83
2002	15 911 Kč	1 161 Kč	7,9%	269,50
2003	16 905 Kč	994 Kč	6,2%	286,33
2004	18 025 Kč	1 120 Kč	6,6%	305,30
2005	18 940 Kč	915 Kč	5,1%	320,80
2006	20 158 Kč	1 218 Kč	6,4%	341,43
2007	21 621 Kč	1 463 Kč	7,3%	366,21
2008	23 430 Kč	1 809 Kč	8,4%	396,85
2009	24 242 Kč	812 Kč	3,5%	410,60
2010	23 904 Kč	-338 Kč	-1,4%	404,88
2011	24 439 Kč	535 Kč	2,2%	413,94

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Dle údajů z tabulky 1 lze vyčíst, že výše průměrné mzdy byla v roce 1993 celých 5.904,- Kč. Při prozkoumání všech údajů lze vyzorovat, že celkový trend vývoje mezd do roku 2003 byl rostoucí, každý rok byla mzda vždy o něco vyšší. Při srovnání s rokem 2003, kdy byla výše mzdy 16.905,- Kč, vzrostla průměrná mzda od roku 1993 téměř trojnásobně, během celého sledovaného období se pak výše mezd zvýšila téměř čtyřnásobně – změny se děly pravidelně vždy v pětiletém období. Nejvyšších meziročních změn – přírůstků - dosáhla průměrná mzda na začátku období, v letech 1994, 1995 a 1996, kdy procentuální změna dosahovala více než 18% za rok. Tato tendence pak zpomalila od roku 1997, kdy došlo o ke zpomalení růstu mzdy vlivem tehdejších úsporných opatření v ekonomice³ a meziroční změna se pak dostala na úroveň 9,9%, v této době se však již výše hrubé mzdy blíží téměř dvojnásobku hrubé mzdy oproti roku 1993, hovoříme tedy o změně za období 6 let. Od této doby již meziroční změna mzdy nepřekročila hranici 10%. Co se týče vývoje nominální a reálné mzdy v těchto letech, sledujeme stejnou tendenci jako u průměrné hrubé mzdy, pouze v roce 1998, kdy byl index spotřebitelských cen vyšší než index nominální mzdy, došlo k poklesu reálné mzdy o 1,4 %. V dalších letech se pak růst reálné mzdy opět zvyšoval, a to hlavně díky příznivému vývoji indexu spotřebitelských cen⁴. Vývoj mezd se v letech 1997 až 1999 držel na úrovni meziročního přírůstku zhruba 8-9%, k výraznějšímu poklesu přírůstku pak došlo v roce 2000, kdy se meziroční změna dostala na 6,2%. V roce 2001 došlo opět k nárůstu přírůstku na 8,5%, průměrná mzda již činila 14.750,- Kč. Období od roku 2001 do 2003 byl již trend změn přírůstku klesající, vždy v rozmezí od 950,- do 1.200,- korun. Následný vývoj přírůstku byl však v letech 2004 až 2006 opět rozkolísaný, od roku 2006 však meziroční přírůstek mezd pozvolna roste, v roce 2008 dokonce dosáhnul rozdílu 1.809,- Kč, což je největší meziroční změna v přírůstku mzdy za námi sledované období. Toto je však poslední rok, kdy změny mezd rostly, od roku 2009 začaly opět klesat, procentuální změna dosáhla ve srovnání s rokem 2008 pouhých 3,5% (v roce 2008 to bylo 8,4%), v roce 2010 dokonce došlo poprvé za sledované období ke snížení průměrné hrubé měsíční mzdy, meziroční změna byla -338,- Kč (-1,4%). Od roku 2011 je trend opět rostoucí, ovšem v rozmezí 500 – 700,- Kč za rok.

³ Vydáváme: Analýza cenového vývoje, vývoje příjmů a spotřebních vydání domácností v letech 1993 až 2003. Český statistický úřad [online]. 2004 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5B0034354E/\\$File/T2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5B0034354E/$File/T2.pdf).

⁴ Vydáváme: Analýza cenového vývoje, vývoje příjmů a spotřebních vydání domácností v letech 1993 až 2003. Český statistický úřad [online]. 2004 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5B0034354E/\\$File/T2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5B0034354E/$File/T2.pdf).

2.1.1 Podnikatelská a nepodnikatelská sféra

Co se týče podnikatelské a nepodnikatelské sféry, byl vývoj mezd v tomto období mírně rozdílný. V letech 1993 – 1996 lze sledovat mírně rychlejší růst nominálních i reálných mezd v nepodnikatelské sféře. V oblasti vývoje průměrných hrubých mezd lze hodnotit stejný vývoj, rozdíl je vidět především v roce 1994. V roce 1997 však dochází k obratu v souvislosti s již zmiňovanými úspornými opatřeními, která se právě v nepodnikatelské sféře projevila více než ve sféře podnikatelské. Došlo k poklesu reálné mzdy v roce 1997 i 1998, který byl konkrétně posledním rokem, kdy do roku 2000 v podnikatelské sféře klesla reálná mzda. V nepodnikatelské sféře reálná mzda klesla nejen v letech 1997 a 1998, ale naposledy také v roce 2000, jinak byl vývoj reálných mezd v obou sférách plynulý. Vývoj nominálních mezd byl v dalších letech v podnikatelské sféře také poměrně vyvážený, hodnoty se pohybovaly v rozmezí od 5,9 do 8,4 %. Oproti tomu v nepodnikatelské sféře byl vývoj nominálních mezd značně nevyrovnaný, jelikož sledujeme rozkolísaný růst mezd podle toho, kdy nabývají platnosti mzdová opatření, např. úpravy platových tarifů. [29]

Tabulka 2: Vývoj mezd v podnikatelské a nepodnikatelské sféře v letech 1993-2011

Období	Podnikatelská sféra			Nepodnikatelská sféra		
	Nominální mzda v Kč	Index nominální mzdy SOPR*=100	Index reálné mzdy SOPR*=100	Nominální mzda v Kč	Index nominální mzdy SOPR*=100	Index reálné mzdy SOPR*=100
1993	5 891 Kč	-	-	5 942 Kč	-	-
1994	6 961 Kč	118,2	107,5	7 122 Kč	119,9	109
1995	8 297 Kč	119,2	109,3	8 332 Kč	117	107,2
1996	9 764 Kč	117,7	108,2	9 973 Kč	119,7	110
1997	10 853 Kč	111,2	102,5	10 611 Kč	106,4	98,1
1998	11 994 Kč	110,5	99,8	11 090 Kč	104,5	94,4
1999	12 887 Kč	107,4	105,2	12 474 Kč	112,5	110,2
2000	13 170 Kč	107,6	103,6	13 457 Kč	102,1	98,3
2001	14 304 Kč	108,6	103,7	14 733 Kč	109,5	104,6
2002	15 380 Kč	107,5	105,6	16 197 Kč	109,9	108,0
2003	16 149 Kč	105,0	104,9	17 692 Kč	109,2	109,1
2004	17 191 Kč	106,5	103,6	18 714 Kč	105,8	102,9
2005	18 019 Kč	104,8	102,8	19 877 Kč	106,2	104,2
2006	19 244 Kč	106,8	104,2	20 977 Kč	105,5	102,9
2007	20 661 Kč	107,4	104,5	22 387 Kč	106,7	103,8
2008	22 439 Kč	108,6	102,2	23 334 Kč	104,2	98,0
2009	23 104 Kč	103,0	102,0	24 411 Kč	104,6	103,6
2010	23 733 Kč	102,7	101,2	24 453 Kč	100,2	98,7
2011	24 429 Kč	102,9	101,0	24 469 Kč	100,1	98,2

*SOPR = stejné období předchozího roku

Zdroj: upraveno podle [29], [32]

V podnikatelské sféře dochází v období od roku 2000 do roku 2011 k mírně rozhoupanému vývoji, snadno rozeznatelný je tento vývoj vždy takto: do roku 2002 index reálné mzdy roste, další tři roky pak dochází k opačné situaci, tedy k poklesu indexu, v letech 2006 a 2007 index opět roste, aby se od roku 2008 až do současnosti snižoval, a za 1. - 3. čtvrtletí 2012 se dostal na hodnotu -1,1%, což je poprvé za posledních 12 let, kdy reálné mzdy v podnikatelské sféře meziročně klesly. U indexu nominálních mezd je vývoj podobný, zajímavá změna byla zaznamenána v období od roku 2007 do 2009, kdy v roce 2007 index nominálních i reálných mezd vzrostl, ke zlomu ale došlo v roce 2008, kdy byl mezi jednotlivými indexy rozdíl téměř 6,5% (nom. mzdy 108,6 a reál. mzdy 102,2), což bylo způsobenou vysokou inflací v roce 2008, která činila 6,3%, což bylo nejvíce od roku 1998⁵.

V nepodnikatelské sféře byl vývoj dle tabulky 2 zejména v letech 2000 až 2006 značně skokový, index reálných mezd se pohyboval v rozmezí 2,9 - 9,1%, také v dalších letech až do současnosti lze hodnotit průběh jako poměrně nestálý. Nutno podotknout, že oproti podnikatelské sféře se reálné mzdy propadly již o čtyři roky dříve, tedy v roce 2008, index se dostal na hodnotu -1,3%. V roce 2009 index opět překonal hranici 100 bodů, ovšem od dalšího roku postupně klesal, aby se teprve v roce 2012 opět o něco zvýšil, avšak stále zůstává, stejně jako podnikatelská sféra pod úrovní sta bodů. Stejnou kolísavou tendencí lze za sledované období zaznamenat také u indexu nominálních mezd.

2.1.2 Rozdíl ve mzdách mezi muži a ženami

Již v teoretické části byl zmíněn rozdíl ve mzdách mezi muži a ženami, dle údajů z tabulky 3 vyplývá, že ženy v České republice dlouhodobě pobírají značně nižší mzdu než muži – jedná se o zhruba tři čtvrtiny průměrné mzdy mužů. Z poměrových ukazatelů z tabulky plyne, že ještě v roce 1988 byla výše mezd žen na 70,6%, v roce 1996 se však mužům hodně přiblížily – na celých 77,2%. Pak ovšem opět nastává pád na 72% v roce 1998, který je následován postupným přibližováním ke mzdám mužů, rozdíl však stále zůstává na třech čtvrtinách jejich průměrné mzdy.

Při zaměření se na mediány mezd⁶ je vývoj podobný, rozdíl ve mzdách mezi muži a ženami je však menší než u průměrné mzdy. Z těchto údajů tedy vyplývá, že platy žen se zlepšují, přestože se poměr jejich průměrných mezd ve srovnání s muži příliš nevyvíjí.

⁵ Statistika: Inflace - druhy, definice, tabulky. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace.

⁶ medián mezd - při seřazení úrovně mezd a platů všech zaměstnanců od největší po nejmenší, zaměstnanec nacházející se svou mzdou přesně uprostřed pobírá medián mezd. Medián proto více odpovídá představě úrovně

Odlišnosti v rozdělení mezd u mužů a žen vyplývají z mnoha příčin, často zcela objektivních. Jedním z vlivů je menší počet odpracovaných hodin žen oproti mužům, uvádí se důsledky jako péče o děti nebo jiné nemocné členy rodiny apod., dále vyšší četnost částečných úvazků, obsazují jiná pracovní místa s jinou kvalifikací a mají také menší počet přesčasových hodin, které jsou pak placeny zvýhodněnou sazbou. [29]

Tabulka 3: Srovnání mezd žen a mužů v ČR v letech 1996-2011

Rok/Pohlaví	Průměrná mzda			Medián mezd		
	Muži	Ženy	Poměr %	Muži	Ženy	Poměr %
1996	12 245 Kč	9 449 Kč	77,17%	10 650 Kč	8 400 Kč	78,87%
1997	14 166 Kč	10 730 Kč	75,74%	12 370 Kč	9 740 Kč	78,74%
1998	15 323 Kč	11 036 Kč	72,02%	13 271 Kč	9 938 Kč	74,89%
1999	16 109 Kč	11 793 Kč	73,21%	13 717 Kč	10 721 Kč	78,16%
2000	17 251 Kč	12 641 Kč	73,28%	14 623 Kč	11 436 Kč	78,21%
2001	18 481 Kč	13 755 Kč	74,43%	15 585 Kč	12 505 Kč	80,24%
2002	20 404 Kč	15 217 Kč	74,58%	16 938 Kč	13 742 Kč	81,13%
2003	21 983 Kč	16 404 Kč	74,62%	18 221 Kč	14 838 Kč	81,43%
2004	23 044 Kč	17 256 Kč	74,88%	19 329 Kč	15 645 Kč	80,94%
2005	24 271 Kč	18 221 Kč	75,07%	20 265 Kč	16 443 Kč	81,14%
2006	25 593 Kč	19 305 Kč	75,43%	21 185 Kč	17 310 Kč	81,71%
2007	27 489 Kč	20 684 Kč	75,24%	22 850 Kč	18 322 Kč	80,18%
2008	29 628 Kč	21 939 Kč	74,05%	24 447 Kč	19 380 Kč	79,27%
2009	29 953 Kč	22 414 Kč	74,83%	24 158 Kč	19 797 Kč	81,95%
2010	30 192 Kč	22 666 Kč	75,07%	24 693 Kč	20 070 Kč	81,28%
2011	28 234 Kč	22 389 Kč	79,30%	23 460 Kč	19 808 Kč	84,43%

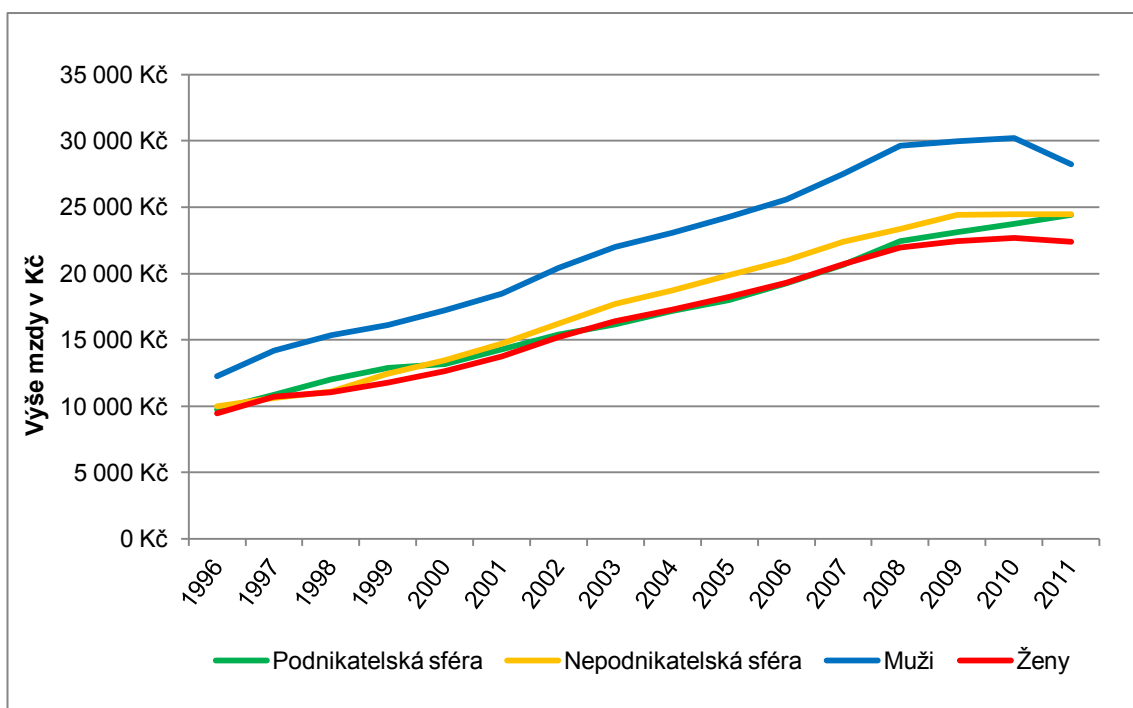
Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

V dalších letech lze dle údajů z tabulky 3 sledovat pozvolný růst poměru mezd žen ke mzdám mužů - od roku 2004 do 2006 – od roku 2007 však dochází k opětovnému poklesu, a to jak podle průměrné mzdy, tak podle mediánu. Vývoj poměru mezd mezi muži a ženami je podle průměrné mzdy více pozvolný, u mediánů se jedná o větší skoky mezi jednotlivými údaji. Velký rozdíl lze vidět mezi roky 2008 a 2009. Od roku 2009 poměry opět kolísají, jejich vývoj je tedy nejednoznačný. Přesto, při srovnání dle průměrných mezd pobírají ženy zhruba tři čtvrtiny platu mužů, dle mediánů však není poměr mezi a muži až tak nerovnoměrný, v mediánech se ženy mužům více přibližují, v roce 2011 to bylo dokonce na úrovni 84,4%. Situace ve mzdách žen se tedy dle názoru autorky práce postupně zlepšuje,

mzdy „průměrného“ zaměstnance. Dle údajů OECD dosahuje v Česku medián 85,2 % průměrné mzdy. Čím větší rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem, tím vyšší mzdová nerovnost v zemi je. [2]

a jeho výše je tak zcela adekvátní dle důvodů již zmiňovaných – jiná kvalifikace žen, jiná pracovní místa či přesčasové práce.

Obrázek 1 graficky zobrazuje vývoj mezd nejen podle pohlaví, ale také ukazuje grafický vývoj v podnikatelské a nepodnikatelské sféře za období 1996 až 2011. Platy mužů jsou za celé sledované období nad průměrem, nejen oproti ženám, ale také lze vidět, že jejich platy jsou výše, než jaký je průměr v podnikatelské a nepodnikatelské sféře. Platy žen jsou naopak s podnikatelskou sférou téměř totožné, u nepodnikatelské sféry jsou taktéž pod průměrem.

Obrázek 1: Průměrná hrubá měsíční mzda mezi muži a ženami, podnik. a nepodnik. sférou v ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

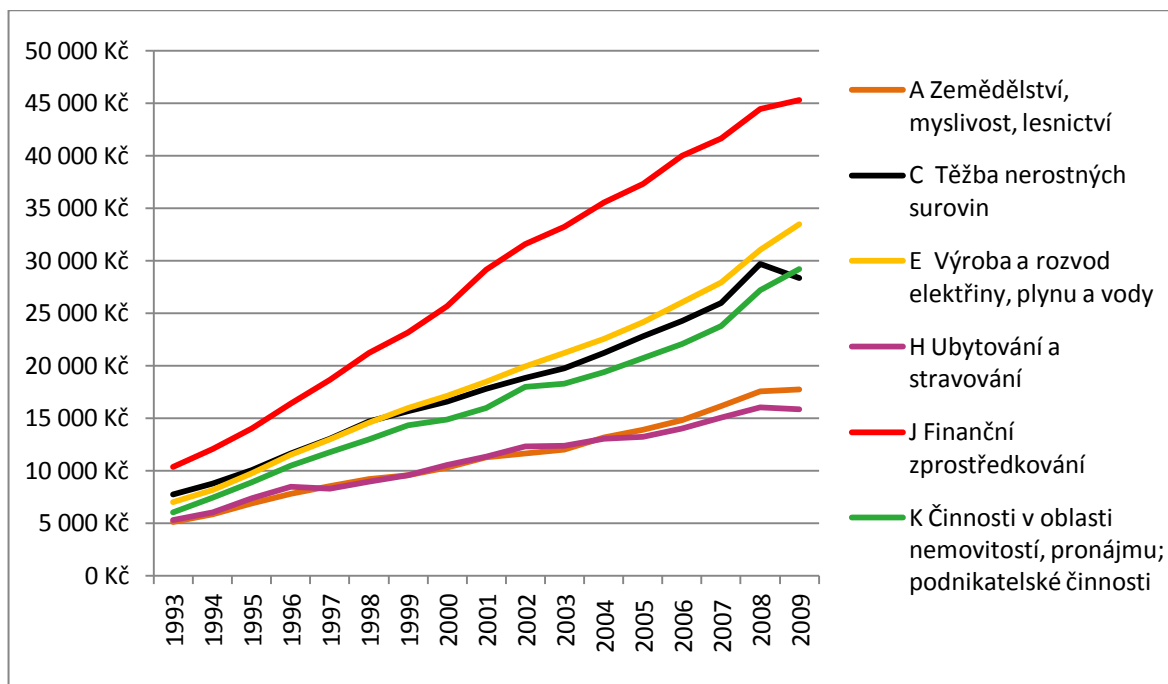
2.1.3 Struktura a vývoj mezd podle odvětví národního hospodářství

Již bylo řečeno, jaký byl vývoj průměrných hrubých mezd obecně, srovnány byly také rozdíly mezd mezi muži a ženami. V tabulce v příloze A je uveden přehled průměrných hrubých měsíčních mezd zaměstnanců v národním hospodářství České republiky podle odvětví. Data pro toto srovnání byla opět získána z databáze Českého statistického úřadu. Tento přehled nabízí srovnání, v jakém odvětví je dosahováno nejvyšších mezd, zda je tento vývoj stabilní a naopak, v jakém oboru si pracující vydělají nejméně peněz.

Nejlépe placeni jsou dlouhodobě zaměstnanci pracující ve finančním sektoru. Průměrná hrubá měsíční mzda zde v roce 1993 činila celých 10.336,- Kč, což je téměř dvojnásobek platu, který obdrží zaměstnanci v ostatních odvětvích, jako například v obchodě, zdravotnictví či vzdělávání. Tento trend téměř dvojnásobného platu lze sledovat dlouhodobě až do současnosti, kdy tento trend přetrvává. V roce 1998 dosáhli zaměstnanci finančního sektoru na průměrnou hrubou mzdu ve výši 21.177,- Kč, v roce 2003 to bylo již 33.199,- Kč. Po celou dobu sledovaného období se tak mzdy ve finančnictví drží nad výší průměrné hrubé mzdy, a to, jak již bylo zmíněno, v téměř dvojnásobném rozmezí. V roce 2007 překročila výše průměrné mzdy hranici 40.000,- Kč, v současnosti si zaměstnanci v peněžnictví vydělají v průměru 51.453,- Kč.

Poměrně dobře si v období od roku 1993 do 1995 stojí také mzdy zaměstnanců v odvětví těžby nerostných surovin, veřejné správě a obraně, které se v roce 1995 dostaly nad hranici 10.000,- Kč. Těsně za nimi se drží výroba a rozvod elektřiny a plynu, kde vývoj mezd v roce 2009 činil ještě 9.730,- Kč, v roce 1996 se však dostal na úroveň těžby nerostných surovin a mzda činila 11.516,- Kč. Veřejná správa je v tuto chvíli již na 12.418,- Kč, do popředí se také dostávají činnosti v oblasti nemovitostí a stavebnictví, které již také překročily hranici 10.000,- Kč. V letech 1997 - 1998 je vývoj mezd plynulý, pouze lze sledovat mírné zaostávání v odvětví zemědělství a lesnictví, ubytování a stravování, a dále ve vzdělávání, zdravotnictví a ostatních veřejných a sociálních službách. V roce 1999 jsou mzdy v odvětví zemědělství a v ubytování jako jediné pod hranicí 10.000,- Kč.

Do roku 2003 je pak vývoj průměrných mezd ve všech odvětvích pozvolný, v popředí stále zůstává finančnictví, výroba elektřiny a těžba, lze však také sledovat nárůst mezd v dopravě a skladování. Výroba elektřiny v tomto roce přesáhla hranici 20.000,- Kč, finančnictví je již na 35.551,- Kč. V roce 2003 je nezaměstnanost stále vysoká 10%, výše mzdy se však drží nahoře, firmy se snaží udržovat vyšší mzdu, chtějí tak přilákat kvalitnější pracovníky či motivovat stále zaměstnance k vyšším výkonům a zároveň také snížit fluktuaci pracovníků na pracovních místech. Meziroční nárůst mzdy v roce 2003 byl oproti roku 2002 o něco nižší než v předchozích letech. [29]

Obrázek 2: Výše mezd ve vybraných odvětvích národního hospodářství v letech 1993-2009

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek 2 pak ukazuje vývoj mezd v nejlukrativnějších a naopak nejméně zajímavých oborech, co se výše mezd týče. Do roku 2006 až 2007 pak nejsou rozeznávány větší rozdíly ve vývoji mezd, avšak v roce 2008 mzdy vyskočily v některých odvětvích více, než byl sledovaný meziroční růst v předešlých letech. Výrazné změny se dočkalo odvětví těžby nerostných surovin, a to z 25.946,- Kč na 29.694,- Kč, stavebnictví z 21.918,- Kč na 24.448,- Kč a také v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí vzrostla průměrná hrubá měsíční mzda výrazněji, konkrétně z 23.782,- Kč na 27.204,- Kč. Naopak ubytování a stravování nadále zůstává v pozadí, s nejmenší průměrnou mzdou 16.055,- Kč.

Celorepublikový vývoj mezd ovlivňuje především podnikatelská sféra, neboť ve sledovaných subjektech tvoří její zaměstnanci více než tři čtvrtiny. V podnikatelské sféře je vývoj mezd plynulejší, protože je ovlivněn především hospodářskými výsledky firem, v nepodnikatelské sféře je vývoj více rozkolísaný, neboť do značné míry závisí na legislativních krocích vlády a možnostech rozpočtu. Zároveň, od roku 2005 bylo v nepodnikatelské sféře zrušeno vyplácení tzv. dalších platů, čímž se potlačily výraznější rozdíly v mzdové úrovni mezi jednotlivými čtvrtletími a mzdový vývoj v této sféře se tak stal plynulejším. [30]

V období 2008 až 2009 se vývoj mezd projevuje poněkud rozkolísaně, ve většině odvětví vývoj mezd pokračuje ve stejném tempu jako doposud, naopak v odvětví ubytování a stravování, obchodu a oprav motorových vozidel a překvapivě také v těžbě nerostných surovin průměrná hrubá měsíční mzda klesla. Průměrná hrubá měsíční nominální mzda dosáhla v roce 2008 výše 23 542 Kč, takže se meziročně zvýšila o 8,5 %. Protože se však spotřebitelské ceny za uvedené období zvýšily o 6,3 %, mzda vzrostla reálně o 2,1 %, nejméně za uplynulých 10 let. V roce 2009 je vývoj ovlivněn především meziročním poklesem evidenčního počtu zaměstnanců, který byl největší v průmyslových odvětvích. [35]

Od roku 2010 jsou sledované údaje zveřejňovány pouze podle klasifikace ekonomických činností dle CZ-NACE, která nahradila Odvětvovou klasifikaci ekonomických činností (OKEČ). V CZ-NACE byla rozšířena odvětví, která byla v OKEČ nedostatečně definována, vznikla tak potřeba některá odvětví rozčlenit detailněji. Tabulka v příloze B pak tedy zobrazuje výši mezd podle tohoto rozdělení v letech 2009 až 2011. [33]

Dle tohoto rozdělení tak lze konstatovat neustálou vedoucí pozici u Peněžnictví a pojišťovnictví s průměrnou hrubou měsíční mzdou v roce 2009 46.124,- Kč, kde však sledujeme změnu je nová oblast Informačních a komunikačních činností, kterou jsme dle rozdělení OKEČ neevidovali. Informační a komunikační činnosti se tedy drží těsně za Peněžnictvím, dále jsou tyto oblasti pak již opět následovány Výrobou a rozvodem elektřiny, jejichž průměrná hrubá měsíční mzda se do roku 2012 pohybovala na zhruba 40.000,- Kč. Do současnosti lze tedy sledovat opět pozvolný průběh, větších změn se dočkala pouze oblast Finančnictví, jejíž průměrná hrubá měsíční mzda činila za rok 2012 již 51.453,- Kč. Za nejvíce placené obory tedy platí již zmíněné Finančnictví, Informační a komunikační činnosti, Výroba a rozvod elektřiny a Těžební průmysl. Od nového rozdělení ještě evidujeme oblast Profesní, vědecké a technické činnosti, kdy se průměrná hrubá měsíční mzda pohybovala na úrovni zhruba 31.500,- Kč. Těchto pět oblastí ekonomických činností lze tedy považovat za nejlukrativnější, co se platového ohodnocení týče. Naopak nejhůře si nadále vede oblast Ubytování a stravování s průměrnou mzdou 13.562,- Kč a Administrativní a podpůrné činnosti s 16.566,- Kč, oba údaje za rok 2012. Takto tedy vypadal vývoj mezd v České republice za posledních 20 let, současná situace je dle autorky práce ve všech odvětvích poměrně vyrovnaná, pouze u výše zmíněných odvětví jsou více viditelné platové rozdíly.

2.2 Analýza vývoje mezd v jednotlivých regionech České republiky

Regionální politice nebylo v České republice na začátku devadesátých let věnováno příliš pozornosti. V té době se vláda zaměřovala spíše na řešení transformačních problémů, které byly spíše makroekonomické povahy, teprve až ve druhé polovině devadesátých let se zájem o regionální politiku dostal do popředí. V letech 1993-1995 byla ještě regionální politika na okraji zájmu vlády, což bylo způsobeno především tím, že diferenciací mezi jednotlivými regiony narůstala pomalu. V dalších letech se diferenciací již začínala prohlubovat, bylo zřízeno Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky a také bylo Ústavním zákonem č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšší územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona, legislativně schváleno 14 krajů – vyšších územně samosprávních celků. Účinnost tohoto zákona nabyla 1. 1. 2000, ovšem až od 1. 1. 2001 začaly krajské orgány vyvíjet svou činnost. [38]

Dle údajů získaných ze statistických dat Českého statistického úřadu bude v další části práce zpracován vývoj mezd v jednotlivých regionech České republiky. Jak již bylo zmíněno, od 1. 1. 2000 funguje na území České republiky celkem 14 krajů, jsou to: Hlavní město Praha, Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Pardubický kraj, Vysočina, Jihomoravský kraj, Olomoucký kraj, Zlínský kraj, Moravskoslezský kraj. Na obrázku 3 je zobrazena mapa České republiky, kde jsou jednotlivé kraje vymezeny.

Obrázek 3: Mapa krajů České republiky

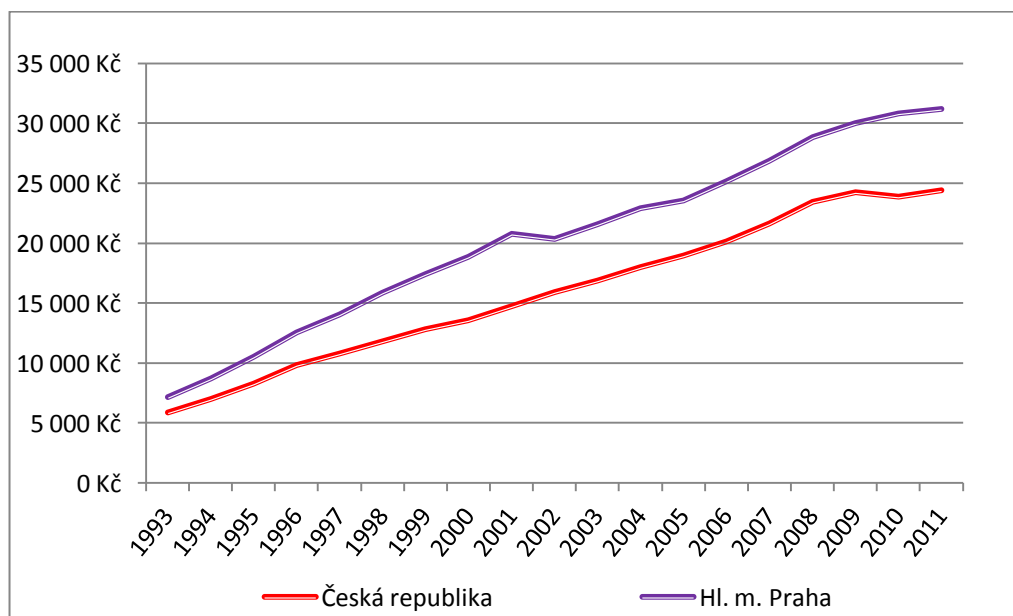
Zdroj: upraveno podle [28]

Dle tabulky v příloze C, která byla autorkou zpracována na základě dat Českého statistického úřadu lze úvod sledovaného období hodnotit jako velice vyvážený, jako jediné výrazněji odstupují kraj hl. m. Prahy a Moravskoslezský kraj, jejichž hodnota průměrné hrubé měsíční mzdy se v roce 1993 pohybovaly ve výši 7.145,- Kč pro Prahu a 6.126,- Kč pro Moravskoslezský kraj. Jedná se o nejvyšší hodnoty, přičemž hlavní město Praha si tuto vedoucí pozici drží až do roku 2011. Moravskoslezský kraj svou prvotní pozici v průběhu dalších let ztratil a nahradily jej Středočeský a Plzeňský kraj, ovšem stále však patří mezi kraje s vyšší průměrnou mzdou. Jednotlivými kraji se podrobněji práce zabývá níže.

2.2.1 Hlavní město Praha

Jak již bylo zmíněno, Praha od počátku sledovaného období platila za město/kraj, kde mzdy byly nejvyšší. Je to tak proto, že se jedná o místo s nejvyšší koncentrací pracovních nabídek, sídlí zde mnoho firem a proto také jako hlavní město láká Praha lidi z ostatních krajů, kteří zde vidí více příležitostí k nalezení pracovního uplatnění. Výši průměrné hrubé měsíční mzdy tak Praha převyšuje nejen ostatní kraje, ale také celorepublikový průměr, jak je ostatně vidět na obrázku 4, který porovnává právě postavení Prahy k výši mzdy v republice.

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 4: Srovnání vývoje mezd v Hl. m. Praha vzhledem k vývoji mezd v ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

V roce 1993 činila v Praze průměrná hrubá měsíční mzda 7.145,- Kč. Od roku 1993 do 1995 se mzda meziročně zvyšovala vždy v průměru o 1.715 Kč, v roce 1996 se její meziroční změna vyšplhala přes hranici 2.000,- Kč, o rok později, v roce 1997 je mzda již dvojnásobná oproti roku 1993, činí tedy celých 14.073,- Kč. Přesto však od roku 1996 lze dále sledovat klesající růst mezd, meziroční změny byly vždy o něco nižší a to až do roku 2001, kdy ve srovnání s meziroční změnou výše mezd v roce 2000, kdy změna činila 1.428,- Kč, v roce 2001 se dostala opět k dvoutisícové hranici a to na 1.935,- Kč. Po tomto vzrůstu ovšem přichází změna v roce 2002 a mzda poprvé od počátku sledovaného období meziročně nevzrostla, ale dokonce klesla o 436,- Kč. V dalším roce, 2003, je mzda na úrovni 21.590,- Kč, tedy za desetileté období vzrostla trojnásobně. Mzda v dalších letech opět roste, meziroční změny nejsou již tak razantní jako na počátku sledovaného období, pohybují se kolem 1.250,- Kč, v roce 2005 je meziroční změna o polovinu nižší, v dalších letech však nabrala své klasické podoby a meziroční změny každoročně rostly až do roku 2008, kdy se meziroční změna opět dostala na 1.934,- Kč a mzda činila 28.830,- Kč. V roce 2009 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda v Praze 42.132,- Kč, což je nejvíce za celé sledované období. Od tohoto roku pak lze meziroční růst mezd hodnotit jako klesající, v roce 2011 vzrostla výše průměrné hrubé měsíční mzdy v Praze ve srovnání s ostatními lety o „pouhých“ 370,- Kč, což je nejméně za celé sledované období, nepočítá-li se pokles mezd v roce 2002. V roce 2011 činila mzda v hlavním městě 37.346,- Kč.

Co se týče srovnání mezd mezi muži a ženami, jsou nalezená data dostupná teprve od roku 2002, a to nejen v Praze, ale také ve všech ostatních krajích republiky. Z toho důvodu bude toto srovnání poskytnuto v kratším časovém období, přesto však poskytne alespoň nějakou představu o vývoji mezd mezi pohlavími. Vývoj mezd mezi muži a ženami je ve všech krajích graficky znázorněn v příloze D.

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 4: Vývoj mezd žen a mužů v HL. m. Praha

Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	29 005	30 641	30 508	31 831	35 115	37 866	40 842	42 132	41 209	37 346
Ženy v tis. Kč	20 250	21 795	22 500	23 481	25 827	28 148	29 717	30 177	30 022	28 984
Poměr ženy/muži	69,82%	71,13%	73,75%	73,77%	73,55%	74,34%	72,76%	71,62%	72,85%	77,61%

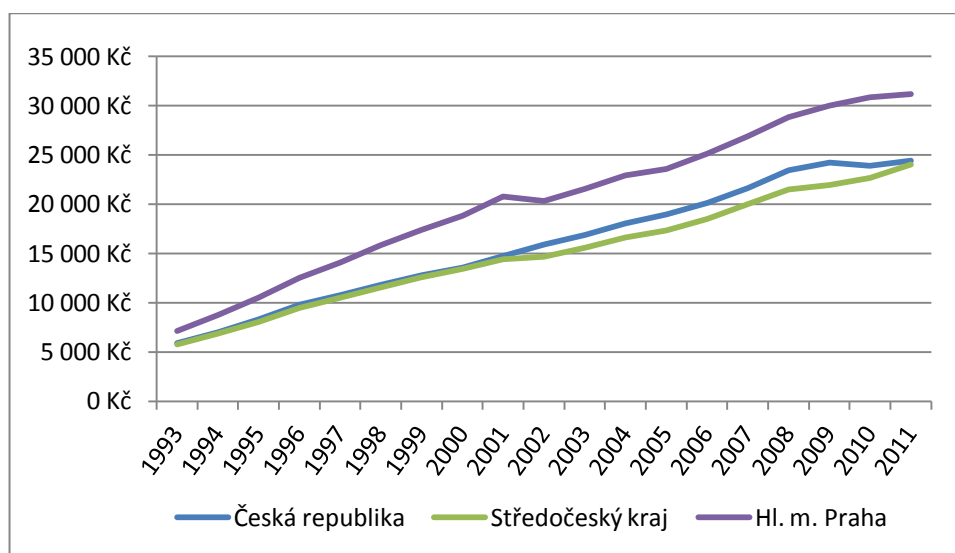
Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Rozdíl ve mzdách mezi muži a ženami uvedený v tabulce 4 je velice podobný jako při celorepublikové analýze mezd mezi pohlavími. Výše mzdy žen vůči mzdám mužů se držela

stále kolem třech čtvrtin, pouze v roce 2002 se mzdy žen dostaly pod úroveň 70%, jejich mzda činila o cca 9.000,- Kč méně oproti mužům. V dalších letech nepoměr klesnul, mzdy žen se pohybovaly na zhruba 73%, v roce 2011 však lze sledovat nárůst oproti předchozímu roku o necelých 5%, mzdy žen se tedy již dostaly na úroveň 77,61% průměrné mzdy mužů. Vývoj mezd mužů a žen v hl. m. Praha je pak graficky znázorněn na obrázku v příloze D.

2.2.2 Středočeský kraj

Vývoj mezd ve Středočeském kraji se zprvu nezdál nijak zvláštní, v roce 1993 se jeho průměrná mzda pohybovala zhruba na úrovni ostatních regionů v republice, přesto se však řadil do první pětky regionů s nejvyšší mzdou. Rozdíl ve mzdě mezi tímto krajem a Prahou činil v roce 1993 1.402,- Kč, podobný vývoj lze hodnotit také v dalších letech, v roce 1996 však je rozdíl již 3.000,- Kč, přičemž se tento rozdíl zvyšuje rychleji rostoucími mzdami v hlavním městě. Co se však týče celorepublikového průměru, jsou mzdy ve Středočeském kraji srovnatelné. V letech 1997 – 1998 se vývoj mezd držel na podobné úrovni, Středočeský kraj se zařadil na třetí místo za Moravskoslezský kraj, o kterém již bylo zmíněno, že výše mezd v tomto kraji patřily mezi vyšší. Mzdy však díky blízkosti hlavního města rostly rychleji než v ostatních krajích, v roce 1999 proto nastává zlom a mzdy ve Středočeském kraji se řadí jako druhé nejvyšší v republice - obrázek 5 pak tento vývoj zobrazuje. Svou pozici už nepustil a proto od roku 2000 v podstatě až do současnosti. V roce 2005 spolu s Moravskoslezským krajem překročili hranici 17.000,- Kč, v roce 2007 již mzdy ve Středočeském kraji překročily dvacetitisícovou hranici. V roce 2009 nedošlo ve Středočeském kraji k nijak závažnému meziročnímu navýšení mezd oproti ostatním krajům, přesto se však nejedná o nejmenší meziroční rozdíl v růstu mezd, ten byl nejmenší v roce 2002, kdy meziroční navýšení mezd činilo 247,- Kč. Přesto však oproti Praze nedošlo k poklesu mezd – vývoj meziročních změn však lze za celé sledované období hodnotit poměrně rozkolísaně, stabilní vývoj lze zaznamenat pouze v období let 1993 – 1999, dále jsou již meziroční změny skokové. Přesto se Středočeský kraj hned za Prahou drží ve vývoji mezd na druhém místě, v roce 2011 činila výše průměrné mzdy 24.064,- Kč.

Obrázek 5: Vývoj mezd ve Středočeském kraji v porovnání s HL. m. Praha a ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Srovnání mezd mezi muži a ženami ve Středočeském kraji je velice podobné tomu v hlavním městě či v celé republice. Mzdy mužů stále převyšují celorepublikový průměr, nelze zde tedy pozorovat výraznější výkyvy, také poměr mezd žen ke mzdám mužů, se stále pohybuje na třech čtvrtinách, jak vyplývá z údajů z tabulky 5, graficky pak v příloze D.

Tabulka 5: Vývoj mezd žen a mužů ve Středočeském kraji

Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	20 210	21 446	22 876	24 052	25 302	27 828	29 508	29 642	30 106	28 316
Ženy v tis. Kč	14 884	15 892	16 878	17 917	19 110	20 636	22 016	22 524	22 638	22 046
Poměr ženy/muži	73,65%	74,10%	73,78%	74,49%	75,53%	74,16%	74,61%	75,99%	75,19%	77,86%

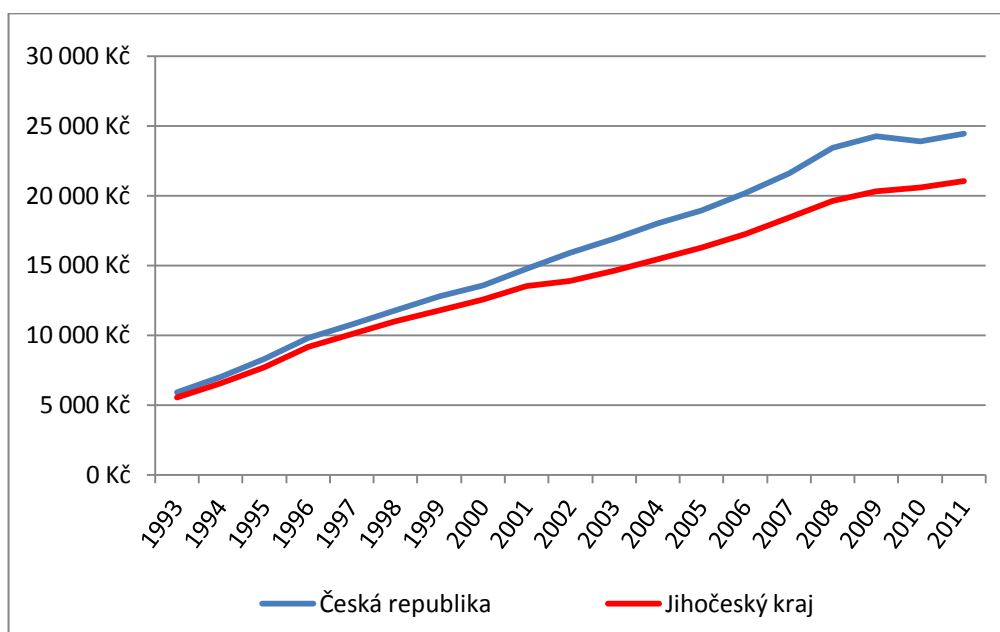
Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.3 Jihočeský kraj

Mzdy v Jihočeském kraji se vyvíjely poměrně stálým tempem, od roku 1993 to bylo vždy zhruba o necelých 1.000,- Kč více než v roce předchozím. Pouze v roce 1996 se jednalo o meziroční růst 1.453,- Kč, což bylo nejvíce za celé sledované období. V dalších letech se meziroční přírůstky vyvíjely klesajícím tempem až do roku 2000, kdy byl meziroční přírůstek 742,- Kč a průměrná hrubá měsíční mzda činila 12.551,- Kč. V roce 2001 meziroční přírůstek o něco povyrosl, ovšem hned v následujícím roce opět klesnul na 382,- Kč. V této době se výše průměrné hrubé měsíční mzdy pohybuje stále v té polovině krajů, které se mohou chlubit mírným nadprůměrem. Od roku 2003 do roku 2006 lze opět sledovat mírně rostoucí trend meziročních přírůstků hrubé mzdy, větších meziročních změn se lidé v Jihočeském kraji dočkali ještě v letech 2007 a 2008, kdy přírůstky dosáhly výše 1.199,- Kč v roce 2007

a 1.206,- Kč v roce 2008. V roce 2008 již tedy průměrná hrubá měsíční mzda v Jihočeském kraji dosáhla výše 19.637,- Kč. V letech 2009 až 2011 je vývoj mírně rozkolísaný, meziroční změny se pohybují mezi 264 – 682,- Kč. V roce 2011 činila mzda v Jihočeském kraji 21.026,- Kč, tedy o 3.413,- Kč méně než byl celorepublikový průměr v tomto roce.

Právě co se týče porovnání s údaji za celou Českou republiku, jsou mzdy v Jihočeském kraji o něco nižší, a to lineárně od roku 1993. Každý rok byl rozdíl mezi mzdami v Jihočeském kraji a celorepublikovými údaji vždy o něco vyšší, přičemž v roce 1993 začínal rozdíl na pouhých 330,- Kč, každý rok se však rozdíl zvyšoval. V roce 2000 překročil rozdíl 1.000,- Kč, což je tedy v porovnání s rokem 1993 rozdíl zhruba 700,- Kč za sedm let. V roce 2002 již rozdíl dosáhl na 2.001,- Kč, čili za dva roky dvojnásobek. Dále až v roce 2007 se rozdíl mezi Jihočeským krajem a průměrem v České republice dostal na 3.190,- Kč, přesto se nejedná o nejvyšší rozdíl. Ten nastal v roce 2009 a mzdy se lišily o 3.923,- Kč. V roce 2011 byl již tento rozdíl o něco nižší, přesto se však udržel na 3.413,- Kč. Vývoj mezd v České republice a v Jihočeském kraji znázorňuje obrázek 6.

Obrázek 6: Srovnání vývoje mezd v Jihočeském kraji a v ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Ještě stojí za zmínku vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy mužů a žen v tomto kraji. Tabulka 6 zobrazuje vývoj od roku 2002 do roku 2011. Z uvedeného vyplývá, že ačkoli vývoj mezd v Jihočeském kraji je vlastně téměř celou dobu pod celorepublikovým průměrem, mzdy

mužů jsou opačné, stejně jako v předchozích krajích jsou mzdy mužů nadprůměrné. Tento vývoj zachycuje obrázek v příloze D.

Tabulka 6: Srovnání mezd mezi muži a ženami v Jihočeském kraji

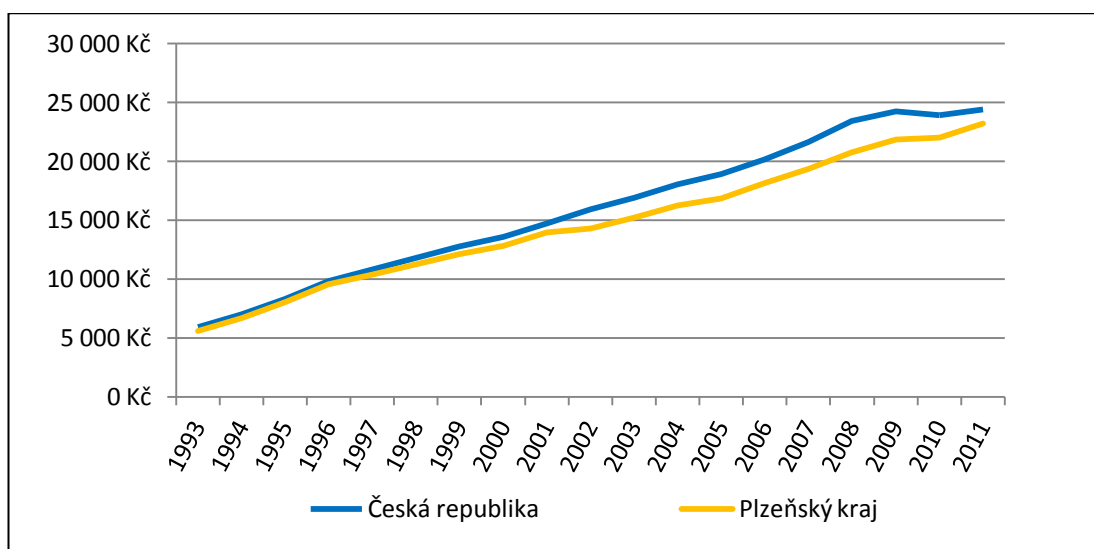
Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 860	19 579	20 764	21 556	22 303	24 028	25 614	25 786	26 205	25 721
Ženy v tis. Kč	14 079	14 626	15 690	16 565	17 192	18 130	19 109	19 500	19 967	20 171
Poměr ženy/muži	74,65%	74,70%	75,56%	76,85%	77,08%	75,45%	74,61%	75,62%	76,19%	78,42%

Zdroj: data ČSU, vlastní zpracování

2.2.4 Plzeňský kraj

V Plzeňském kraji se mzdy vyvíjely velice podobně jako v Jihočeském kraji, přestože byla v roce 1993 v Plzeňském kraji o několik korun nižší než v Jihočeském kraji, hned v příštím roce se mzda dostala o necelých sto korun výše a tento vývoj pokračoval také v dalších letech. Růst mezd za celé sledované období byl v Plzeňském kraji rychlejší než v ostatních krajích, velice brzy v roce 1995 se dostal na čtvrté místo, v roce 1997 již zaujal třetí příčku, také z toho důvodu, že meziroční změna výše průměrné mzdy dosáhla v tomto roce nejvyšší hodnoty za celé sledované období, tedy 1.542,- Kč. V dalších letech, do roku 2001 se meziroční změny mezd vyvíjely rovnoměrně, meziroční změny dosahovaly v průměru 880,- Kč ročně. V roce 2002 se meziroční změny mezd dočkaly stejného vývoje jako v některém z předchozích krajů, také zde se průměrná hrubá měsíční mzda meziročně zvýšila pouze o 335,- Kč, což znamená pokles oproti změnám v předchozích letech. Mzda v roce 2002 činila 14.312,- Kč. Následně lze vývoj mezd v Plzeňském kraji hodnotit jako poměrně vyrovnaný, pouze v roce 2005 je meziroční změna o polovinu nižší než v roce předchozím, dále však nelze sledovat větší výkyvy, pouze v roce 2010 je nárůst mezd nejnižší v celém sledovaném období – 154,- Kč. Přesto byly mzdy v Plzeňském kraji v roce 2010 a také v roce 2011 třetí nejvyšší v celé republice - mzda v roce 2011 činila 13.199,- Kč.

V porovnání s vývojem průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice byl vývoj do roku 1999 velice podobný, od roku 2000 došlo k výraznějšímu rozdílu – zhruba 1.500,- Kč do roku 2006. Od tohoto roku rozdíl dosáhl nejvíce 2.663,- Kč v roce 2008, dále však lze sledovat klesající trend, který činil v roce 2011 1.240,- Kč. Vývoj mezd v Plzeňském kraji v porovnání s ČR zobrazuje obrázek 7.

Obrázek 7: Vývoj mezd v Plzeňském kraji v porovnání s ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj mezd mezi muži a ženami v letech 2002 - 2011 je opět obdobný, mzdy mužů převyšují celorepublikový průměr, mzdy žen taktéž nelze hodnotit jinak, než že se stále pohybují ve výši tří čtvrtin mezd mužů. Jediný rok 2002 byl poněkud chudší na vývoj mezd žen, v ostatních letech je však vývoj rovnoměrný, od roku 2009 stoupající, v porovnání s ostatními kraji je pak poměr mezd žen ke mzdám mužů jeden z nejvyšších v České republice, v roce 2011 dosáhly ženy na 80,70% průměrné hrubé mzdy mužů. Vývoj mezd žen a mužů v Plzeňském kraji je uveden v tabulce 7.

Tabulka 7: Vývoj mezd žen a mužů v Plzeňském kraji

Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	19 753	20 728	21 551	22 406	24 067	25 949	27 864	27 558	27 888	26 349
Ženy v tis. Kč	14 749	15 905	16 568	17 450	18 646	19 851	21 221	21 722	22 141	21 264
Poměr ženy/muži	74,67%	76,73%	76,88%	77,88%	77,48%	76,50%	76,16%	78,82%	79,39%	80,70%

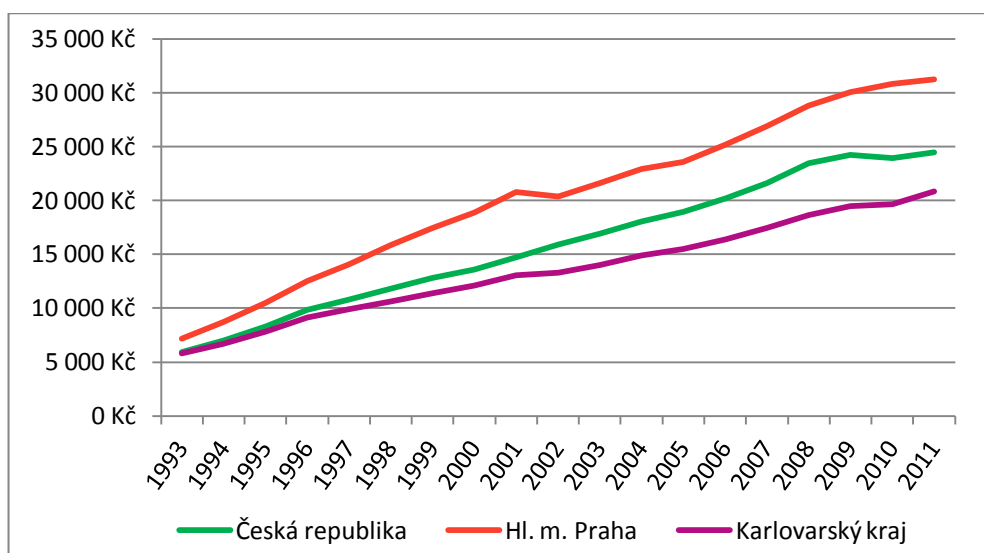
Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.5 Karlovarský kraj

Mzdy v Karlovarském kraji patřily na začátku sledovaného období k jedněm z nejvyšších v České republice. V roce 1993 byla v tomto kraji průměrná hrubá měsíční mzda ve výši 5.824,- Kč, což Karlovarský kraj řadilo zhruba na čtvrté místo. Meziročně však mzdy nerostly takovým tempem jako v ostatních krajích, které se držely mírně nad průměrem, proto již v roce 1995 ztrácí Karlovarský kraj svůj „nások“ a již zabírá zhruba šesté místo. V dalších letech je vývoj mezd pozvolný, meziroční přírůstky mírné, od roku 1997 do 2000 se pohybují

na úrovni zhruba 780,- Kč za rok. V této době je v roce 1997 rozdíl ve mzdách oproti celorepublikovému průměru 895,- Kč, v roce 2001 je to již téměř dvojnásobek – 1.708,- Kč, rozdíl mezi Hl. m. Prahou je pak cca 7.000,- Kč. V roce 2001 spadá již Karlovarský kraj výši průměrné hrubé mzdy mezi kraje s nižší průměrnou mzdou. V roce 2003 se dokonce stal krajem s nejnižší průměrnou mzdou vůbec. V tomto vývoji pokračují mzdy i v dalších letech, konkrétně do roku 2008, v roce 2009 se Karlovarský kraj o poslední místo přetahoval se Zlínským krajem, přičemž oproti roku 2010, kdy Karlovarský kraj obhájil své poslední místo, se v roce 2011 nečekaně obrátily pozice a poslední místo těsně obsadil Pardubický kraj, jehož meziroční změna mezd nedosáhla takové výše, jako právě změna v Karlovarském kraji. Toto bylo způsobeno právě růstem meziročního přírůstku mezd, který v roce 2010 činil 225,- Kč, v roce 2011 ale vzrostl ještě zhruba o 1.000,- Kč více. Při podrobnějším prozkoumání meziročních změn tak lze pozorovat značně rozkolísaný vývoj, který byl narušen pouze v začátku sledovaného období, kde byl vývoj mezd poměrně konstantní.

Ve srovnání s celorepublikovým vývojem lze hodnotit značnou nerovnost především v posledních letech. Na začátku sledovaného období, v roce 1993 činil rozdíl mezi průměrnou hrubou měsíční mzdou v České republice a mzdou v Karlovarském kraji pouhých 80,- Kč. V průběhu let se pak tento odstup navyšoval, již v roce 1998 činil rozdíl 1.191,- Kč, což je vzhledem k původní hodnotě několikanásobný rozdíl, přesto se však nejedná o vysokou sumu, podobný vývoj byl také v ostatních krajích. Postupně, se rozdíl ve výši mezd zvyšoval, o čtyři roky později byl již více než dvojnásobný. Největšího rozdílu bylo dosaženo v roce 2008, kdy rozdíl mezi celorepublikovým průměrem a výší mezd v Karlovarském kraji činil 4.809,- Kč, ve srovnání s Prahou pak byl rozdíl celých 10.000,- Kč. V roce 2009 byla mzda v tomto kraji ve výši 19.450,- Kč. Od této doby se tento rozdíl zmenšoval, i přesto však v roce 2011 byl na úrovni 3.578,- Kč. Mzda v této době činila v Karlovarském kraji 20.861,- Kč. Vývoj mezd v Karlovarském kraji vůči ČR a hl. m. Praze zobrazuje obrázek 8.

Obrázek 8: Mzdy v Karlovarském kraji v porovnání s ČR a Hl. m. Praha

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Rozdíl mezi muži a ženami je v tomto kraji poprvé odlišný ve vztahu k celorepublikovému průměru. Doposud v analyzovaných krajích převyšovaly mzdy mužů výši průměrných mezd v České republice. V tabulce 8 a následně také obrázku v příloze D. lze toto sledovat také v prvních letech sledovaného období v Karlovarském kraji, následně pak dochází k obratu a mzdy mužů se nachází pod úrovní celorepublikového průměru. Mzdy žen se již klasicky pohybují pod touto úrovní, ve srovnání s muži však dosáhly ženy postupným vývojem menšího rozdílu mezi jejich mzdami, v roce 2002 činil poměr 72,94%, v roce 2011 i přes nárůst a pak opět mírný pokles v letech 2006 až 2008 byla výše mezd žen vůči mzdám mužů o téměř 10% vyšší, poměr se ustálil na úrovni 81,79%.

Tabulka 8: Srovnání mezd mužů a žen v Karlovarském kraji s ČR

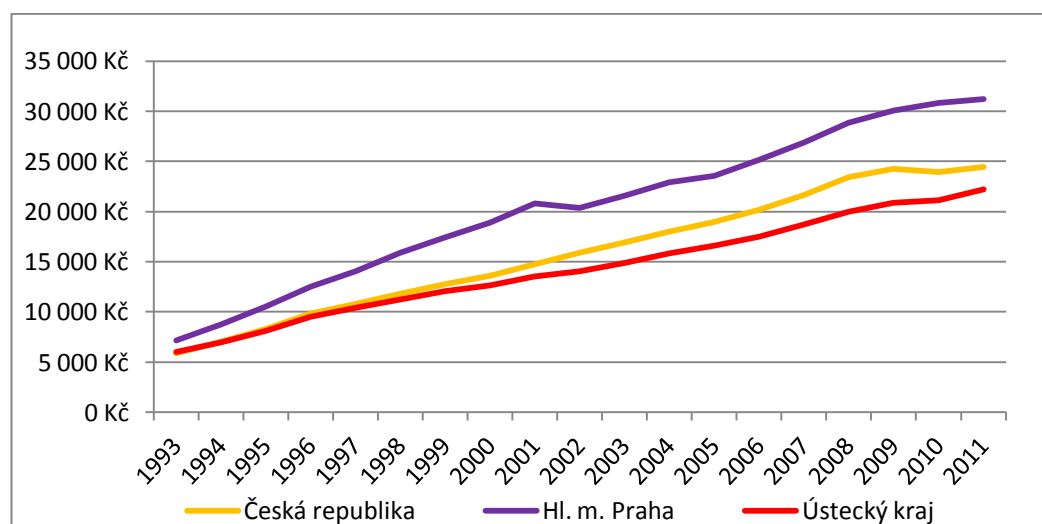
Pohlaví/Mzdy	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 916	19 544	20 032	20 619	23 196	24 698	25 626	25 604	25 021	23 799
Ženy v tis. Kč	13 798	14 846	15 645	16 123	17 549	18 457	19 227	19 573	19 705	19 465
Mzdy ČR v tis. Kč	15 911	16 905	18 025	18 940	20 158	21 621	23 430	24 242	23 904	24 439
Poměr muži/ženy	72,94%	75,96%	78,10%	78,19%	75,66%	74,73%	75,03%	76,44%	78,76%	81,79%

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.6 Ústecký kraj

Vývoj mezd lze v Ústeckém kraji po celé sledované období hodnotit jako velice vyvážený. Výši mezd se tak Ústecký kraj řadí mezi kraje s vyšší průměrnou hrubou měsíční mzdou. Hned v počátcích, tedy v letech 1993 až 1996 byly meziroční přírůstky poměrně vysoké, zhruba kolem 1.100,- Kč, v roce 1996 zaznamenal Ústecký kraj dokonce nejvyšší meziroční přírůstek 1.399,- Kč za celé sledované období - z toho důvodu drží tento kraj vcelku slušnou

výši mezd. Od roku 1997 do roku 2000 lze sledovat mírný pokles meziročních přírůstků, přesto však není jejich hodnota nijak nízká, pouze v roce 2000 meziroční přírůstek dosáhl výše 580,- Kč. Přesto však byla průměrná hrubá měsíční mzda na úrovni 12.646,- Kč, ve srovnání s celorepublikovým průměrem je rozdíl necelých 1.000,- Kč. V nadcházejících letech mzdy rostou poměrně kolísavým tempem, přesto se však jejich výše v Ústeckém kraji při srovnání všech krajů drží na své stávající pozici - zhruba v polovině. Od roku 1997 se meziroční změna růstu mezd nedostala výše než 1.000,- Kč za rok, toho se lidé v Ústeckém kraji dočkali opět až o deset let později v roce 2007, kdy meziroční přírůstek dosáhnul výše 1.214,- Kč. Od tohoto roku se také začíná zvyšovat diference mezi celorepublikovým průměrem a výší mzdy v Ústeckém kraji, což znázorňuje obrázek 10, stejně tak zde lze vidět výši mzdy v Praze – celkový rozdíl se tak jen umocňuje. Co je potřeba zmínit je, že kolísavý růst mezd v předchozích letech způsobil to, že ve srovnání s vývojem mezd v České republice již Ústecký kraj poměrně zaostává, v roce 2007 se jedná o rozdíl 2.918,- Kč, v roce 2008 je to již 3.473,- Kč, což je současně největší rozdíl mezi ČR a Ústeckým krajem ve sledovaném období. Přesto se však nejednalo o nijak zásadní rozdíl, který by Ústeckému kraji výrazně uškodil, jelikož stále, i přes meziroční přírůstek mezd 295,- č v roce 2010, se průměrná hrubá měsíční mzda v kraji udržela a v roce 2011 činila 22.179,- Kč, což znamenalo pro Ústecký kraj celkem sedmou příčku, jednoduše řečeno se umístil přesně v polovině mezi analyzovanými kraji. Obrázek 9 znázorňuje, jak se vyvíjely mzdy Ústeckého kraje v porovnání s vývojem mezd v České republice obecně a dále také v hlavním městě Praze.

Obrázek 9: Vývoj mezd v Ústeckém kraji ve srovnání s ČR a hl. m. Praha

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Srovnání mezd mezi muži a ženami nabízí tabulka 9, ze které je možné vidět, že mzdy žen v porovnání se mzdami mužů jsou za roky 2002 až 2011 opět na úrovni tří čtvrtin. Co však lze pozorovat, je, že za celé toto období je tento poměr velice vyrovnaný, nelze spatřit výkyvy jako u jiných sledovaných krajů. Poměr mezd žen vůči mužům se pohybuje v průměru na necelých 76%, nejvíce se průměrná hrubá měsíční mzda žen přiblížila mužům v roce 2007, kdy byl poměr 77,29%. Vývoj mezd žen a mužů v Ústeckém kraji je znázorněn na obrázku v příloze D.

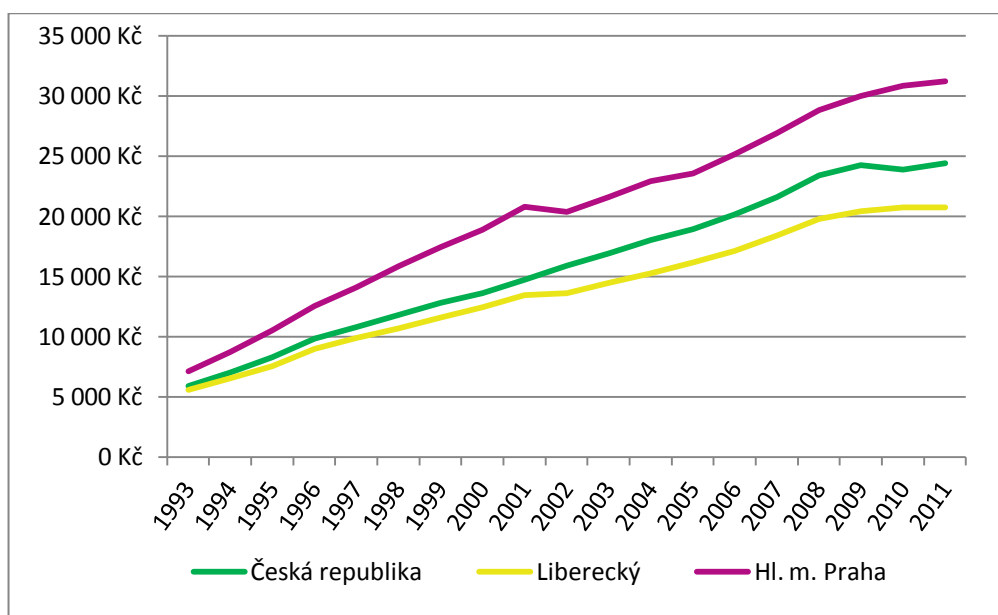
Tabulka 9: Srovnání mezd mužů a žen v Ústeckém kraji

Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 941	20 318	21 327	21 916	23 752	24 799	26 978	27 411	27 792	26 071
Ženy v tis. Kč	14 200	15 471	16 012	16 728	18 139	19 167	20 204	20 725	21 043	19 887
Poměr ženy/muži	74,97%	76,14%	75,08%	76,33%	76,37%	77,29%	74,89%	75,61%	75,71%	76,28%

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.7 Liberecký kraj

Při zhlédnutí údajů v tabulce v příloze A, která podává ucelený přehled o vývoji mezd v jednotlivých krajích, lze Liberecký kraj zařadit mezi ty kraje, jejichž výše mzdy je průměrná v porovnání s vývojem mezd v České republice. Při podrobnějším prozkoumání se mzdy v Libereckém kraji umístily přesně v polovině, výše mzdy v roce 1993 tomuto odpovídá. Vývoj mezd v dalších letech byl plynulý, meziroční přírůstky se do roku 2000 pohybovaly v rozmezí od 822,- do 1.402,- Kč. Výrazný pokles pak proběhnul pouze v roce 2002, tato situace je tedy podobná jako v ostatních krajích. Meziroční růst v roce 2002 byl 169,- Kč, ihned v roce 2003 však mzdy opět vzrostly o 849,- Kč. V dalších letech se meziroční změny vyvíjely rostoucím tempem, až do roku 2009, který zaznamenal meziroční změnu nižší, tedy 619,- Kč. Mzda v tomto roce činila 20.426,- Kč a byla o 3.816,- Kč pod celorepublikovým průměrem. Tento rozdíl byl nejvyšší za celé sledované období. V roce 2010 se meziroční přírůstek opět snížil, nebyl však nejmenším – toho dosáhnul Liberecký kraj v roce 2011, kdy přírůstek mezd činil pouhých 16,- Kč oproti předchozímu roku. Rozdíl k celorepublikovému průměru byl v roce 2011 ve výši 3.700,- Kč a průměrná hrubá měsíční mzda činila 20.739,- Kč, což znamenalo, že v tomto roce dosáhnul Liberecký kraj na nejnižší průměrnou hrubou měsíční mzdu v České republice. Vývoj mezd v Libereckém kraji v porovnání s Českou republikou a hl. m. Praha nabízí obrázek 10.

Obrázek 10: Srovnání meziročních změn ve vývoji mezd v Libereckém kraji a ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Poměr ve mzdách mužů a žen není v Libereckém kraji nijak rozdílný oproti ostatním krajům, výrazný je naopak vývoj mezd žen vůči mužům, kde lze dle tabulky 10 sledovat značně kolísavý vývoj. V letech 2002 až 2006 si ženy nevedly vůbec špatně, ba naopak. Od roku 2002 se jejich mzdy v poměru ke mzdám mužů zvyšovaly, a to až do roku 2006, kdy dosáhly dokonce 80,35%. Po následující tři roky však dochází k poklesu, v roce 2008 dokonce o zhruba 7% oproti roku 2006. V letech 2010 a 2011 však je výše mezd žen opět o něco lepší, v roce 2011 dokonce dosáhly svého maxima, tedy 80,47%. Grafický vývoj je zobrazen na obrázku v příloze D.

Tabulka 10: Srovnání mezd mužů a žen v Libereckém kraji

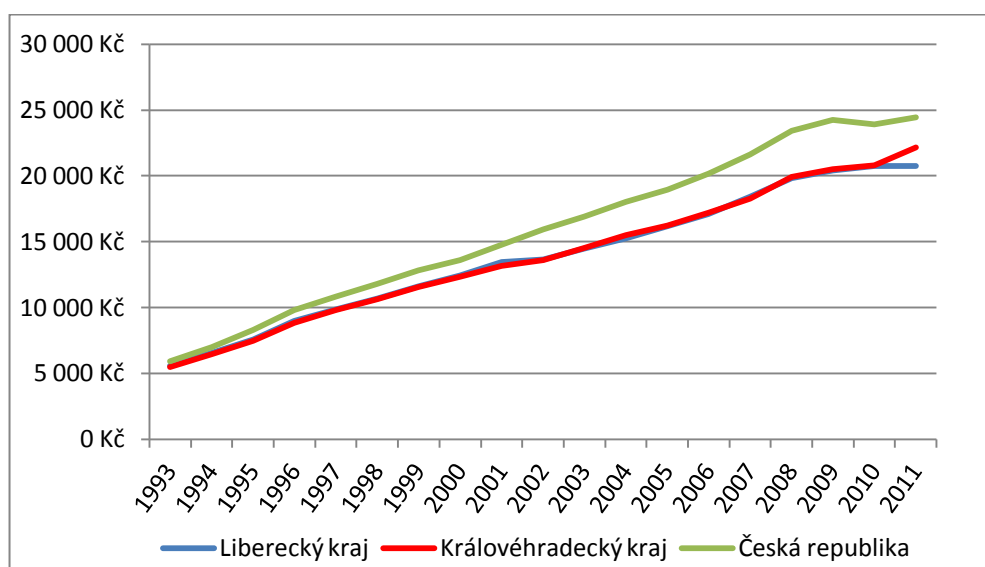
Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 720	19 512	20 756	21 256	22 473	25 592	27 804	28 482	27 832	25 641
Ženy v tis. Kč	14 100	15 116	16 033	16 769	18 058	19 331	20 461	20 999	21 671	20 633
Poměr ženy/muži	75,32%	77,47%	77,25%	78,89%	80,35%	75,54%	73,59%	73,73%	77,86%	80,47%

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.8 Královéhradecký kraj

Vývoj mezd v Královéhradeckém kraji lze hodnotit tak, že probíhal velice podobným stylem jako vývoj mezd v kraji Libereckém. Výše průměrné hrubé měsíční mzdy byla v roce 1993 v Královéhradeckém kraji jen o 100,- Kč nižší, tento trend lze sledovat také v dalších

letech. Meziroční přírůstky po stoupajícím začátku začaly od roku 1998 mírně klesat a takto lze o vývoji průměrné hrubé měsíční mzdy hovořit až do roku 2000. Zajímavé je, že v roce 2002 byla mzda mezi těmito kraji již téměř stejná, protože meziroční přírůstek nebyl v Královéhradeckém kraji o tolik nižší jako v ostatních krajích, oproti předchozímu roku došlo ke snížení pouze o 439,- Kč. Výše mezd se tedy přiblížily na stejnou úroveň. V roce 2007 však meziroční růst mezd v Královéhradeckém kraji byl zhruba o 200,- Kč vyšší než v Libereckém, z toho důvodu se tento kraj opět dostal do popředí a své místo si udržel až do roku 2011, kdy hrubá měsíční mzda v Královéhradeckém kraji činila 22.264,- Kč, zatímco v kraji Libereckém to bylo 20.739,- Kč. Svou výší průměrné hrubé mzdy v roce 2011 se Královéhradecký kraj ve srovnání s ostatními kraji dostal na šesté místo, což situace v roce 1993 rozhodně nenaznačovala. Lidé v Královéhradeckém kraji si tak v posledních letech ve mzdách značně přilepšili. Vývoj mezd v Královéhradeckém kraji v porovnání s ČR a Libereckým krajem nabízí obrázek 11. V porovnání s celorepublikovým vývojem jsou mzdy v Královéhradeckém kraji opět podprůměrné.

Obrázek 11: Vývoj mezd v Královéhradeckém a Libereckém kraji

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Ženy v Královéhradeckém kraji jsou výší své mzdy také ve třech čtvrtinách mezd mužů, což lze vysledovat z tabulky 11 a obrázku v příloze D, přesto však je tento poměr o něco vyšší než v ostatních krajích. Mzdy žen se v tomto kraji mzdám mužů přiblížily více než v ostatních krajích, kde již bylo možné vidět poměr zhruba 76%, zde se však poměr pohybuje v průměru na necelých 78%, větších rozdílů se ženy dočkaly v roce 2007, kdy se jejich mzdy

v porovnání s muži snížily zhruba o 3%, postupně se však situace víceméně zlepšovala, v roce 2011 ženy dosáhly na mzdy mužů 80,46%.

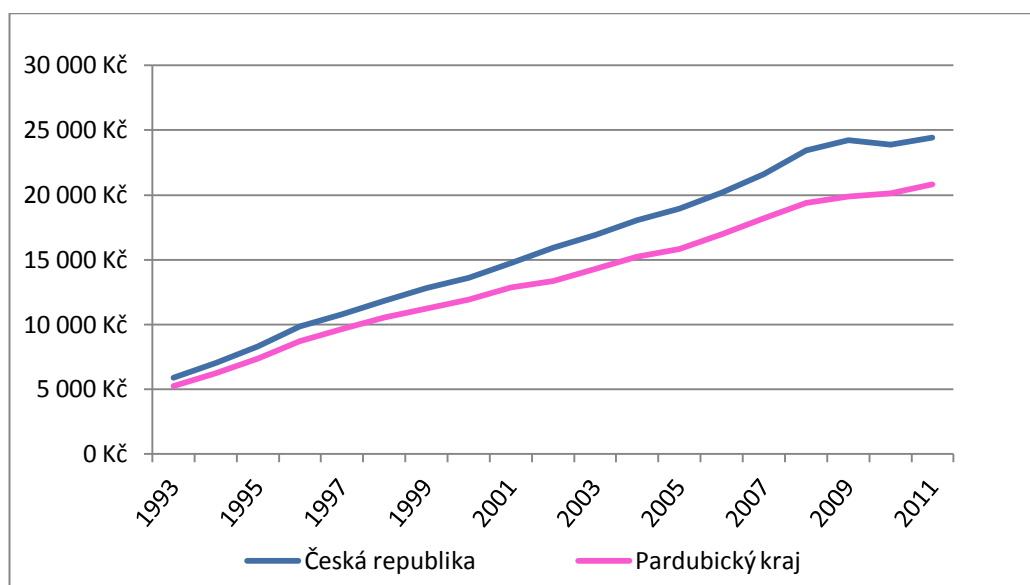
Tabulka 11: Vývoj mezd žen a mužů v Královéhradeckém kraji

Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 379	19 592	20 439	21 733	22 338	24 435	25 757	25 857	26 753	25 099
Ženy v tis. Kč	14 208	15 362	15 949	16 824	17 545	18 556	19 774	20 292	20 555	20 194
Poměr ženy/muži	77,31%	78,41%	78,03%	77,41%	78,54%	75,94%	76,77%	78,48%	76,83%	80,46%

Zdroj: data ČSU, vlastní zpracování

2.2.9 Pardubický kraj

V roce 1993 patří Pardubický kraj vývojem mezd mezi nejhorší kraje v republice. Mzda se v tomto roce pohybovala na výši 5.232,- Kč, což byl druhý nejhorší výsledek v tomto roce. Ani vývoj v následujících letech nezvrátil tento trend, pouze v roce 1996 se Pardubický kraj posunul o příčku výše, jelikož na předposlední místo se dostal Olomoucký kraj. Od roku 1997 se mzdy v Pardubickém kraji vyvíjely lépe, až do roku 2002 se držely čtyři příčky před koncem pomyslné stupnice, jelikož se v tomto roce výrazněji snížily mzdy v Karlovarském kraji, který se doposud držel nahoře. V roce 2003 se mzdy vylepšily natolik, že předběhly Zlínský kraj, který se do této doby držel před nimi. Od tohoto roku je situace v Pardubickém kraji vyrovnaná, meziroční přírůstky nevykazují žádné výrazné vzrůsty či propady, pouze v roce 2005 je meziroční přírůstek mezd menší o 300,- Kč než v roce 2004. Dále však mzdy rostou v podstatě konstantně do roku 2009, kdy se meziroční přírůstek mezd propadl o 700,- Kč, v roce 2010 se dostal ještě níže. V roce 2011 činila mzda v Pardubickém kraji 20.830,- Kč, což byla nakonec druhá nejnižší průměrná hrubá měsíční mzda v České republice. Meziroční přírůstky nebyly v Pardubickém kraji ve sledovaném období nijak vysoké, maximální přírůstek činil 1.352,- Kč, což bylo v roce 1996. Celkový vývoj v tomto kraji lze shrnout jako rozkolísaný a to již od roku 1993, kdy se držel spíše dole, zhruba po deseti letech se mzdy dostaly na vyšší příčky, ovšem ke konci období opět poklesly na svou původní úroveň, což také znázorňuje obrázek 12, který zároveň nabízí srovnání s celorepublikovým průměrem. Rozdíl ve mzdách je od roku 1993 rostoucí, a to až do roku 2010, kdy došlo k prvnímu poklesu – přesto však v roce 2011 činí rozdíl 3.609,- Kč. Největší rozdíl ve mzdách mezi Českou republikou a Pardubickým krajem lze také z obrázku sledovat v letech 2008 a 2009.

Obrázek 12: Vývoj mezd v Pardubickém kraji a v České republice

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Ve vývoji mezd žen vůči mužům nelze hledat žádné větší rozdíly, zajímavé však je postavení mezd mužů ve vztahu k vývoji v České republice. Stále, přestože byl vývoj mezd v Pardubickém kraji tak kolísavý a výše mezd není nijak závratná, mzdy mužů stále převyšovaly nejen mzdy v Pardubickém kraji, ale také mzdy v České republice – viz. tabulka 12 a obrázek v příloze D. V roce 2011 však již takový rozdíl mezi mzdami mužů v Pardubickém kraji a průměrnou mzdou v České republice nebyl tak vysoký, rozdíl činil necelých 1.000,- Kč.

Tabulka 12: Vývoj mezd žen a mužů v Pardubickém kraji

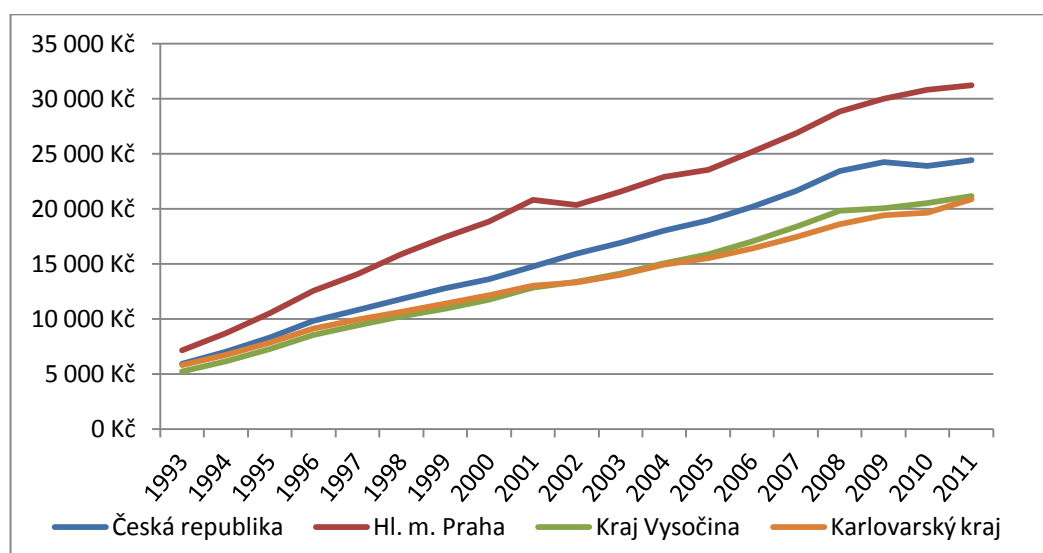
Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	17 355	19 271	19 947	21 181	21 976	23 887	26 208	27 261	26 401	25 318
Ženy v tis. Kč	13 846	15 567	15 594	16 573	17 245	18 264	19 546	19 996	19 852	20 081
Mzdy v ČR v tis. Kč	15 911	16 905	18 025	18 940	20 158	21 621	23 430	24 242	23 904	24 439

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.10 Kraj Vysočina

Mzdy v kraji Vysočina byly na počátku sledovaného období v roce 1993 nejnižší v celé republice. Mzda v té době činila 5.232,- Kč, což při srovnání s výší průměrné hrubé mzdy v ČR činilo necelých 700,- Kč, ve srovnání s hlavním městem to však bylo již 1.913,- Kč. Nejnižší výše průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice držel kraj Vysočina až do roku 2000, meziroční přírůstky byly na úrovni přírůstků v ostatních krajích, také rozdíl vůči celorepublikovému průměru není výrazně odlišný od jiných krajů. Od roku 2001 do 2003 již

není nejnižší mzda v kraji Vysočina, ale v Olomouckém kraji, jehož vývoj bude zanalyzován později. Mzdy na Vysočině jsou v roce 2001 druhé nejnižší, v letech 2002 však Vysočinu předčil Karlovarský kraj, tím pádem byly mzdy na Vysočině třetí nejnižší, a to až do roku 2004. Od roku 2004 do roku 2010 držel nejnižší příčku Karlovarský kraj, Vysočina se v této době ocitla nečekaně vysoko. Mezi roky 2005 a 2006 došlo k meziročnímu nárůstu o 1.136,- Kč, což mzdy na Vysočině vyšvihlo také nad ostatní kraje a rázem Vysočina spadala mezi kraje s vyšší průměrnou mzdou, jelikož se jednalo o vyšší přírůstek za několik let. Jak již bylo zmíněno, od roku 2005 nabyly meziroční přírůstky vyšších hodnot, z toho důvodu lze od roku 2005 až do roku 2011 hovořit o kraji Vysočina tak, že z prvotních nížin se mzdy vyšplhaly tak vysoko, jak jen mohly – až do roku 2011 si udržely deváté nejvyšší průměrné hrubé měsíční mzdy v Česku. Lze tedy hovořit o obratu ve vývoji mezd, pro srovnání byl zpracován graf na obrázku 13, který znázorňuje vývoj mezd na Vysočině a v Karlovarském kraji, jako v krajích s nejnižší mzdou a mezi průměrnou hrubou měsíční mzdou v ČR a v hlavním městě.

Obrázek 13: Přehled nejnižších a nejvyšších mezd v ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Na obrázku 13 lze také sledovat rozdíl mezi průměrnou hrubou mzdou v Praze ve srovnání s Karlovarským krajem a krajem Vysočina. Mzdy v těchto krajích začínaly na nepatrném rozdílu v roce 1993, mzdy v Praze rostly enormním tempem, což však neplatilo pro zbylé kraje. O deset let později je rozdíl již trojnásobný a v roce 2011 činil téměř přesně 10.000,- Kč.

Rozdíl ve mzdách mužů a žen je v tomto kraji větší než v ostatních krajích, což znázorňuje tabulka 13. Ne, že by byl rozdíl ve mzdách žen o tolik nižší oproti jiným krajům, přesto však lze v ostatních krajích sledovat poměr zhruba 76%, na Vysočině se však tohoto čísla ženy dočkaly pouze v roce 2005, kdy jejich mzda činila 76,99% mzdy mužů. V ostatních letech lze hovořit spíše o podprůměrném stavu, nejvyšší byl rozdíl v roce 2008, kdy ženy dosáhly pouze 70,06% mezd mužů, což již není ani $\frac{3}{4}$, jako je tomu v ostatních krajích. Od tohoto roku se však rozdíl snižoval a v roce 2011 již byl na 75,19%. Vývoj mezd žen a mužů v kraji Vysočina lze shlédnout v grafické podobě v příloze D.

Tabulka 13: Vývoj mezd žen a mužů v kraji Vysočina

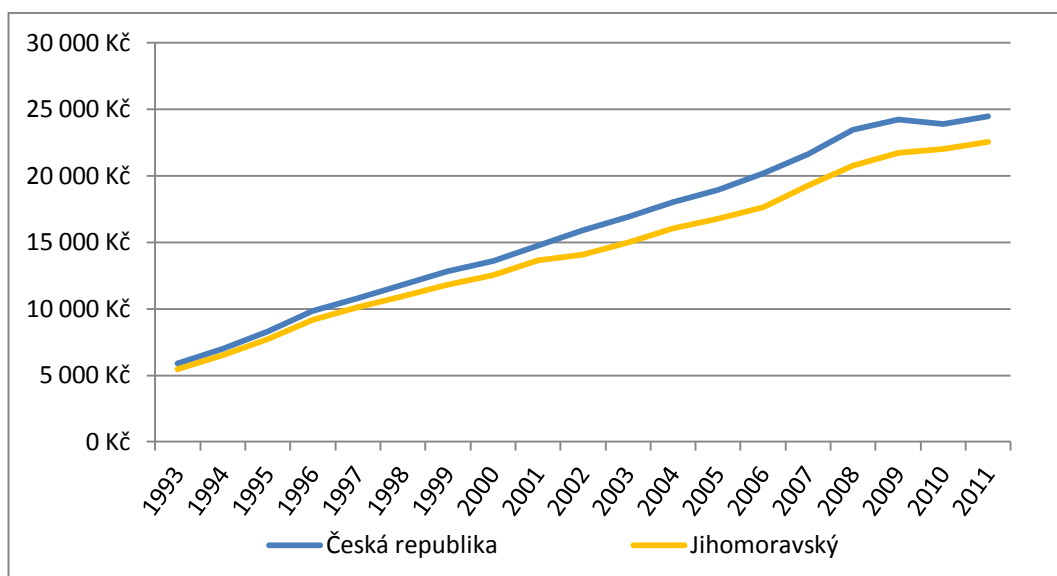
Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	17 302	18 581	20 440	20 663	22 386	24 589	27 018	26 920	27 185	25 635
Ženy v tis. Kč	12 800	14 015	15 169	15 908	16 681	17 872	18 927	19 333	19 415	19 274
Poměr ženy/muži	73,98%	75,43%	74,21%	76,99%	74,52%	72,68%	70,06%	71,82%	71,42%	75,19%

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.11 Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj lze jeho vývojem mezd zařadit mezi kraj se středně vysokou průměrnou hrubou měsíční mzdou. Drží se u středu stejně jako například kraj Jihočeský. Vývoj mezd je od počátku sledovaného období plynulý, bez větších výkyvů, a to do roku 1996, jelikož od roku 1997 začaly meziroční přírůstky mezd klesat. Toto trvalo do roku 2000, v roce 2001 meziroční změna vzrostla na 1.085,- Kč a mzda v tomto roce činila 14.981,- Kč. Další vývoj mezd byl opět rostoucí, toto se však netýká meziročních změn, které lze hodnotit jako velice rozhoupaný, nelze sledovat žádný stálý vývoj. Nutno říci, že mezi těmito přírůstky nejsou až takové mezery, pouze mezi lety 2006 a 2007 se meziroční změna v podstatě zdvojnásobila. V následujících dvou letech je vývoj víceméně podobný, větších změn se pak Jihomoravský kraj dočkal v roce 2010, jelikož oproti roku 2009 se mzda zvýšila o 323,- Kč, což je nejméně za celé sledované období. V roce 2011 byl přírůstek již opět o něco vyšší, průměrná hrubá měsíční mzda se usadila na 22.520,- Kč. Jelikož byly meziroční změny mezd v Jihomoravském kraji poměrně vyrovnané, svou výší mzdy se v roce 2011 tento kraj umístil jako pátý s nejvyšší průměrnou hrubou měsíční mzdou v České republice. Ve srovnání s průměrnou hrubou měsíční mzdou v České republice nejsou rozdíly v Jihomoravském kraji příliš vysoké, maximálního rozdílu bylo dosaženo v roce 2008, kdy rozdíl mezi mzdami

v Jihomoravském kraji a Českou republikou činil 2.667,- Kč. Tento vývoj je zobrazen na obrázku 14.

Obrázek 14: Srovnání vývoje mezd v Jihomoravském kraji s vývojem v ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Jak je vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy v Jihomoravském kraji rozkolísaný, stejně tak vypadá vývoj poměru mezd žen vůči mzdám mužů – vývoj ukazuje tabulka 14, a také obrázek v příloze D. Ne, že by poměr mezd žen vůči mužům byl příliš nízký, dá se říci, že odpovídal výši mezd v Jihomoravském kraji. Přesto lze však spatřit kolísavé změny v každém roce. Mezi lety 2003 až 2007 se výše mezd žen pohybovala kolem 74,5% mezd mužů, v letech 2008 a 2009 se tento poměr zmenšil o 2%, největší rozdíl však lze sledovat mezi lety 2010 a 2011, kdy se ze 73,22% v roce 2010 stalo 77,71% v roce 2011 – jedná se o nárůst o více než 4%, lze tedy říci, že si ženy v posledním roce sledovaného období vůči mužům poměrně přilepšily.

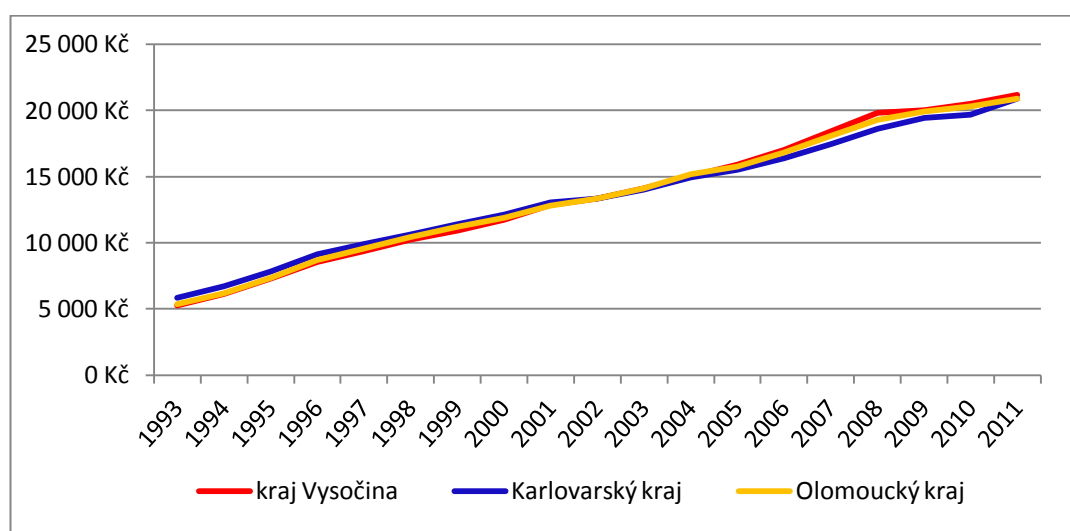
Tabulka 14: Vývoj mezd žen a mužů v Jihomoravském kraji

Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 367	20 660	21 539	22 785	24 156	26 178	28 445	29 126	29 672	27 370
Ženy v tis. Kč	14 107	15 394	15 959	16 990	18 130	19 467	20 639	21 151	21 727	21 268
Poměr ženy/muži	76,81%	74,51%	74,09%	74,57%	75,05%	74,36%	72,56%	72,62%	73,22%	77,71%

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.12 Olomoucký kraj

Jakkoli se vývoj mezd v Olomouckém kraji může zdát ztracený, není tomu tak. Olomoucký kraj patří právě mezi ty kraje, které si prošly téměř všemi úrovněmi vývoje. Prvotní vývoj od roku 1993 nevěstil nic dobrého a dlouho také nebyly očekávány výrazné změny – mzdy v Olomouckém kraji se držely hodně nízko, pouhou jednu příčku od posledního místa. Tato situace přetrvávala až do roku 2001, kdy se mzdy v Olomouckém kraji ocitly na posledním místě ze všech krajů. Do roku 2000 byla krajem s nejnižší průměrnou hrubou měsíční mzdou Vysočina, poté si tuto pozici vystřídala právě s Olomouckým krajem, který na tomto místě vydržel dva roky, do roku 2002. Lze tedy říci, že vývoj mezd v Olomouckém kraji nebyl v prvním desetiletí sledovaného období nijak příznivý. Snad možná proto, že v podstatě pouze v roce 1995 a 1996 byly meziroční přírůstky vyšší (1.176,- Kč a 1.367,- Kč), v následujících letech nebyly meziroční změny výše mezd nijak zázračné. Přelom nastává v roce 2003, od kterého si Olomoucký kraj polepšil hned o dvě příčky, výši mezd tak již nebyl posledním krajem, ale od tohoto místa jej dělily dvě příčky. Tato situace je stejná také v roce 2004, na následující dva roky pak ale Olomoucký kraj tuto pozici ztrácí. Od roku 2007 byl však vývoj mezd o to pozitivnější, jelikož do roku 2008 se drží tři příčky od konce, v letech 2009 až 2011 pak svou výši mzdy již čtyři místa od konce. Tento vývoj také zachycuje obrázek 15. V celorepublikovém srovnání se rozdíl mezd v Olomouckém kraji a v České republice rok od roku zvyšoval, svého maxima dosáhnul v roce 2009, přesto však je tento rok pro Olomoucký kraj zlomový - právě ve vývoji mezd směrem vzhůru. V roce 2011 se tento rozdíl dostal na 3.533,- Kč, hrubá mzda v Olomouckém kraji činila v tomto roce 20.906,- Kč. Rozdíl mezi mzdou v tomto kraji a v Praze byl 11.706,- Kč.

Obrázek 15: Srovnání vývoje mezd v krajích s nejnižšími mzdami v ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Co se týče vývoje mezd mezi muži a ženami v Olomouckém kraji, z tabulky 15, lze pozorovat, že přestože se mzdy v Olomouckém kraji řadí mezi ty nižší, mzdy žen vůči mužům jsou na poměrně vysoké úrovni a až tak špatně si nevedou. Údaje v letech 2002 až 2005 jsou sice poměrně nižší, přesto však při porovnání s ostatními kraji na to ženy v kraji Olomouckém nejsou tak špatně – poměry se velmi přibližují. V následujících letech se situace pro ženy zlepšuje, přibližují se mzdám mužů a v roce 2011 se rozdíl mezi jejich mzdami a mzdami mužů zmenšil o necelých 6% a zároveň se tak dostal ne nejvyšší úroveň – ženy v tomto roce dosáhly na 83,04% mezd mužů. Srovnání ukazuje obrázek v příloze D.

Tabulka 15: Srovnání vývoje mezd žena mužů v Olomouckém kraji

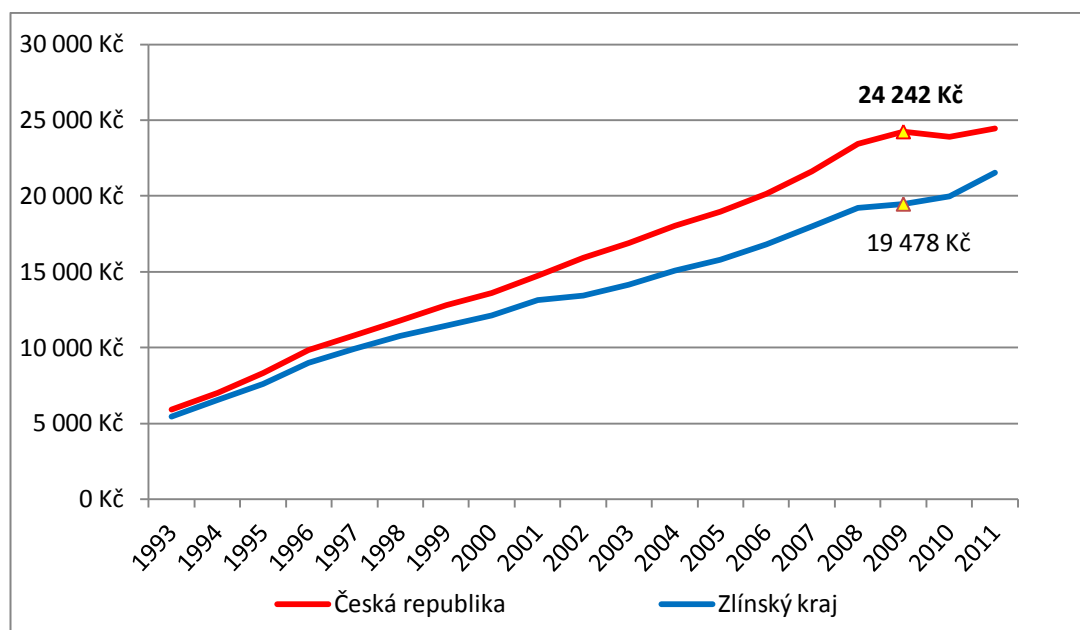
Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 400	20 095	21 005	21 566	23 173	24 551	26 446	26 323	26 431	24 644
Ženy v tis. Kč	13 687	14 765	15 750	16 098	17 696	18 775	19 894	20 461	20 464	20 465
Poměr ženy/muži	74,39%	73,48%	74,98%	74,65%	76,36%	76,47%	75,23%	77,73%	77,42%	83,04%

Zdroj: data ČSU, vlastní zpracování

2.2.13 Zlínský kraj

Mzdy ve Zlínském kraji patřily na začátku sledovaného období mezi průměr v ČR. Mzdy v letech 1993 až 1997 se držely zhruba na šestém místě od konce, meziroční přírůstky byly každý rok rostoucí a poměrně vyrovnané. V roce 1998 však přichází zlom, jelikož meziroční přírůstek je o něco nižší než v předchozím roce, pořadí mezd se ve Zlínském kraji poněkud propadá o dvě příčky níže. Stejně tak tomu nasvědčuje situace v následujících dvou letech. V roce 2001 pak přichází zlepšení v meziročním přírůstku, který vzrostl o necelých 400,- Kč, přesto však je již kraj poznamenaný vývojem v předchozích letech a pozice Zlínského kraje tak zůstává tam, kde byla. V roce 2002 lze sledovat nízké meziroční přírůstky ve všech krajích České republiky, nejinak tomu bylo také v případě Zlínského kraje. Protože však ani v následujících letech nejsou meziroční přírůstky nijak vysoké, mzdy se v tomto kraji drží stále na své hranici třetí pozice od konce. Tento vývoj trvá až do roku 2006, jelikož v roce 2007 se Zlínský kraj svou výší mezd dostává na předposlední místo, kde setrvává až do roku 2010. Velká změna přichází v roce 2011. Meziroční přírůstek stoupá ze 487,- Kč v předchozím roce na 1.592,- Kč v roce 2011 a Zlínský kraj si tak hned polepšil o několik příček. Mzda v roce 2011 činila 21.557,- Kč a v pořadí se jednalo o osmou nejvyšší průměrnou hrubou měsíční mzdu v České republice. V celorepublikovém srovnání nebyly na počátku sledovaného období velké rozdíly ve výši mezd mezi průměrem v ČR a Zlínským krajem, tento rozdíl se však postupně navyšoval a ž do roku 2009, kdy byl tento rozdíl

nejvyšší a činil 4.764,- Kč. V letech 2010 a 2011 byl tento rozdíl opět o něco nižší, vždy zhruba o tisíc korun za rok, což lze také sledovat na obrázku 16, kde je tato diference hezky vidět.

Obrázek 16: Srovnání vývoje mezd ve Zlínském kraji a v ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Jak naznačuje tabulka 16, vývoj mezd mužů a žen byl podobný, muži opět nad průměrem v celé republice, ženy přesně naopak. Srovnání mezd žen se mzdami mužů lze hodnotit jako poměrně kolísavé, v letech 2002 až 2004 se poměr mezd žen pohyboval kolem 73,3% mezd mužů, v dalších letech pak je tento rozdíl menší, poměrně velký skok pak nastává v roce 2008, kdy mzdy žen klesly vůči mužům o 3%. V následujících letech se však situace vyrovnala na stejnou úroveň, v roce 2011 si dokonce ženy přilepšily a jejich mzdy se dostaly na 77,12% mezd mužů – vývoj znázorněn na obrázku v příloze D.

Tabulka 16: Srovnání vývoje mezd žen a mužů ve Zlínském kraji

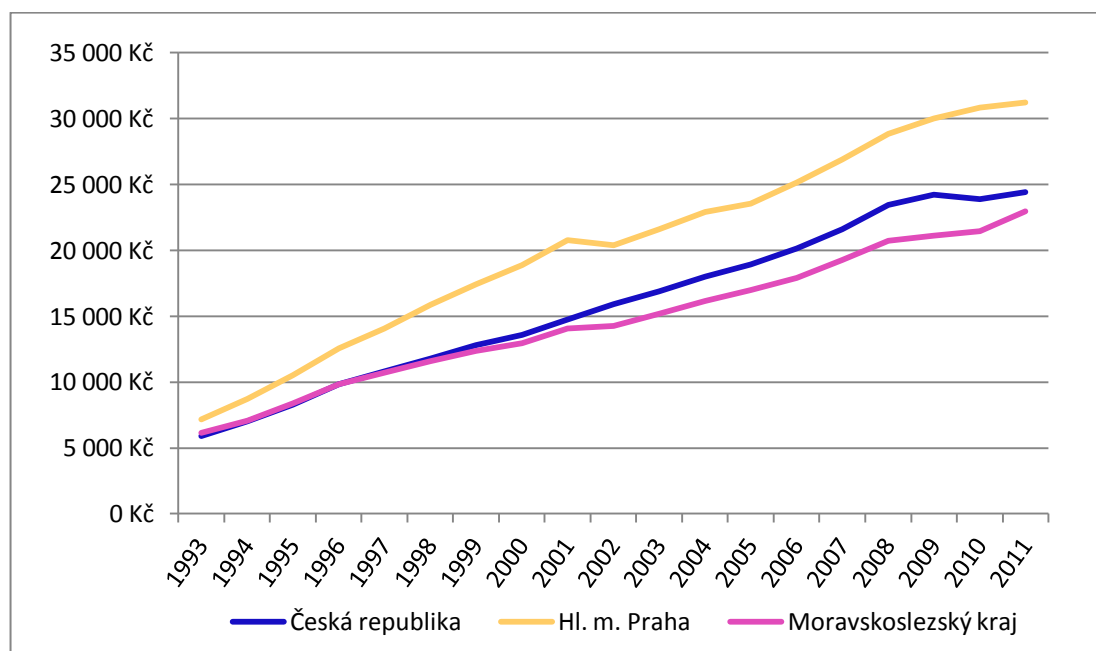
Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 545	20 257	20 990	22 195	22 630	24 349	25 956	25 328	26 068	25 144
Ženy v tis. Kč	13 621	14 848	15 381	16 486	16 971	18 006	18 400	18 897	19 393	19 391
Poměr ženy/muži	73,45%	73,30%	73,28%	74,28%	74,99%	73,95%	70,89%	74,61%	74,39%	77,12%

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

2.2.14 Moravskoslezský kraj

Mzdy v Moravskoslezském kraji patří od začátku sledovaného období mezi nejvyšší. Jejich výše se pohybuje těsně za výší mzdy v hlavním městě, postupem času se však i tento

rozdíl zvětšuje. Přesto se však jedná o kraj, který se jako jeden z mála pohybuje na alespoň podobné výši mezd, jako je celorepublikový průměr. Od roku 1993 do 1998 je Moravskoslezský kraj považován za kraj, kde je průměrná hrubá měsíční mzda druhá nejvyšší v České republice. Toto však ok roku 1999 neplatilo a až do současnosti se na tom nic nezměnilo. Od tohoto roku tedy klesnul Moravskoslezský kraj o příčku níže, na tomto místě se drží až do roku 2003 – toto vše je důvodem toho, že Středočeský kraj předstihnul Moravskoslezský. Postupně se však výše mezd v Moravskoslezském kraji snižuje, takže od roku 2004 do 2007 je již výše mzdy čtvrtá nejvyšší, v následujících letech se pak propadá až na páté místo, což se drží až do roku 2010, jelikož v roce 2011 se dostal opět o příčku výš. Meziroční změny lze hodnotit jako poměrně vyrovnané, větší rozdíly lze sledovat pouze v letech 2002 a 2009 a 2010, kdy mzdy nerostly tak vysoko, jako v ostatních letech. Jak již bylo zmíněno, při srovnání s vývojem mezd v České republice není rozdíl tak markantní jako v ostatních krajích, především na začátku sledovaného období, větší rozdíly pak lze sledovat až od roku 2002, přičemž tyto rozdíly rostly až do roku 2009, kdy dosáhly své nejvyšší úrovně. 3.106,- Kč. V roce 2010 a 2011 se tento rozdíl opět snížil, v roce 2011 byl dokonce o polovinu nižší. Rozdíl výše průměrné hrubé měsíční mzdy se oproti Praze taktéž zvyšuje, a to od roku 1993 do 2002, kdy byl v tomto roce zaznamenán mírný pokles, v následujících letech se však vše vrací k normálu a mírné poklesy v rozdílu jsou pak již patrné pouze v letech 2005 a 2011, kdy rozdíl ve výši mzdy v roce 2011 činil mezi hlavním městem a Moravskoslezským krajem 8.254,- Kč. Toto je taktéž uvedeno na obrázku 17.

Obrázek 17: Vývoj mezd v Moravskoslezském kraji v porovnání s Hl. m. Praha a ČR

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Taktéž rozdíl ve mzdách žen a mužů není nijak výrazný. Z údajů tabulky 17 lze říci, že poměr mezd žen ke mzdám mužů je po celé období vyrovnaný, pouze v roce 2008 lze sledovat výraznější pokles, kdy se hodnota dostala na 73,43%. Naopak nejvyššího přiblížení dosáhly ženy v roce 2006, kdy se jejich mzdy dostaly na 77,44% průměrné hrubé měsíční mzdy mužů. Graficky je vývoj mezd žen a mužů znázorněn na obrázku v příloze D.

Tabulka 17: Vývoj mezd mužů a žen v Moravskoslezském kraji

Pohlaví/Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Muži v tis. Kč	18 658	20 344	21 138	21 947	22 978	24 945	27 093	26 657	27 407	26 902
Ženy v tis. Kč	14 260	15 300	16 112	16 815	17 794	19 006	19 894	20 029	20 721	20 665
Poměr ženy/muži	76,43%	75,21%	76,22%	76,62%	77,44%	76,19%	73,43%	75,13%	75,60%	76,81%

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

3 PREDIKCE DO BUDOUCNA

Tato část práce bude zaměřena na analýzu vývoje mezd v České republice a jejích krajích v roce 2012 a 2013. Pro analyzování bude použita statistická metoda regresní analýzy, konkrétně lineární regrese.

3.1 Regresní analýza

Hlavním úkolem regresní analýzy je zjištění tvaru ne vždy náhodné závislosti veličin a parametrů regresní funkce. Tato závislost se nazývá stochastická, a jedná se o závislost, kdy změna hodnoty jedné náhodné veličiny vyvolá změnu rozdělení pravděpodobností druhé náhodné veličiny. Pro tuto závislost je mimo jiné charakteristické, že je bráno v potaz působení náhodných jevů či je připuštěna možnost výskytu chyb při zjišťování potřebných údajů.

Při analyzování těchto závislostí je hledána tzv. regresní funkce, která ukazuje jejich průběh. Regresní funkce vyjadřuje změny podmíněné střední hodnoty jedné náhodné veličiny při změně hodnot druhé náhodné veličiny. Jejím grafem je regresní křivka. Podle tvaru regresní funkce je rozlišováno několik modelů těchto funkcí. Pro účely této práce je využit tzv. jednoduchý model lineární regrese, kdy tvarem regresní funkce je přímka. Pro parametry β_0 a β_1 jsou použita tradiční označení α a β . Jednoduchým modelem lineární regrese je nazýván model $Y_i = \beta_0 + \beta_1 x_i + \varepsilon_i$, dále tedy $Y_i = \alpha + \beta x_i + \varepsilon_i$, kde ε_i jsou nezávislé náhodné veličiny, pro které platí $E(\varepsilon_i) = 0$, $D(\varepsilon_i) = \sigma^2$, $i = 1, 2, \dots, n$ (ε_i se nazývá náhodná složka, která zahrnuje působení náhodných vlivů). [24]

Regresní přímka pak má tvar $y = \alpha + \beta x$, kde β je její směrnice. Úkolem je odhadnout parametry α , β , σ^2 daného modelu, jsou značeny A , B , S^2 . Odhady parametrů α , β jsou získávány metodou nejmenších čtverců. U této metody se předpokládá, že jsou známy konkrétní dvojice naměřených hodnot (x_1, y_1) , (x_2, y_2) , ..., (x_n, y_n) . Hledá se pak taková funkce, aby co nejvíce přiléhala k těmto hodnotám, kde se toto „přiléhání“ měří součtem čtverců

$\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2$. Čím menší bude tento součet, tím lépe bude funkce přiléhat k daným bodům –

proto jsou hledány takové odhady a , b , aby platilo $\sum_{i=1}^n (y_i - \hat{y}_i)^2 = \min$. [24]

Odhady A a B se vypočítají takto:

$$B = \frac{n \sum_{i=1}^n x_i Y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n Y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - \left(\sum_{i=1}^n x_i \right)^2}; \quad A = \frac{\sum_{i=1}^n x_i^2 \sum_{i=1}^n Y_i - \sum_{i=1}^n x_i \sum_{i=1}^n x_i Y_i}{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - \left(\sum_{i=1}^n x_i \right)^2}. \quad (3)$$

[24]

3.2 Výpočet predikce mzdy v České republice v letech 2012 a 2013

Pro predikce budoucího vývoje mezd v České republice pro rok 2012 jsou využita data v tabulce 18, která již byla zpracovávána, tedy výše průměrné hrubé měsíční mzdy za období od roku 1993 do roku 2011:

Tabulka 18: Výše mezd v ČR od r. 1993 do 2011

Rok (x)	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Výše prům. mzdy v tis. Kč (y)	5 904	7 004	8 307	9 825	10 802	11 801	12 797	13 594	14 750	15 911
Rok (x)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	
Výše prům. mzdy v tis. Kč (y)	16 905	18 025	18 940	20 158	21 621	23 430	24 242	23 904	24 439	

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Na základě údajů z tabulky 18 byly vypočítány odhady bodů A a B , které vyšly takto:

$$A = - 2134160,611; \quad B = 1073,963.$$

Pro vyšší průměrné mzdy v České republice za rok 2012 se predikce mzdy vypočítá dosazením do rovnice $y = A + Bx$, za $x = 2012$.

$$y = - 2.134.160,611 + 1.073,963 * 2012 = \underline{\underline{26.653,26 \text{ Kč}}}$$

Pro rok 2013 se predikce mzdy vypočítá dosazením $x = 2013$.

$$y = - 2.134.160,611 + 1.073,963 * 2013 = \underline{\underline{27.727,22 \text{ Kč}}}$$

Zdroj: vlastní zpracování

3.3 Výpočet predikce mzdy v jednotlivých krajích ČR

Při určování predikce mezd v České republice, byla vypočítána odhadovaná výše mzdy. Při predikování vývoje mezd v jednotlivých krajích byly údaje vypočítány pomocí vzorce LINTREND v souboru MS Excel. Jednotlivé regresní přímky, které sloužily jako podklad pro výpočty těchto predikcí, jsou uvedeny v tabulce 20. Tabulka 19 ukazuje přehled predikcí mezd pro jednotlivé kraje na následující roky 2012 a 2013. Pro srovnání zde byly vloženy také údaje vypočítané pro predikci vývoje mezd v České republice.

Tabulka 19: Predikce mezd v ČR a jejích krajích pro roky 2012, 2013

Kraj/Rok	2012	2013
Česká republika	26 653 Kč	27 727 Kč
Hl. m. Praha	33 658 Kč	34 985 Kč
Středočeský kraj	24 814 Kč	25 792 Kč
Jihočeský kraj	22 559 Kč	23 418 Kč
Plzeňský kraj	24 132 Kč	25 080 Kč
Karlovarský kraj	21 530 Kč	22 332 Kč
Ústecký kraj	23 074 Kč	23 949 Kč
Liberecký kraj	22 530 Kč	23 397 Kč
Královéhradecký kraj	22 917 Kč	23 817 Kč
Pardubický kraj	22 223 Kč	23 088 Kč
Vysočina kraj	22 520 Kč	23 416 Kč
Jihomoravský kraj	23 887 Kč	24 836 Kč
Olomoucký kraj	22 209 Kč	23 077 Kč
Zlínský kraj	22 095 Kč	22 939 Kč
Moravskoslezský kraj	23 654 Kč	24 550 Kč

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

3.4 Test rovnoběžnosti dvou regresních přímek

V tabulce 20 jsou uvedeny rovnice regresních přímek všech krajů České republiky, co se vývoje mezd týče. Tyto údaje nyní poslouží k tomu, abychom vyhodnotili, zda se mzdy v ostatních krajích, vzhledem k vývoji mezd v České republice vyvíjely podobným způsobem – k tomu je využit test rovnoběžnosti dvou regresních přímek, kdy byly porovnávány vždy regresní přímka vývoje mezd v České republice vzhledem k příslušnému kraji.

Předpokládá se, že jsou dány dva regresní modely:

$$Y_i^{(1)} = \alpha_1 + \beta_1 x_i^{(1)} + E_i^{(1)} \quad i = 1, 2, \dots, n_1$$

$$Y_i^{(2)} = \alpha_2 + \beta_2 x_i^{(2)} + E_i^{(2)} \quad i = 1, 2, \dots, n_2,$$

kde $E_i^{(1)}$ a $E_i^{(2)}$ jsou nezávislé náhodné veličiny s $N(0, \sigma)$ rozdělením pravděpodobností.

[24]

U testu rovnoběžnosti dvou regresních přímek testujeme nulovou hypotézu $H_0: \beta_1 = \beta_2$ proti alternativní hypotéze $H_1: \beta_1 \neq \beta_2$. Náhodná veličina má Studentovo rozdělení pravděpodobností s $n_1 + n_2 - 4$ stupni volnosti.

Testovací kritérium pro test rovnoběžnosti dvou regresních přímek má tvar:

$$T = \frac{(B_1 - B_2) \cdot \sqrt{n_1 + n_2 - 4}}{\sqrt{\frac{1}{\sum_{i=1}^{n_1} (x_i^{(1)} - \bar{x}_1^{(2)})^2} + \frac{1}{\sum_{i=1}^{n_2} (x_i^{(1)} - \bar{x}_1^{(2)})^2} \cdot \sqrt{(n_1 - 2) \cdot S^2_{rez_1} + (n_2 - 2) \cdot S^2_{rez_2}}} \quad (4)$$

Z předpokladu platnosti hypotézy H_0 má náhodná veličina T Studentovo rozdělení pravděpodobností s $n_1 + n_2 - 4$ stupni volnosti.

Kritická oblast je podmnožina hodnot testovacího kritéria, pro kterou platí:

$$W = \{T : |T| > t_{\alpha, n_1 + n_2 - 4}\} \quad (5)$$

[24]

Na základě výpočtů pak byly zjištěny hodnoty, které byly doplněny do tabulky 20, stejně tak byly pro jednotlivé kraje testovány hypotézy o rovnoběžnosti dvou regresních přímek – vždy se jednalo o regresní přímku vývoje mezd České republiky s příslušným krajem. Hypotézy byly testovány na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Kritická hranice testovacího kritéria pro případ $t_{0,05, 34}$ není v tabulkách uvedená, budeme proto vyházet z kritické hranice nejbližší, tedy $t_{0,05, 30} = 2,0423^7$. Výsledek šetření je okomentován v kapitole 3.5 Shrnutí.

Tabulka 20: Výsledky testování rovnoběžnosti regresních přímek ČR a jednotlivých krajů

Kraj	Regresní přímka	Testovací kritérium	Výsledná hypotéza
Česká republika	$y = -2134160,61 + 1073,96x$	-	-
Hl. m. Praha	$y = -2636064,90 + 1326,90x$	$T = -4,40542$	hypotézu zamítáme
Středočeský kraj	$y = -1943421,92 + 978,25x$	$T = 2,52457835623865$	hypotézu zamítáme
Jihočeský kraj	$y = -1704036,66 + 858,15x$	$T = 5,65731586190547$	hypotézu zamítáme
Plzeňský kraj	$y = -1882911,65 + 947,84x$	$T = 3,32943005890752$	hypotézu zamítáme
Karlovarský kraj	$y = -1591626,59 + 801,77x$	$T = 7,783010764173$	hypotézu zamítáme
Ústecký kraj	$y = -1738307,17 + 875,44x$	$T = 5,62246698982071$	hypotézu zamítáme
Liberecký kraj	$y = -1720733,24 + 866,43x$	$T = 5,06783338614224$	hypotézu zamítáme
Královéhradecký kraj	$y = -1788433,85 + 900,27x$	$T = 4,94185582497436$	hypotézu zamítáme
Pardubický kraj	$y = -1718800,30 + 865,32x$	$T = 5,77625107934609$	hypotézu zamítáme
Vysočina kraj	$y = -1780631,97 + 896,20x$	$T = 4,94993998137933$	hypotézu zamítáme
Jihomoravský kraj	$y = -1884226,99 + 948,37x$	$T = 3,30654370641118$	hypotézu zamítáme
Olomoucký kraj	$y = -1724186,85 + 867,99x$	$T = 5,87285823756103$	hypotézu zamítáme
Zlínský kraj	$y = -1675891,32 + 843,93x$	$T = 6,25237196501449$	hypotézu zamítáme
Moravskoslezský kraj	$y = -1779546,48 + 896,22x$	$T = 4,69291073032846$	hypotézu zamítáme

Zdroj: vlastní zpracování

⁷ KUBANOVÁ, Jana a Bohdan LINDA. *Kritické hodnoty a kvantily vybraných rozdělení pravděpodobností*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2011. ISBN 978-80-7395-436-9.

Jelikož byl v práci hodnocen také vývoj mezd v podnikatelské a nepodnikatelské sféře a mezi muži a ženami, jsou níže porovnány také rovnoběžnost jejich regresních přímek. Testováno bylo opět na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Kritická hranice testovacího kritéria je pro podnikatelskou a nepodnikatelskou sféru rovna $t_{0,05, 30} = 2,0423^8$.

Regresní přímka pro vývoj mezd v podnikatelské sféře má tvar:

$$y = -2035814 + 1024,632x.$$

Regresní přímka pro vývoj mezd v nepodnikatelské sféře má tvar:

$$y = -2204415,947 + 1109,158x.$$

Testovací kritérium je pro podnikatelskou a nepodnikatelskou sféru **T = -1,984978015**. Toto znamená, že hodnota testovacího kritéria padla do oblasti přípustných hodnot a hypotézu o rovnoběžnosti těchto dvou regresních přímek nezamítáme. Lze tedy říci, že mzdy se v porovnání s podnikatelskou a nepodnikatelskou sférou vyvíjely analogicky.

Pro srovnání vývoje mezd mezi muži a ženami použijeme opět hladinu významnosti $\alpha = 0,05$, kritická hranice testovacího kritéria je v tomto případě $t_{0,05, 28} = 2,0484^9$.

Regresní přímka pro vývoj mezd mužů má tvar:

$$y = -2484177,591 + 1250,974x.$$

Regresní přímka pro vývoj mezd žen má tvar:

$$y = -1926938,4 + 970,081x.$$

Testovací kritérium pro test rovnoběžnosti dvou regresních přímek pro vývoj mezd mužů a žen v České republice je **T = 2,883242089**. Jelikož hodnota testovacího kritéria padla do oblasti kritických hodnot, hypotézu o rovnoběžnosti regresních přímek zamítáme a lze konstatovat, že mzdy žen v poměru ke mzdám mužů se rovnoběžně nevyvíjely.

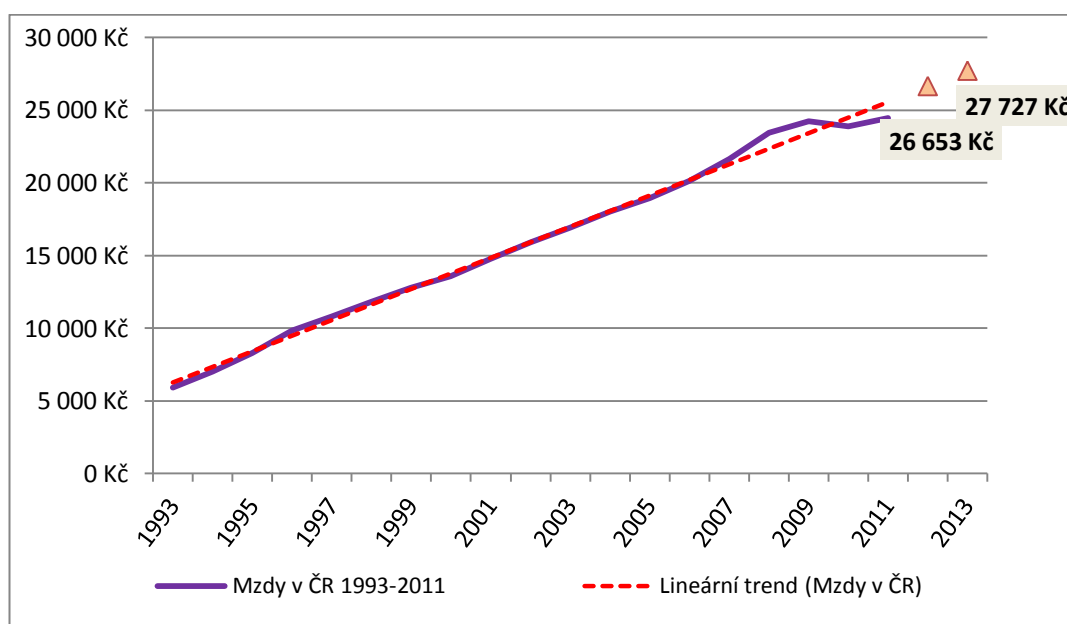
3.5 Shrnutí

Dosazením zjištěných údajů do rovnice regresní přímky byla zjištěna predikce výše průměrné hrubé měsíční mzdy pro roky 2012 a 2013. Takto by však vypadala výše mezd v případě, pokud by se ekonomika České republiky vyvíjela stejným způsobem, jako

⁸ KUBANOVÁ, Jana a Bohdan LINDA. *Kritické hodnoty a kvantily vybraných rozdělení pravděpodobností*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2011. ISBN 978-80-7395-436-9.

⁹ KUBANOVÁ, Jana a Bohdan LINDA. *Kritické hodnoty a kvantily vybraných rozdělení pravděpodobností*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2011. ISBN 978-80-7395-436-9.

doposud. Předběžné výsledky průměrné hrubé měsíční mzdy v České republice v roce 2012 odhaduje Český statistický úřad na 25.101,- Kč, což by vzhledem k roku 2011 byl nárůst o 662,- Kč. Oproti tomu naše predikce na rok 2012 je 26.653,- Kč, což by byl nárůst o 2.214,- Kč. Vliv na vývoj mezd v České republice má, stejně jako v ostatních ekonomikách, nezaměstnanost, inflace, růst spotřebitelských cen či HDP. Dle informací ČSÚ¹⁰ byl rok 2012 poměrně slabý, co se týče vývoje mezd. Inflace stoupla na 3,3%, což je nejvyšší údaj za poslední čtyři roky, nezaměstnanost také rostla a zdražovaly se ceny energií a potravin. Toto všechno se, společně se skromným růstem mezd, projevilo na spotřebě domácností, která v loňském roce výrazně klesla. Na obrázku 18 lze sledovat, jak by se měl vývoj mezd správně vyvíjet, v případě, že by již od začátku sledovaného období byl zachován stejný trend jak ve vývoji ekonomiky, tak mezd. Vývoj mezd se však měnil spolu s ekonomikou, lze tak větší výkyvy sledovat především v letech 2007 až 2010 a dále pak 2010 až 2012. V prvním zmíněném období rostly mzdy v ČR nadprůměrně oproti zobrazenému trendu, jelikož ČR ještě nebyla úplně zasazena hospodářskou krizí, od roku 2009 pak lze hovořit o podprůměrném vývoji. Výše mzdy na rok 2013 byla za stávající situace predikována na 27.727,- Kč. Záleží však na vývoji celkové ekonomiky.

Obrázek 18: Vývoj mezd v ČR v porovnání s lineárním trendem a s predikcemi na roky 2012, 2013

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Co se týče testování rovnoběžnosti dvou regresních přímek, bylo testováno, zda se regresní přímka vývoje mezd každého z jednotlivých krajů pohybuje rovnoběžně s regresní přímkou

¹⁰ Vydáváme: Vývoj ekonomiky v České republice v roce 2012. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/1109-12-q4_2012

vývoje mezd České republiky. Na základě provedení testu o rovnoběžnosti dvou regresních přímk bylo zjištěno, že v podstatě u žádného z krajů se mzdy nevyvíjely rovnoběžně s Českou republikou. Toto lze sledovat také ze souhrnného grafu na obrázku v příloze E, kde je graficky znázorněn vývoj mezd ve všech krajích za sledované období a pro představu jsou v tomto grafu vloženy trendové přímk pro vývoj mezd v České republice, v hl. m. Praha a ve Středočeském kraji. Již z tohoto obrázku lze hodnotit, že přímk se pravděpodobně rovnoběžně nevyvíjejí, statistická analýza toto potvrdila.

Pro predikce na vývoj mezd v krajích ČR, nelze situaci nijak více komentovat, jelikož údaje pro rok 2012 nejsou ještě pro kraje České republiky dostupné. Stěží však lze očekávat, že mzdy dosáhnou takové výše, jaká by měla odpovídat trendu - podle předběžných výsledků mzda v České republice v roce 2012 nedosáhla této úrovně – předběžně je výše mzdy zhruba o 1.500,- Kč níže, než by podle naší predikce být měla. Přesto se však výše průměrné hrubé mzdy začíná zvyšovat a trendové přímk se tak přibližovat. Stejně tak lze předpokládat, že mzdy v roce 2013 pravděpodobně nebudou dosahovat námi predikované úrovně.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnotit vývoj mezd v České republice a v jejích jednotlivých krajích. V úvodní části byla tato problematika přiblížena pomocí hlavních pojmů, které měly za úkol vymežit a vysvětlit základní pojmy a souvislosti týkající se vývoje mezd. Jednalo se o pojmy jako trh práce, inflace, nezaměstnanost či nejdůležitější pojem mzda. Zde bylo vysvětleno co je mzda, jak je možné ji dělit, že nominální mzda je vlastně peněžítá hodnota peněz, a že proto, aby lidé zjistili, o kolik si reálně vydělají více peněz, pak záleží na inflaci, která tuto hodnotu většinou poníží. Existuje několik druhů mezd, na základě kterých jsou zaměstnanci hodnoceni, zároveň jsou rozlišovány různé metody, jakými lze ocenit práci a následně pak stanovit odměnu.

Následující část je již konkrétně zaměřena na vývoj mezd v České republice a jejích jednotlivých regionech. V úvodu této části práce byl proto také zmíněn vznik krajů v České republice, ve kterých pak byl vývoj mezd zkoumán. Hodnocení vývoje mezd v ČR bylo provedeno z několika hledisek – nejprve byl analyzován vývoj obecně včetně meziročních změn ve výši mezd, kdy bylo zjištěno, že nejvíce průměrná hrubá měsíční mzda rostla v letech 1993 až 1996, kdy se meziroční změny pohybovaly na úrovni 18,5%. V následujících letech byl však vývoj meziročně již nižší, zhruba o 10%, tento trend se však držel dlouhou dobu, až do roku 2002. Následně začaly meziroční změny klesat, jednalo se vždy zhruba o 6% oproti předchozímu roku, lepších změn bylo dosaženo pouze v letech 2007 a 2008, kdy na tom byla česká ekonomika poměrně dobře. Následně však i naši republiku zasáhla hospodářská krize, a hned v roce 2009 byly meziroční změny o 5% nižší, v roce 2010 poprvé za celé sledované období mzdy klesly, a to dokonce o -1,4%. V následujícím roce se vývoj obrátil a výše mezd se o něco zvýšila, přesto se jedná o nejnižší meziroční změny za celých 19 let. Co se týče rozdílu mezi podnikatelskou a nepodnikatelskou sférou, dá se výše mezd hodnotit jako poměrně stejná, pouze podnikatelská sféra se vyznačuje poměrně dosti rozkolísaným tempem růstu mezd, kdežto u podnikatelské sféry je vývoj poměrně vyvážený. Větší výkyvy lze sledovat pouze v druhé polovině sledovaného období. Zároveň bylo díky testu rovnoběžnosti dvou regresních přímek zjištěno a potvrzeno, že regresní přímky v podnikatelské a nepodnikatelské sféře byly rovnoběžné, tedy mzdy se vyvíjely analogicky – ve stejném trendu. Oproti tomu mzdy mužů a žen se, jak obecně v České republice, tak v jednotlivých regionech, poměrně liší. Mzdy žen jsou na úrovni $\frac{3}{4}$ mezd mužů, a to dle informací Českého statistického úřadu především proto, že ženy zůstávají v práci méně přesčasových hodin, vykonávají rozdílnou práci než muži a také mají často volno z důvodu

nemoci dětí či rodinných příslušníků. Test rovnoběžnosti dvou regresních přímek potvrdil, že regresní přímky žen a mužů nebyly rovnoběžné, tedy mzdy se v průběhu sledovaného období analogicky nevyvíjely. Při analyzování vývoje mezd v ČR bylo zjištěno, že nejvíce peněz si vydělají zaměstnanci v oblasti finančnictví a oblasti rozvodu elektřiny a plynu a těžebním průmyslu - tak tomu bylo od počátku sledovaného období. Později se k nim přidal také obor informačních a komunikačních technologií či správa nemovitostí. Naopak nejméně si vydělají zaměstnanci v oblasti ubytování a stravování a administrativě, přičemž lze mezi nejlepšími a nejhoršími obory, hovořit, co se týče mezd, o téměř dvojnásobném rozdílu.

Vývoj mezd v jednotlivých krajích lze hodnotit tak, že mezi kraje s nejvyšší průměrnou hrubou měsíční mzdou se přirozeně řadí kraj hl. m. Praha a Středočeský kraj. Mezi kraje s vyšší mzdou lze také zařadit Plzeňský, Ústecký, Jihomoravský a Moravskoslezský kraj, přestože také jejich vývoj mezd byl poznamenán několika výkyvy. Naopak mezi kraje s nejnižší mzdou dlouhodobě patří kraj Vysočina, přestože v roce 2011 výše mzdy dosáhla lepší úrovně. Stejným způsobem lze hodnotit také Olomoucký kraj. Nejhuře však dopadl kraj Karlovarský, který, přestože se v počátcích vyšší mzdy řadil mezi kraje s vyšší mzdou, skončil v roce 2011 na předposledním místě. Stejný vývoj pak potkal kraje Pardubický a Liberecký. Na základě provedeného testu rovnoběžnosti dvou regresních přímek bylo také zjištěno, že v žádném z krajů se regresní přímky nevyvíjely rovnoběžně, tedy mzdy v krajích České republiky se nevyvíjely analogicky – ve stejném trendu. Námi vyjádřené predikce na roky 2012 a 2013 jsou sice příznivé, přesto nelze předpokládat, že budou přesně odpovídat realitě. Z důvodu poměrně vysoké nezaměstnanosti a vysoké míře inflace, nelze v následujících letech očekávat, že mzdy porostou v tak rychlém tempu, které by odpovídalo lineárnímu vývoji. Přesto lze na základě předběžných odhadů výše mzdy v roce 2012 předpokládat, že se reálná hodnota bude blížit hodnotě v této práci predikované.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ARMSTRONG, Michael.: *Řízení lidských zdrojů*, Praha: Grada Publishing, a.s., 2002. ISBN 80-247-0469-2.
- [2] Finance: Jak se liší průměrná mzda a medián?. *FinExpert.cz* [online]. 2011 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/jak-se-lisi-prumerna-mzda-a-median>.
- [3] FRANK, Robert H. a Ben S. BERNANKE. *Ekonomie*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2002. ISBN 80-247-0471-4.
- [4] HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 5. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-006-5.
- [5] JAKUBKA, Jaroslav. *Zákoník 2010 v praxi: komplexní průvodce řešením problému*. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2009. ISBN 978-80-247-2113-2.
- [6] KLIKOVÁ, Christiana a Igor KOTLÁN. *Hospodářská politika*. Ostrava: Sokrates, 2003. ISBN 80-86572-04-8.
- [7] KOCOUREK, Jiří a Ladislav TRYLČ. *Mzda, plat a jiné formy odměňování za práci v ČR*. Ostrava: ANAG, 2004. ISBN 80-7263-226-4.
- [8] KOUBEK, Josef. *Řízení lidských zdrojů*. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-033-3.
- [9] Krajská správa ČSÚ pro Středočeský kraj. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xs/redakce.nsf/i/home>.
- [10] Krajská správa ČSÚ v Brně. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/home>.
- [11] Krajská správa ČSÚ v Českých Budějovicích. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xc/redakce.nsf/i/home>.
- [12] Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xa/redakce.nsf/i/home>.
- [13] Krajská správa ČSÚ v Hradci Králové. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/home>.
- [14] Krajská správa ČSÚ v Jihlavě. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xj/redakce.nsf/i/home>.

- [15] Krajská správa ČSÚ v Karlových Varech. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xk/redakce.nsf/i/home>.
- [16] Krajská správa ČSÚ v Liberci. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/home>.
- [17] Krajská správa ČSÚ v Olomouci. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xm/redakce.nsf/i/home>.
- [18] Krajská správa ČSÚ v Ostravě. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/home>.
- [19] Krajská správa ČSÚ v Pardubicích. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xe/redakce.nsf/i/home>.
- [20] Krajská správa ČSÚ v Plzni. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xp/redakce.nsf/i/home>.
- [21] Krajská správa ČSÚ v Ústí nad Labem. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-31]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xu/redakce.nsf/i/home>.
- [22] Krajská správa ČSÚ ve Zlíně. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/xz/redakce.nsf/i/home>.
- [23] KUBANOVÁ, Jana a Bohdan LINDA. *Kritické hodnoty a kvantily vybraných rozdělení pravděpodobností*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2011. ISBN 978-80-7395-436-9.
- [24] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. Bratislava: STATIS Bratislava, 2004. ISBN 80-85659-37-9.
- [25] PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: Základní kurz*. Praha: MELANDRIUM, 2007. ISBN 987-80-86175-52-2.
- [26] Statistiky: Inflace - druhy, definice, tabulky. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace.
- [27] ŠUBRT, Bořivoj. *Průměrný výdělek a další obsluha mzdy a platu*. Jihlava: ANAG, 2004. ISBN 80-7263-221-3.
- [28] V regionech: Regionální katalog firem Evropské databanky. *Evropská databanka* [online]. 2013 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: <http://www.edb.cz/Regiony.aspx?kraj=HMP>.

- [29] Vydáváme: Analýza cenového vývoje, vývoje příjmů a spotřebních vydání domácností v letech 1993 až 2003. *Český statistický úřad* [online]. 2004 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5B0034354E/\\$File/T2.pdf](http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/t/5B0034354E/$File/T2.pdf).
- [30] Vydáváme: Analýza vývoje průměrných mezd zaměstnanců. *Český statistický úřad* [online]. 2007 [cit. 2013-03-24]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz060407analyza07.doc>.
- [31] Vydáváme: Česká republika od roku 1989 v číslech. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cr_od_roku_1989#05.
- [32] Vydáváme: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy 4. čtvrtletí 2012. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/3106-12>.
- [33] Vydáváme: Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE). *Český statistický úřad* [online]. 2008 [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/p/0216-08>.
- [34] Vydáváme: Mzdy, náklady práce - časové řady. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/pmz_cr
- [35] Vydáváme: Vývoj české ekonomiky v roce 2008. *Český statistický úřad* [online]. 2009 [cit. 2013-03-25]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/1109-08-v_roce_2008.
- [36] Vydáváme: Vývoj ekonomiky v České republice v roce 2012. *Český statistický úřad* [online]. 2013 [cit. 2013-04-13]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/publ/1109-12-q4_2012
- [37] Vývoj, analýza časových řad. *APLIKACE V REGIONÁLNÍ A SOCIÁLNÍ GEOGRAFII* [online]. 2009 [cit. 2013-04-16]. Dostupné z: <http://aplikacergsg.sci.muni.cz/pruvodce-daty-a-jejich-zdroji/obyvatelstvo-2/mestske-obyvatelstvo>.
- [38] WOKOUN, René. *Česká regionální politika v období vstupu do Evropské unie*. Praha: Oeconomica, 2003. ISBN 80-245-0517-7.
- [39] Zákon č.262/2006 Sb., Zákoník práce. 2012, Olomouc: Anag, spol. s r.o. 2012, ISBN 978-80-7263-713-3.

Seznam příloh

- Příloha A: Mzdy v odvětvích národního hospodářství 1993-2009 v tis. Kč/měsíc
- Příloha B: Mzdy v odvětvích národního hospodářství v letech 2009-2011
- Příloha C: Mzdy v jednotlivých krajích České republiky v letech 1993-2011
- Příloha D: Mzdy mužů a žen v jednotlivých krajích České republiky
- Příloha E: Vývoj mezd v krajích České republiky vč. lineárního trendu ve vybraných krajích

Příloha A: Mzdy v odvětvích národního hospodářství 1993-2009 v tis. Kč/měsíc

Odvětví NH podle OKEČ	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	
Ú h r n e m	5 904	7 004	8 307	9 825	10 802	11 801	12 797	13 594	14 750	15 911	16 905	18 025	18 940	20 158	21 621	23 430	24 242	od roku 2010 jsou údaje publikovány pouze v členění odvětví podle CZ-NACE	
A Zemědělství, myslivost, lesnictví	5 100	5 865	6 878	7 808	8 506	9 222	9 589	10 306	11 268	11 639	12 028	13 142	13 868	14 833	16 170	17 562	17 732		
B Rybolov a chov ryb	6 040	7 247	.	.	10 610	11 543	11 778	11 886	12 841	13 560	14 594	15 504	16 144	17 029	17 913	19 119	19 377		
PRŮMYSL CELKEM (C - E)	5 893	6 888	8 148	9 587	10 726	11 871	12 671	13 563	14 529	15 392	16 294	17 532	18 370	19 552	20 968	22 666	23 370		
C Těžba nerostných surovin	7 722	8 744	10 039	11 610	13 043	14 678	15 685	16 602	17 790	18 842	19 746	21 209	22 779	24 274	25 946	29 694	28 323		
D Zpracovatelský průmysl	5 652	6 631	7 854	9 259	10 411	11 513	12 271	13 153	14 105	14 945	15 825	17 057	17 864	19 035	20 464	22 054	22 686		
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	6 981	8 191	9 730	11 516	12 991	14 545	15 966	17 093	18 481	19 909	21 201	22 555	24 110	26 034	27 888	31 002	33 434		
F Stavebnictví	6 529	7 622	8 837	10 166	11 234	12 129	12 783	13 511	14 686	15 588	16 831	18 054	18 871	20 190	21 918	24 448	25 331		
G Obchod, opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	5 131	6 315	7 201	8 499	10 488	11 889	12 847	14 022	15 026	16 492	16 939	18 083	18 680	19 795	21 542	23 685	23 274		
H Ubytování a stravování	5 296	6 034	7 352	8 487	8 297	8 947	9 576	10 551	11 360	12 304	12 397	13 009	13 243	13 984	15 044	16 055	15 836		
I Doprava, skladování a spoje	5 672	6 807	8 241	9 853	11 306	12 616	13 646	14 801	16 025	17 280	18 327	19 458	20 551	21 786	23 145	25 564	25 969		
J Finanční zprostředkování	10 336	12 081	14 017	16 407	18 665	21 177	23 182	25 630	29 116	31 570	33 199	35 551	37 330	39 988	41 640	44 426	45 309		
K Činnosti v oblasti nemovitostí, pronájmu; podnikatelské činnosti	6 032	7 404	8 896	10 494	11 740	13 003	14 318	14 864	15 956	17 966	18 260	19 384	20 710	22 088	23 782	27 204	29 221		
L Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	7 651	9 152	10 580	12 418	12 739	13 250	14 816	15 062	16 448	18 079	19 486	20 489	21 873	22 897	24 635	25 760	26 559		
M Vzdělávání	5 249	6 325	7 426	8 994	9 422	9 851	11 088	11 280	12 436	13 610	15 306	16 403	17 169	18 306	19 405	20 137	21 462		
N Zdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti	5 525	6 475	7 529	9 068	9 622	9 945	11 312	11 754	13 354	15 051	16 311	16 770	17 518	18 977	19 892	20 903	22 401		
O Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	5 023	5 806	6 720	8 097	9 275	9 986	10 754	11 481	12 477	13 249	14 020	14 771	15 710	16 562	17 859	19 128	19 959		

Zdroj upraveno podle: [31]

Příloha B: Mzdy v odvětvích národního hospodářství v letech 2009-2011

Ukazatel		2009	2010	2011
Česká republika celkem		23 344 Kč	23 864 Kč	24 436 Kč
v tom:				
A	Zemědělství, lesnictví a rybnářství	17 644 Kč	18 465 Kč	19 043 Kč
B+C+D+E Průmysl celkem		22 625 Kč	23 639 Kč	24 391 Kč
B	Těžba a dobývání	28 312 Kč	30 270 Kč	31 420 Kč
C	Zpracovatelský průmysl	21 968 Kč	22 982 Kč	23 766 Kč
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	39 436 Kč	40 299 Kč	40 419 Kč
E	Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	22 049 Kč	23 059 Kč	23 420 Kč
F	Stavebnictví	22 022 Kč	22 284 Kč	22 715 Kč
G	Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	21 358 Kč	22 040 Kč	22 721 Kč
H	Doprava a skladování	23 000 Kč	23 064 Kč	23 378 Kč
I	Ubytování, stravování a pohostinství	12 330 Kč	13 204 Kč	13 597 Kč
J	Informační a komunikační činnosti	43 083 Kč	43 793 Kč	45 006 Kč
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	46 124 Kč	46 188 Kč	47 338 Kč
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	20 715 Kč	21 346 Kč	22 525 Kč
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	31 789 Kč	31 603 Kč	31 178 Kč
N	Administrativní a podpůrné činnosti	15 927 Kč	15 953 Kč	16 373 Kč
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	27 045 Kč	26 939 Kč	16 373 Kč
P	Vzdělávání	23 429 Kč	23 033 Kč	16 373 Kč
Q	Zdravotní a sociální péče	23 032 Kč	23 595 Kč	16 373 Kč
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	19 434 Kč	19 830 Kč	16 373 Kč
S	Ostatní činnosti	18 340 Kč	18 356 Kč	16 373 Kč

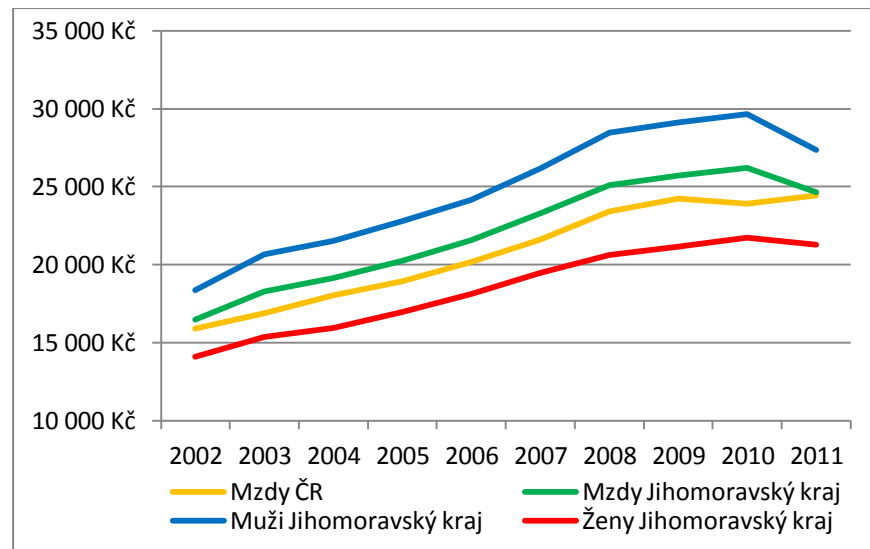
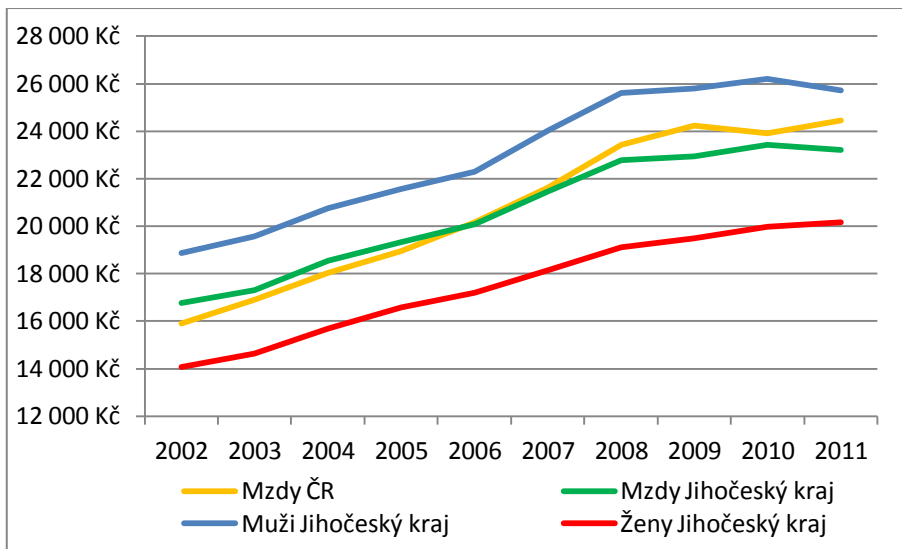
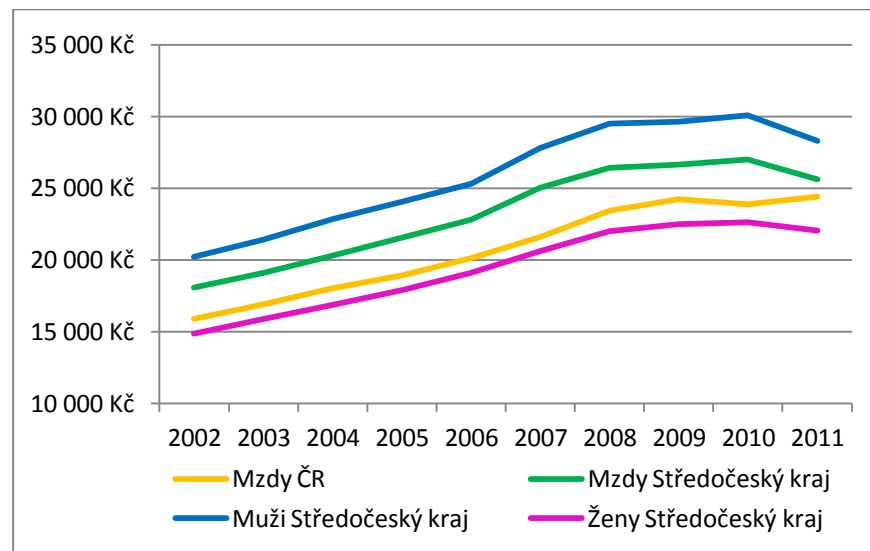
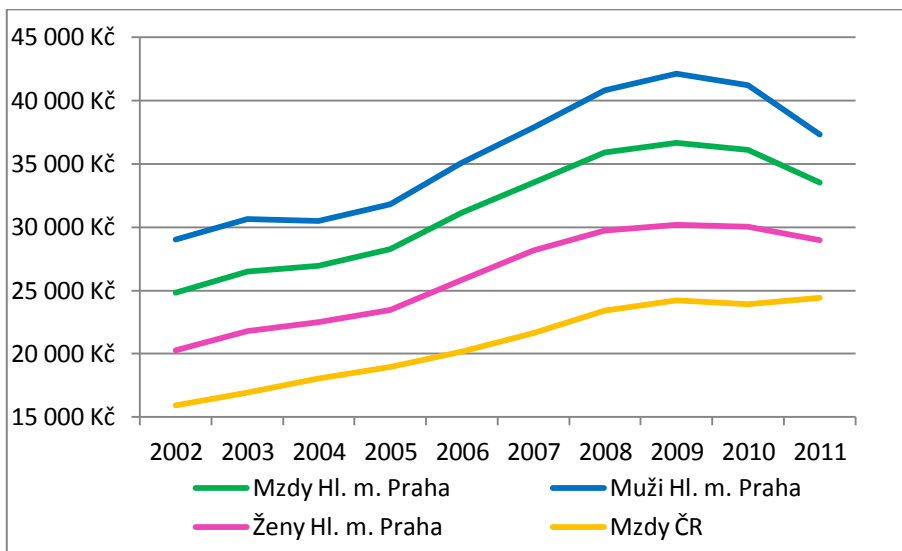
Zdroj upraveno podle: [34]

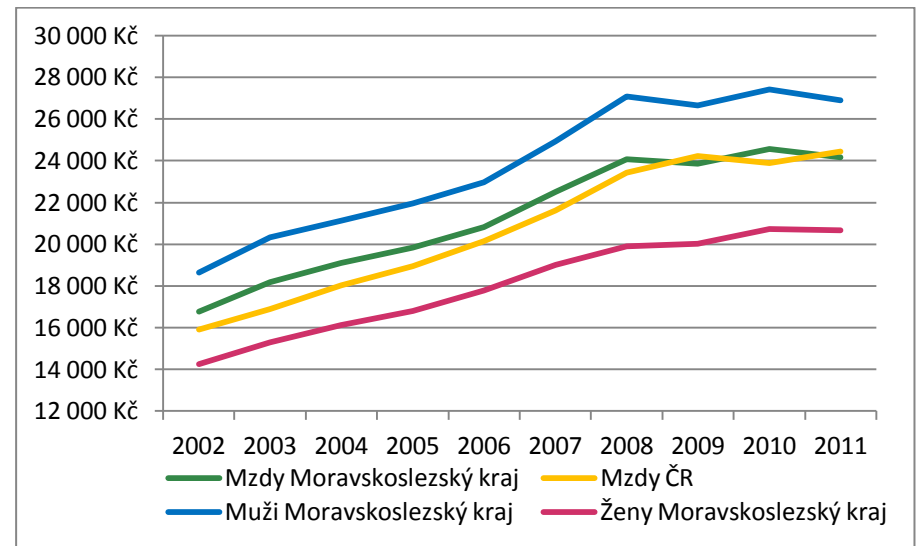
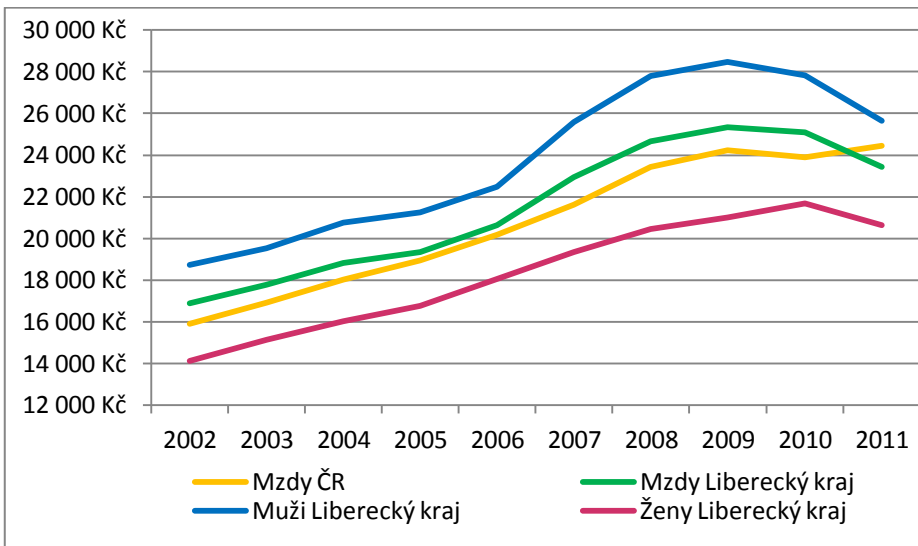
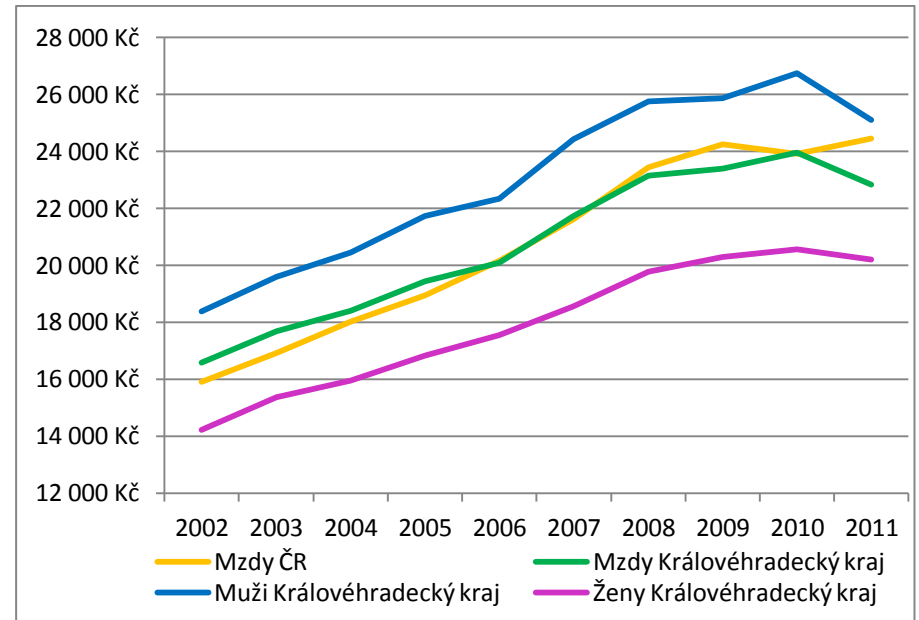
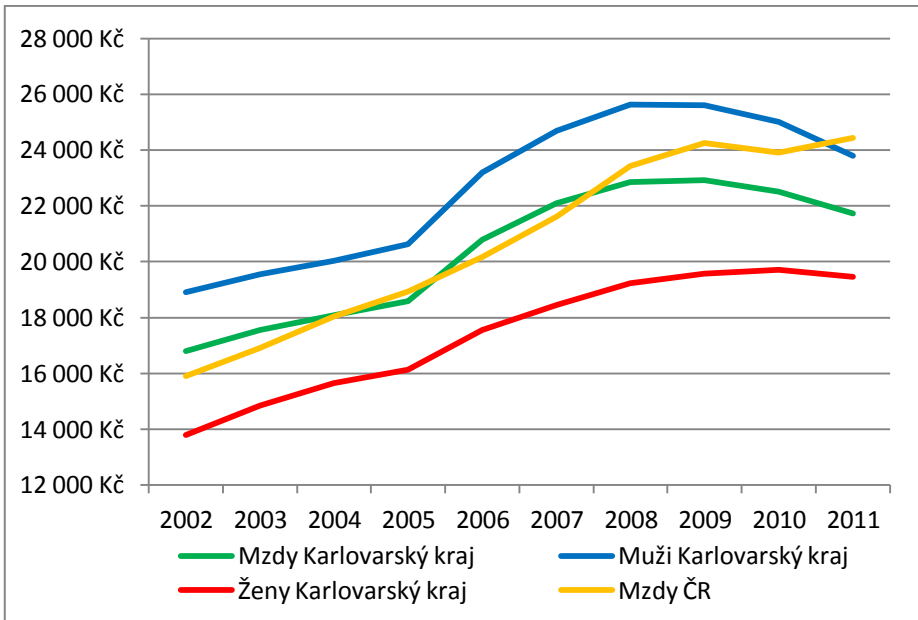
Příloha C: Mzdy v jednotlivých krajích České republiky v letech 1993-2011

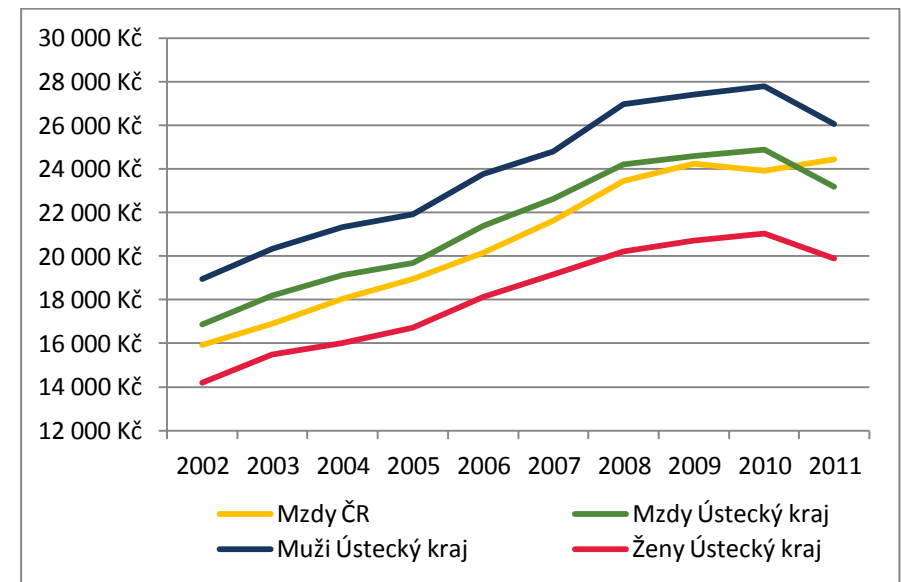
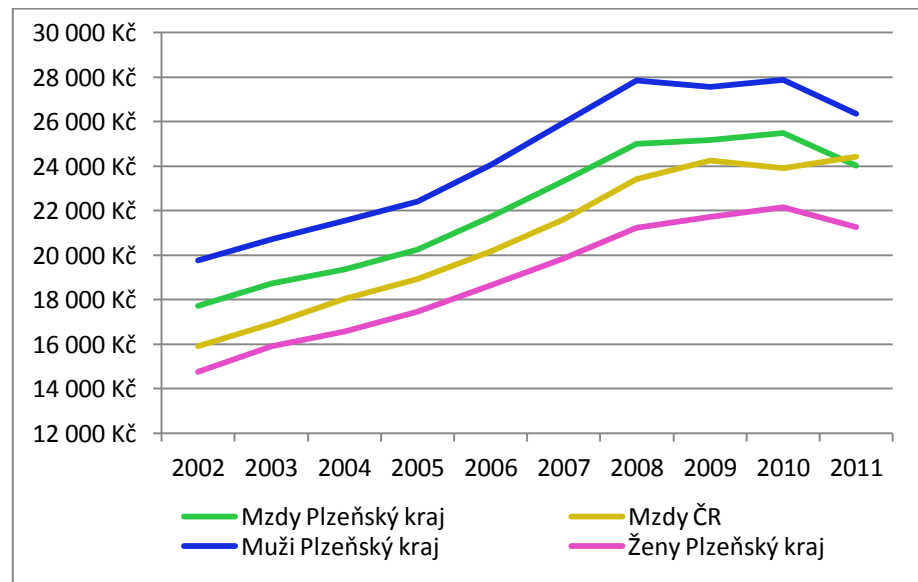
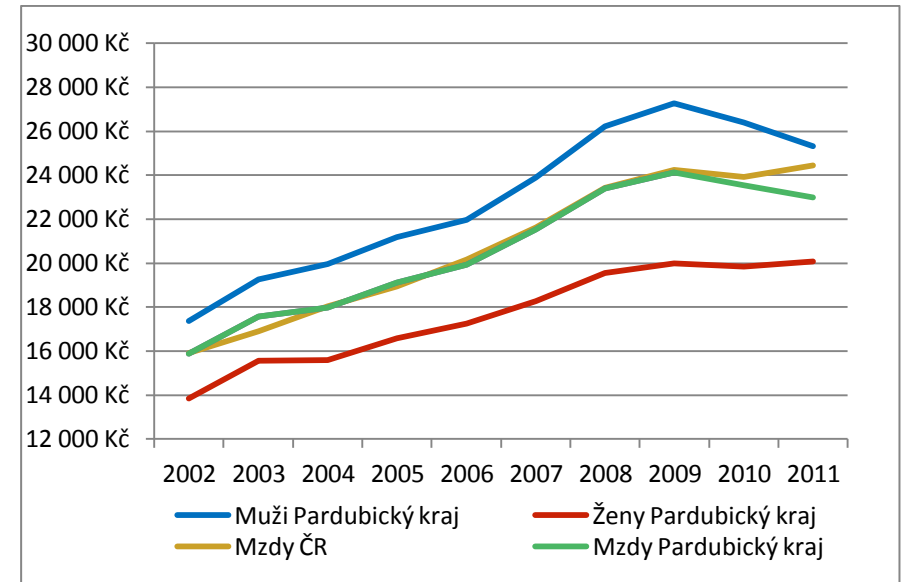
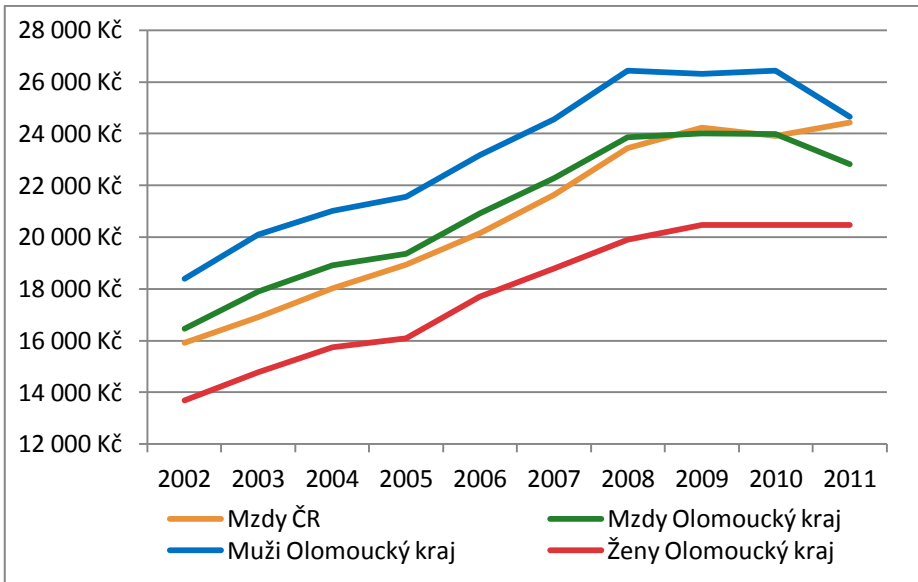
Kraj/Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Česká republika	5 904	7 004	8 307	9 825	10 802	11 801	12 797	13 594	14 750	15 911	16 905	18 025	18 940	20 158	21 621	23 430	24 242	23 904	24 439
Hl. m. Praha	7 145	8 731	10 520	12 541	14 073	15 874	17 437	18 865	20 800	20 364	21 590	22 914	23 552	25 175	26 896	28 830	30 028	30 842	31 212
Středočeský	5 743	6 893	8 042	9 495	10 522	11 563	12 590	13 429	14 407	14 654	15 592	16 619	17 335	18 505	20 013	21 510	21 972	22 654	24 064
Jihočeský	5 574	6 557	7 717	9 170	10 114	11 017	11 809	12 551	13 528	13 910	14 640	15 478	16 289	17 232	18 431	19 637	20 319	20 583	21 026
Plzeňský	5 565	6 673	8 020	9 562	10 391	11 263	12 143	12 829	13 977	14 312	15 224	16 244	16 850	18 148	19 376	20 767	21 864	22 018	23 199
Karlovarský	5 824	6 713	7 838	9 111	9 907	10 610	11 407	12 119	13 042	13 322	13 998	14 912	15 493	16 391	17 448	18 621	19 450	19 675	20 861
Ústecký	5 971	6 959	8 112	9 510	10 383	11 238	12 066	12 646	13 553	14 030	14 895	15 804	16 577	17 489	18 703	19 957	20 850	21 145	22 179
Liberecký	5 555	6 558	7 561	8 962	9 863	10 687	11 613	12 435	13 463	13 632	14 481	15 253	16 182	17 118	18 398	19 807	20 426	20 723	20 739
Královéhradecký	5 455	6 468	7 480	8 839	9 786	10 619	11 537	12 312	13 183	13 615	14 519	15 478	16 217	17 179	18 280	19 929	20 527	20 779	22 164
Pardubický	5 261	6 229	7 349	8 701	9 662	10 550	11 222	11 917	12 868	13 364	14 282	15 219	15 849	16 938	18 191	19 388	19 887	20 121	20 830
Vysočina	5 232	6 127	7 270	8 548	9 383	10 214	10 900	11 721	12 848	13 349	14 094	15 045	15 882	17 018	18 398	19 844	20 037	20 502	21 183
Jihomoravský	5 464	6 504	7 730	9 176	10 140	10 959	11 803	12 534	13 619	14 052	14 981	16 027	16 770	17 646	19 252	20 763	21 703	22 026	22 520
Olomoucký	5 359	6 154	7 329	8 696	9 555	10 410	11 187	11 892	12 800	13 313	14 102	15 183	15 744	16 797	18 080	19 292	19 926	20 323	20 906
Zlínský	5 469	6 536	7 603	9 008	9 923	10 779	11 435	12 114	13 148	13 432	14 133	15 076	15 792	16 800	17 995	19 219	19 478	19 965	21 557
Moravskoslezský	6 126	7 076	8 357	9 831	10 719	11 601	12 351	12 966	14 049	14 263	15 177	16 159	17 009	17 919	19 263	20 730	21 136	21 455	22 958

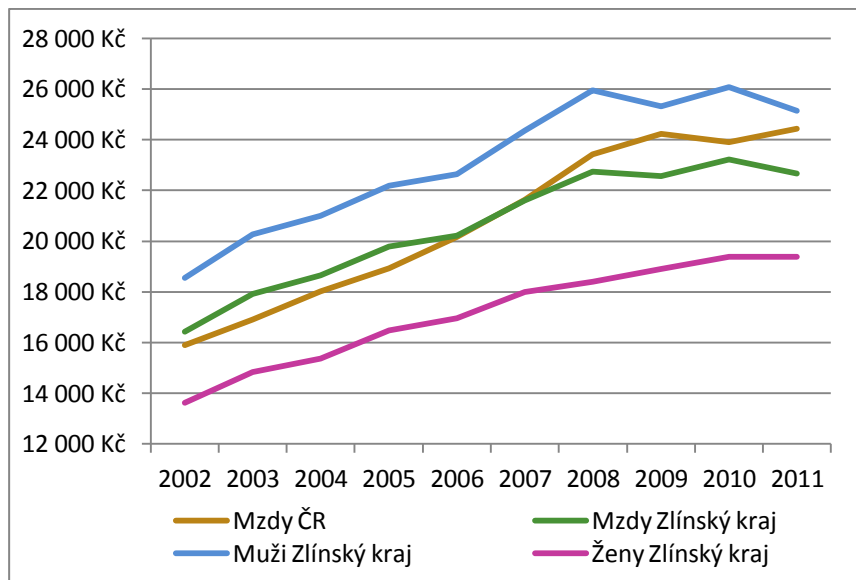
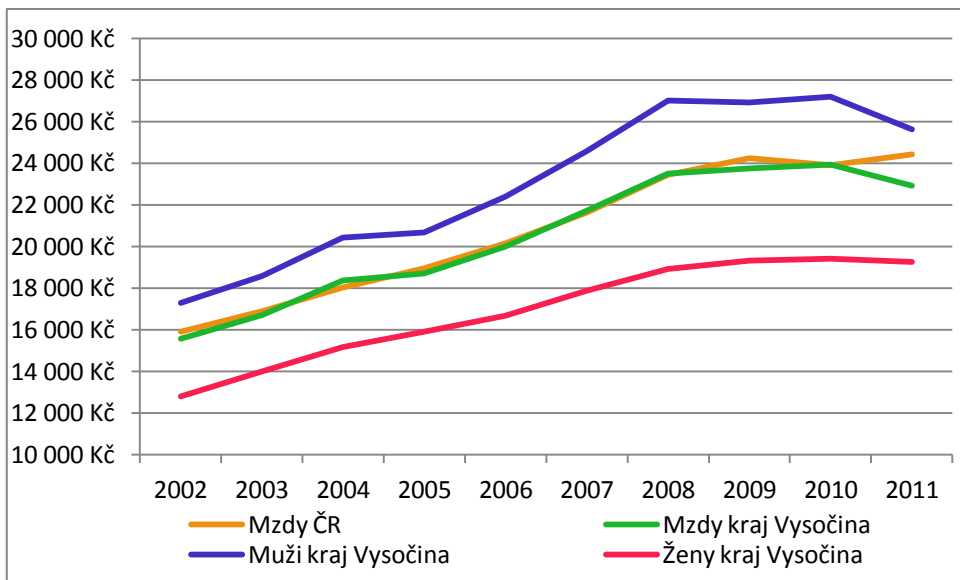
Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha D: Mzdy mužů a žen v jednotlivých krajích České republiky

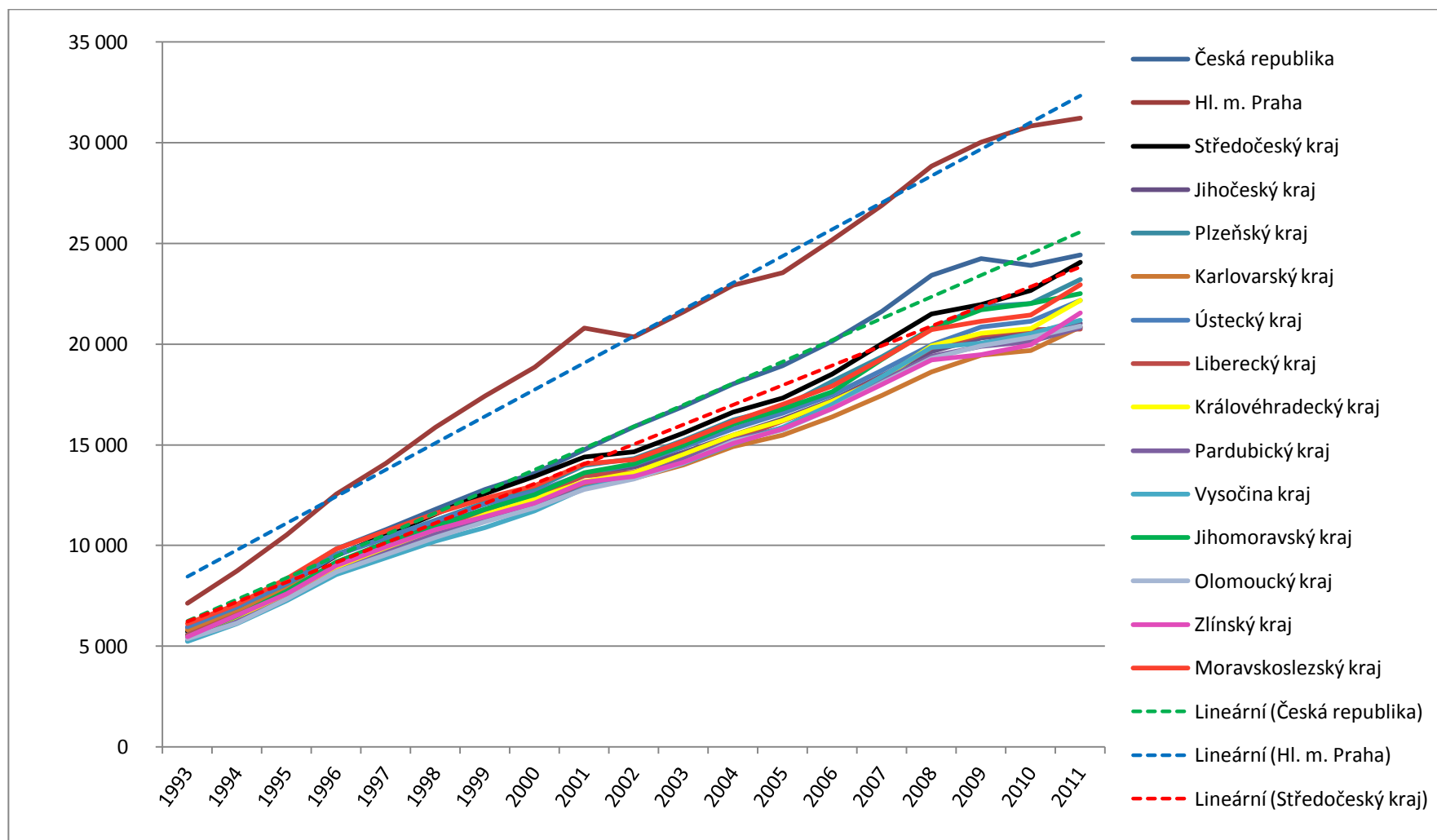

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování

Příloha E: Vývoj mezd v krajích České republiky vč. lineárního trendu ve vybraných krajích

Zdroj: data ČSÚ, vlastní zpracování